

«Vi samler på potensielle partnere slik som
vi samler Pokémon»

En kvalitativ studie av unge voksnes normer og idealer
for kjærlighetspraksiser i dagens samfunn

Viktorija Aleksandra Øie Mek

Masteroppgave

Våren 2024

Sosiologisk institutt, Universitetet i Bergen

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på mine fem år som sosiologstudent ved Universitetet i Bergen. Siste året har vært utfordrende, men samtidig utrolig lærerikt og spennende. Først og fremst ønsker jeg å takke min veileder, Liv Johanne Syltevik, for utrolig god hjelp og støtte igjennom dette året. Tusen takk for god veiledning og godt samarbeid hele veien, det har vært helt avgjørende for at jeg idag sitter her med et smil om munnen, klar til å levere en godt gjennomført oppgave.

Videre vil jeg gi en stor takk til mine informanter, for deres tid og tillit til å delta i dette prosjektet. Deres synspunkter og meninger har vært helt avgjørende for oppgaven, og uten dere hadde ikke denne studien vært mulig å gjennomføre.

Jeg vil også gi en spesiell takk til mamma og pappa, min familie og nære venner, for all støtte og oppmuntring dere har vist under arbeidet med denne oppgaven. Deres forståelse, tålmodighet og kjærighet har vært utrolig givende, og uten dere ville dette året vært mye vanskeligere. Så tusen takk for at dere alltid er der for meg. I denne anledning vil jeg også gi en siste hilsen til min kjære farfar, som dessverre forlot oss 11. desember 2023. Din bortgang har satt dype spor. Jeg vil foralltid minnes din sprudlende utstråling, og hvordan du alltid uttrykte hvor stolt du er av meg. Dette føler jeg ekstra sterkt på idag.

Og til gjengen på det «lille» rommet på Sofie Lindstrøms hus, det er ingen andre jeg ville delt denne reisen med enn dere. Tusen takk for all latter, frustrasjon, hjelp og støtte gjennom det siste året. Det har skapt minner jeg vil bære med meg resten av livet, og jeg er utrolig takknemlig for hver og en av dere. *Sammen* har vi klart det!

Til slutt ønsker jeg å takke venner, kollegaer og bekjente som har vist interesse for prosjektet, og kommet med gode innspill og ideer underveis. Jeg har satt stor pris på hver og en av deres bidrag.

Sammendrag

Formålet med denne masteroppgaven har vært å få en sosiologisk forståelse av unge voksnes syn på kjærlighet i dagens samfunn, med særlig fokus på kjønn. Med utgangspunkt i forståelsen av kjærlighet som et sosialt konstruert fenomen, har oppgavens overordnede forskningsspørsmål vært: Hvilke holdninger og tanker har unge kvinner og menn om kjærlighet og etablering av parforhold i dagens samfunn? Videre delte jeg den inn i to underordnede analytiske spørsmål som følger: (1) Hvilke normer og idealer i forhold til kjønn, intimitet og kjærlighet er etablert blant unge voksne i Norge i dagens samfunn? Er det forskjellige normer for kvinner og menn? (2) Hvordan praktiserer unge voksne dating og intime relasjoner i etableringen og opprettholdelsen av forhold i dag? Er det en kjønnsdimensjon i forbindelse med dette?

For å svare på forskningsspørsmålene har jeg benyttet fokusgruppeintervjuer, som gir en dypere forståelse av hvordan sosiale normer konstrueres og utfordres i samspill mellom individer. Utvalget består av totalt 16 informanter, tilsvarende 7 kvinner og 9 menn i alderen 21-27 år. For å se fokusgruppens subjektive fortolkninger i en større sammenheng, har jeg analysert empirien i lys av Giddens (1992) sine begreper om plastisk seksualitet og rene forhold, Bauman (2013) sin tilnærming om flytende kjærlighet og Illouz (2012) sine presentasjoner om emosjonell kapitalisme og tilnærming om hvorfor kjærligheten smerter. Jeg ser på kjønn gjennom Butler (1990) sin teori om kjønnsperformativitet, og bruker Connells (2005) forståelse om hegemonisk maskulinitet og fremhevet feminitet for å analysere hvordan kjønn og maktstrukturer manifesterer seg i unge voksnes kjærlighetsliv og relasjoner.

Studien viser at mens tradisjonelle kjønnsroller fortsatt påvirker unges syn på kjærlighet og forhold, er det også en betydelig bevegelse mot mer individualiserte og fleksible former for intimitet. Funnene antyder at unge voksne opplever en konflikt mellom ønsket om uavhengighet og behovet for emosjonell nærhet i forhold. Denne spenningen forsterkes av digitaliseringen av dating-markedet, hvor datingapper og sosiale medier spiller en viktig rolle i hvordan unge voksne danner og opprettholder relasjoner. Moderne forhold virker å være preget av mye usikkerhet og flyktig intimitet. Kvinner tenderer imidlertid å legge mer følelser i relasjoner enn menn. Denne kjønnsdimensjonen utspiller seg både i kvinners ønske om å opprette mer langvarige forhold, men også i hvordan de håndterer følelsesarbeid i ulike kjærlighetspraksiser.

Ved å gi innsikt i de skiftende normene og praksisene for kjønn, intimitet og kjærighet blant unge voksne i Norge i dag, skriver denne studien seg inn som et bidrag til kjærighets sosiologien da den bidrar til en bredere sosiologisk forståelse av moderne kjærighet og forhold.

Antall ord i hovedteksten: 35 182

Innholdsfortegnelse

KAPITTEL 1: INNLEDNING	7
1.2 FORSKNINGSSPØRSMÅL	8
1.3 STUDIENS DISPOSISJON	9
KAPITTEL 2: KONTEKST OG TIDLIGERE FORSKNING	11
2.1 BAKGRUNN FOR STUDIEN	11
2.1.1 Utviklingen av moderne relasjoner – en «hookup-kultur»?	12
2.1.2 Et dagsaktuelt tema	13
2.2 «KJØNNSMARKEDET» OG TRADISJONEN MED PARTNERVALG	15
2.3 DIGITALISERING AV KJØNNSMARKEDET	18
2.3.1 Tinder-taperen	18
2.3.2 Kvinner og menns motiver for å bruke dating-apper	19
2.4 OPPSUMMERING	20
KAPITTEL 3: TEORETISK RAMMEVERK	21
3.1 SEKSUELL LIKESTILLING OG FLYTENDE KJÆRLIGHET	21
3.1.1 En digital og konsumorientert intimitet	23
3.1.2 Konflikten mellom uavhengighet og det intime forholdet	24
3.1.3 Forpliktelsesfobi?	26
3.2 NORMER, IDEALER OG SOSIALE ROLLER KNYTTET TIL KJØNN	27
3.2.2 Kjønn er ikke noe vi «har», det er noe vi «gjør»	28
3.2.3 Hegemonisk maskulinitet	29
3.2.4 Fremhevet feminitet	30
3.3 OPPSUMMERING	30
KAPITTEL 4: FORSKNINGSDESIGN OG METODE	32
4.1 FOKUSGRUPPER	33
4.1.1 Begrensninger ved fokusgrupper	35
4.1.2 Intervjuguide	35
4.2 UTVALG	36
4.2.1 Oversikt over fokusgruppene	37
4.2.2 Utvalgets representativitet	38
4.2.3 Rekrutteringsprosessen	40
4.3 GJENNOMFØRING AV INTERVJUENE	42
4.3.1 Svakheter i intervjuene	43
4.4 MIN FORSKERPOSISJON	44
4.5 ETISKE VURDERINGER	45
4.6 ANALYSE	47
4.7 OPPSUMMERING	48
KAPITTEL 5: NORMER OG IDEALER FOR KJØNN, INTIMITET OG KJÆRLIGHET	50
5.1 ETABLERING AV ROMANTISKE FORHOLD	50
5.1.1 Eksklusivitet – en prøveperiode	51
5.1.2 Tidsnormen for samboerskap	53
5.2 ULIKE NORMER FOR KVINNER OG MENN?	55
5.2.1 Seksualitet og stigma	56
5.2.2 Økonomi og dating	58
5.3 IDEALER OM KRITERIER FOR VALG AV PARTNER	60
5.3.1 Selvkjærlighet	61
5.3.2 Fysisk utseende	62
5.4 IDEALER OG AMBISJONER OM FREMTIDEN	63
5.5 OPPSUMMERING	66
KAPITTEL 6: KJÆRLIGHETSPRAKSISER	69

6.1 DAGENS DATING-SYKLUS	69
6.2 BRUKEN AV DATING-APPER	73
<i>6.2.1 Bare sex eller et langvarig forhold</i>	73
6.3 BRUKEN AV SOSIALE MEDIER	77
<i>6.3.1 Instagram og Facebook</i>	78
<i>6.3.2 Dealbreaker, icks og røde flagg</i>	79
<i>6.3.3 Ghosting</i>	83
6.4 REFLEKSJONER RUNDT «HOOKUP-KULTUR»	85
<i>6.4.1 Mer utroskap?</i>	87
6.5 OPPSUMMERING	90
KAPITTEL 7: AVSLUTNING	92
LITTERATURLISTE	98
VEDLEGG	103
VEDLEGG 1 – INFORMASJONSSKRIV	103
VEDLEGG 2 – SAMTYKKEERKLÆRING	105
VEDLEGG 3 – INTERVJUGUIDE	106

KAPITTEL 1: Innledning

“Sexual attraction is completely normal, especially for teenagers and young adults. If both parties consent to a hookup, no strings attached, that can be a positive thing. What shouldn’t be normalized is using someone for sex when that is not what they want. It is immoral when the pure motive of getting to know someone is just for sex or other sexual activity” (Pyatt, 2022).

Utdraget over er hentet fra en artikkel publisert i *Webster Journal*, som diskuterer hvordan en «toxic» hookup-kultur vokser frem i USA blant unge voksne i dagens samfunn. I følge Pyatt (2022) hevder mange unge at de ikke lenger vil ha kjærlighet eller romantiske relasjoner, da fokuset har lagt seg mer mot flyktige intime relasjoner og selvrealisering. Videre mener Pyatt at dette har blitt et problem på samfunnsnivå, men er det egentlig bevist? Og hvordan tar unge voksne i så fall stilling til «problemet» på individnivå? Opplever de at det faktisk er et problem, eller mener de at samfunnsendringen går i «riktig» retning, da de faktisk ønsker egen selvrealisering fremfor den romantiske kjærligheten? Temaet for denne oppgaven er å undersøke hvordan et lite utvalg av unge voksne kvinner og menn i Norge opplever ulike aspekter ved kjærlighet i dagens samfunn. Jeg vil se på hva informantene mener er etablerte normer i samfunnet når det gjelder forventninger til kjønn, intimitet og kjærlighet, og hvordan disse harmonerer eller ikke med deres egne oppfatninger.

Kjærlighet kan tolkes på utallige måter, avhengig av hvilket perspektiv man velger å se fenomenet i lys av. Fra et sosiologisk perspektiv kan kjærlighet ifølge Gravås (2002) betraktes som et sosialt konstruert fenomen, som formes av kulturelle normer, verdier og institusjoner. Dette indikerer en forståelse om at *måten* mennesker elsker eller forelsker seg på, avgjøres ut ifra *hva* de assosierer kjærlighet med. Fra dette ståstedet vil ikke kjærlighet bli ansett som noe universelt eller tidløst, men heller som et fenomen som er formet av historie, dynamikk og kulturelle forhold. I lys av denne forståelsen er kjærlighet dermed noe som forandrer seg, som man ser i sammenheng med en tidsspesifikk kulturell omgivelse og mentalitet. Etter inspirasjon fra Gravås forstår jeg denne tidsspesifikke kulturelle omgivelsen og mentaliteten som *dagens samfunn* eller *det moderne*. Jeg bruker dermed dette som en vid betegnelse på den tiden vi lever i. I lys av forståelsen av kjærlighet som en sosial konstruksjon er jeg opptatt av hvordan den forstås, oppleves og leves ut av unge voksne i etableringen og opprettholdelsen av forhold i dagens samfunn.

Utgangspunktet for denne studiens analyse og videre diskusjon er altså at kjærligheten er dynamisk og i stadig endring. Når man skal undersøke samfunnet gjennom en sosiologisk linse, og prøve å forstå enkeltindividets liv og livet til flere individer sammenhengende, er det gitt at man ikke kan koble fra tiden og historien. Som C. Wright Mills uttalte seg; «Verken et individs liv eller historien til et samfunn kan forstås uten å forstå begge deler» (Mills, 1967, s. 3). Ved å la disse faktorene samkjøre anerkjenner man at historien er en sterk bidragsyter på å forme kulturen samtidig som den påvirker de sosiale vilkårene for enkeltindividets liv, og at enkeltindividets liv igjen former forandringen av tiden og kulturen. Kjærlighet forstås av de fleste som noe unikt og individuelt, og har med subjektive følelser og selvstendige valg å gjøre. Det vil derfor være ekstra interessant å utforske informantenes holdninger til kjærlighet og etablering av parforhold gjennom et sosiologisk perspektiv.

1.2 Forskningsspørsmål

Da denne studien vil søke til å bidra til en sosiologisk forståelse av hvordan kjærlighet og intime relasjoner manifesterer seg iblant unge voksne i dagens samfunn, er studiens overordnede forskningsspørsmål som følger: *Hvilke holdninger og tanker har unge kvinner og menn om kjærlighet og etablering av parforhold i dagens samfunn?* Dette forskningsspørsmålet vil videre undersøkes i lys av to underordnede analytiske spørsmål:

- 1) Hvilke normer og idealer i forhold til kjønn, intimitet og kjærlighet er etablert blant unge voksne i Norge i dagens samfunn? Er det forskjellige normer for kvinner og menn?
- 2) Hvordan praktiserer unge voksne dating og intime relasjoner i etableringen og opprettholdelsen av forhold i dag? Er det en kjønnsdimensjon i forbindelse med dette?

Disse spørsmålene setter rammen for studiens analysekapitler. Kapittel 5 vil dermed forsøke på svare på spørsmål 1 og kapittel 6 vil forsøke å svare på spørsmål 2. Forhåpentligvis vil funnene i denne studien kunne gi innsikt i en viktig, men stadig skiftende del av det sosiale livet, som kan bidra til en dypere forståelse av unge voksnes normer og idealer i forhold til kjærlighet og etablering av parforhold i dagens samfunn.

1.3 Studiens disposisjon

I kapittel 2 gjennomgår jeg tidligere forskning og relevant litteratur innenfor studiens tematiske område. Tidligere forskning og relevant litteratur vil bidra til å plassere denne studien i kontekst av allerede eksisterende kunnskap, samt identifisere eventuelle forskningshull.

Kapittel 3 gir en innføring av de teoretiske perspektivene som vil bli brukt som analytiske verktøy i analysekapitlene, for å gi mening til min empiri. Her gjøres det rede sosiologiske teorier som bidrar til å forklare hvordan individer i moderne samfunn møter nye utfordringer i søken etter intimitet og forhold, preget av kapitalisme og nye former for teknologi. Jeg introduserer også teorier som belyser kjønnsroller og maktforhold i relasjoner.

Kapittel 4 er studiens metodekapittel, hvor jeg går igjennom konstruksjonen av forskningsdesign, og generell informasjon om fokusgrupper, og hva denne metoden gir tilgang til av data. Deretter følger en presentasjon av bakgrunnen for utvalget og detaljene rundt rekrutteringsprosessen, samt gjennomføringen av intervjuene, inkludert eventuelle tilpasninger som ble gjort underveis i prosessen. Jeg gjør også rede for de etiske vurderingene som er tatt i betraktning, og reflekterer rundt min forskerposisjon. Avslutningsvis går jeg gjennom hvordan jeg har utført analysen.

Kapittel 5 er det første av to analysekapitler. Her analyseres informantenes oppfatninger og holdninger til normer og idealer i forhold til kjønn, intimitet og kjærlighet. Da datamaterialet er konstruert gjennom fokusgrupper, tillegger dette en interessant dimensjon ved analysen, da informantene også «lager» holdninger og meninger mens de snakker. Fokuset i dette kapitlet ligger på å avdekke hvilke forventninger og forestillinger informantene har om kjønn og intimitet, og hvordan disse forestillingene påvirker deres forståelse av kjærlighetsforhold. Det undersøkes også hvordan tradisjonelle kjønnsroller og moderne idealer potensielt kolliderer i informantenes diskusjoner, og hvordan dette reflekterer bredere samfunnstrender.

Kapittel 6 bygger videre på analysen i kapittel 5, men med mer fokus på kjærlighetspraksiser og hvordan disse utøves av informantene. Her undersøkes konkrete eksempler på hvordan informantene navigerer i sine intime relasjoner, og hvordan moderne teknologier som dating-apper og sosiale medier påvirker deres erfaringer og forventninger i kjærlighetslivet. Gjennom dette kapitlet belyses de praktiske utfordringene og strategiene som informantene bruker for å finne og opprettholde intimitet og forhold i dagens samfunn.

I kapittel 7 diskuteres empirien fra kapittel 5 og 6 i lys av studiens teoretiske rammeverk opp mot oppgavens overordnede forskningsspørsmål.

KAPITTEL 2: Kontekst og tidligere forskning

Dette kapitlet innledes med å gi en introduksjon til bakgrunnen for studien, hvor jeg gjør rede for inspirasjonskildene mine til å gjennomføre denne studien og begrunner hvorfor det er interessant og relevant å utforske. Deretter påfølger en gjennomgang av tidligere forskning på feltet som sier noe om kjønnsmarkedet og parforhold i Norge i en historisk kontekst, og hvordan tradisjonen med partnervalg har endret seg over tid. Det bør imidlertid bemerkes at det finnes lite nyere referanser om parforhold og etablering. Etter et grundig litteratursøk fant jeg det derfor mest relevant å bruke to studier om homogami¹ (Øyen, 1964 og Nordli-Hansen, 1995), Holter (1981), og Thagaard (2005) for å få en bedre forståelse for konteksten og dynamikken i norske parforhold og partnervalg. Jeg kom også over en helt ny studie fra FHI som kan gi en oppdatert forståelse for partnervalg. Samlet sett gir disse studiene innsikt i historiske perspektiver på parforhold og kjærlighetsrelasjoner, som kan hjelpe med å belyse dagens situasjon og eventuelle endringer over tid. Videre tar jeg for meg nyere forskning om digitalisering av parforholdet i form av bruken av dating-apper for å utforske hvordan teknologiske endringer har påvirket opplevelsen av partnersøk og etablering av forhold. Forskningen ser på hvordan dating-apper har påvirket måten mennesker møter potensielle partnere, dannelsen av forhold, og endringer i kommunikasjons- og sosialiseringsmønstre. Ut ifra dette vil innholdet i dette kapitlet kunne bidra til diskusjonen av min egen empiri som vil bli presentert i analysekapitlene.

2.1 Bakgrunn for studien

Kjærlighet er en kompleks og multidimensjonal følelse, som i hundrevis av år har vært en primær kilde til inspirasjon og debatt i samfunnet. Gjennom tidene har kjærlighetens natur og betydning utviklet seg i tråd med samfunnets skiftende verdier og normer. I dagens samfunn, hvor vi lever i en tid preget av teknologi og globalisering, ser man stadig nye former for kjærlighet og relasjoner utfolde seg. Noen av disse nye formene inkluderer blant annet online-dating og langdistanseforhold. Dating-apper har for eksempel gjort det mer vanlig å møte potensielle partnere på nettet (Finkel et al., 2012), og sosiale medier har gjort det mulig å skape og opprettholde relasjoner over lange distanser, slik at par nå kan holde kontakten og

¹ Homogami beskriver tendensen til at individer danner parforhold eller gifter seg med andre som har lignende sosiale egenskaper som seg selv, som for eksempel sosial klasse, utdanningsnivå eller yrkesprestisje (Birkelund & Goodman, 1997).

utvikle sterke følelsesmessige bånd til tross for fysiske avstander (Jiang & Hancock, 2013). Ifølge Statistisk Sentralbyrå (2023b) er det flere unge som nå velger å vente litt lenger før de etablerer seg enn for 20 år siden, samtidig som flere forblir single. Andelen av unge som ikke lever i samliv har også gått opp de siste årene, hvor endringen er størst for de som er i aldersgruppen 20-30 år. For de mellom 20-24 år har andelen økt fra 69 til 78 prosent, og for aldersgruppen 25-29 år har trenden steget fra 35 til 48 prosent. I 2022 ble det også målt en historisk lav fruktbarhet i Norge på 1,41 barn per kvinne (Statistisk Sentralbyrå, 2023a). Noe av forklaringen bak lav fruktbarhet kan sees i lys av at unge voksne nå bruker lenger tid på å ta høyere utdanning, og dermed venter lengre med å få barn (Statistisk Sentralbyrå, 2023c). Disse økende trendene etablerer seg også ellers i Europa (Eurostat, 2023; Åbø et al., 2019). Shulman og Connolly (2013) argumenterer for at unge voksne nå i større grad unngår ekteskap og andre former for dype forpliktelser, og heller engasjerer seg i kortsiktige tilfeldige møter eller ikke-forpliktende intime forhold. Det ser ut til å ha skjedd en endring i rammebetingelsene for parforhold de siste tiårene, og i tråd med dette virker det som at overgangsfasen fra unge voksne til voksenlivet for mange har blitt en forlenget prosess preget av utfordringer knyttet til å harmonere kjærlighet og parforhold med egne livsplaner (Åbø et al., 2019).

2.1.1 Utviklingen av moderne relasjoner – en «hookup-kultur»?

Ulike perspektiver og tolkninger har blitt lagt fram når det gjelder endringen i rammebetingelser for parforhold og utviklingen av moderne relasjonsdynamikker. Kanskje mest framtrædende er fenomenet om «hookup-kultur», som refererer til et sosialt fenomen hvor uforpliktende seksuelle møter er normen, ofte uten forpliktelser eller følelsesmessig engasjement (Garcia et al., 2012). Fenomenet er primært knyttet til college-kulturen i USA, men en rekke tidligere forskning viser til at denne kulturen er godt etablert blant ungdom og unge voksne over hele USA, samt i flere andre vestlige land (Pyatt, 2022, Garcia et al., 2012, Shulman & Connolly, 2013). Bogen (2023) siterer psykolog og datingforsker Marius Stavang, som gir uttrykk for at han ikke tror at hookup-kulturen er like utbredt i Norge, og viser til data som tilsier at de fleste single i Norge har et relativt inaktivt sexliv. Sett i sammenheng med funnene fra den internasjonale undersøkelsen av folks seksuelle vaner, som ble gjennomført av kondomprodusenten Durex tilbake i 2005 ser ikke Stavangs påstand ut til å stemme helt. Med et totalt utvalg på 41 land og 317000 personer toppet nordmenn listen i å ha one night stands (heretter ons), og hele 70 prosent av nordmennene som deltok i undersøkelsen oppga at de har hatt tilfeldig sex én eller flere ganger. Det globale gjennomsnittet var derimot på 44

prosent (Ihlebak & Lillebo, 2005). Dersom vi også ser dette i sammenheng med de nylige statistikkene fra SSB som ble redegjort for i forrige avsnitt, er det ikke å se bort ifra at en slik hookup-kultur kan være etablert her i Norge også.

Garcia et al. (2012) hevder at utviklingen av hookup-kulturen i USA har skjedd langsomt i tråd med generelle sosiale endringer som har skjedd det siste århundre. På 1960-tallet ble unge voksne mer seksuelt frigjort i tråd med fremveksten av feminisme og universitet- og høyskolefester, samt utbredt tilgjengelighet av prevensjon i form av kondomer og p-piller. Foreldrenes forventninger var heller ikke lenger et sentralt moment når det gjaldt paring og innvielse av ekteskap. I henhold til dette argumenterer Garcia et al. for at tradisjonelle former for frieri og romantiske forhold blitt en stadig mindre prioritet blant unge voksne i USA i løpet av de siste 60 årene, og at tilfeldige «hookups» (korte uformelle seksuelle møter) istedenfor har blitt mer vanlig, spesielt blant heteroseksuelle kvinner og menn. Videre påpeker Garcia et al. at en konsekvens av denne endringen er at sex i moderne samfunn har blitt en forløper for intimiteten, og i noen tilfeller også betraktet som dens erstatning, istedenfor at det er et resultat av intimitet. I en forskningsartikkel som undersøker motivasjoner for seksuell intimitet, finner Marelich og Lundquist (2008) at det nå har blitt mer vanlig at seksuelle handlinger ofte blir utført mellom individer *før* partene har utviklet en dypere følelsesmessig tilknytning til hverandre. På denne måten blir ofte sex sett på som en måte å utforske potensielle partnere og forbindelser på, snarere enn å være et naturlig uttrykk for følelsesmessig intimitet. Det finnes lite akademisk forskning på hvor utbredt en såkalt hookup-kultur faktisk er i Norge. Denne diskusjonen gjorde meg nysgjerrig på å ville få en dypere innsikt i hvilke normer og idealer unge voksne i Norge i dag innretter seg etter i forhold til kjærlighet, intimitet og relasjoner, og til hvilken grad de stemmer overens med rammebetingelsene for en hookup-kultur.

2.1.2 Et dagsaktuelt tema

En annen inspirasjonskilde som motiverte meg til å ville gjøre denne studien var de mange diskusjonene rundt temaet i ulike sosiale medier. Til tross for lite *faktisk* forskning som kan generalisere at hookup-kulturen er etablert i Norge, virker det likevel som at ideen om fenomenet er godt manifestert blant unge voksne i samfunnet ut ifra hvordan de snakker om

det og engasjerer seg om emnet, og da spesielt på sosiale medier. TikTok² er en av medieplattformene som anvendes hyppig av brukere for å dele sine synspunkter om fenomenet. Dersom man for eksempel søker på emneknaggen #dating inne på appen kommer det opp hele 4,1 millioner videoer som er knyttet til temaet, som diskuterer rundt alt fra dating og seksuelle møter, til etablering av forhold og sideeffektene av dagens kjærlighetspraksiser (TikTok, 2024). Det som kan sies å være «kjernen» i denne opphetede diskusjonen om hookup-kulturen er dissonansen mellom de som er *for* og *imot* praksisen av tilfeldig og meningsløs sex som denne kulturen oppfordrer til. Engasjementet er stort, og belyses også i andre medier enn på TikTok. Blant annet skriver Ambroise (2023) i en artikkel i *Human Opinion* om hvordan denne kulturen bidrar til en større seksuell frihet og evnen til å kunne utforske sin egen seksualitet uten noen videre forventninger, samtidig som at denne praksisen kan bidra til å lindre stress. I en annen artikkel publisert på *Her Campus*³ argumenterer studenten Lexa Krajewski (2016) for at det å ha et seriøst forhold ofte blir komplisert og fører til unødvendig stress, spesielt for studenter som balanserer skole, venner, økonomi og andre forpliktelser. Derfor mener hun at uforpliktende seksuelle møter er en fin måte å oppnå en liten lykkerus på, samtidig som man forsøker å finne ut hvem man er uten å være nødt til å legge ned mye tid og innsats i et forhold som potensielt ikke kommer til å vare.

På den andre siden hevder kritikere av hookup-kulturen at ulempene er langt flere enn fordelene. For eksempel argumenterer Freitas (2013) for at hookup-kulturen fører til følelsesmessig tomhet, forvirring omkring intimitet og lavere tilfredshet med seksuelle relasjoner. I tillegg legger hun frem hvordan denne kulturen kan bidra til å forsterke kjønnsstereotyper og skape et miljø hvor enkeltindivider føler seg presset til å delta i seksuelle aktiviteter som de egentlig ikke ønsker. Det er også flere unge som har hengt seg på kritiker-siden av kulturen, og i en artikkel i nettavisen *Journalen* skrives det om hvordan en ung jente har uttalt seg på TikTok om hvordan hun synes dating-kulturen i Norge har *for* mye fokus på tilfeldig sex, og minimalt om en faktisk genuin kjemi mellom mennesker (Jørgensen, 2023). En annen 22 år gammel kvinnelig student sier i et intervju med *Fædrelandsvennen* at det er vanskelig å møte nye mennesker her i landet, og at man ikke vanligvis går på *ekte* dater. Hun mener Norge ikke har en date-kultur, men mer en *hookup-kultur*, noe som er gøy dersom

² TikTok er en mobilapplikasjon, med en hovedfunksjon som legger til rette for at brukerne kan legge ut korte, underholdende videoklipp (Omar & Dequan, 2020).

³ *Her Campus* (2023) er en medieplattform utviklet spesielt for kvinner, av studenter for studenter. Nettstedet er et sosialt medium hvor man kan finne alt fra ulike artikler, råd, og sosiale arrangementer.

man ønsker å være singel. I samme artikkel beskriver en 21 år gammel kvinnelig student dagens dating-liv som *enten eller*. Enten møter man ingen, eller så ligger man rundt. Denne beskrivelsen indikerer også at det heller ikke er rom for dating, og det å faktisk bli kjent med andre mennesker på et dypere nivå. Hun hevder at det er vanskelig å få en genuin interesse for noen fordi alle er så tilbakeholdende (Kosalka & Johannessen, 2024).

Disse diskusjonene flyter fritt mellom landegrensene, og kan tyde på at normene for kjærlighet og intimitet er i endring. Det er ikke tilfeldig at det i stor grad er unge voksne som markerer seg på sosiale medier, men det er bemerkelsesverdig hvordan det tilsynelatende ser ut til å være flere jenter som deltar i den offentlige diskusjonen om hookup-kulturen, og som indikerer at de er *imot* praksisen av meningsløs og tilfeldig sex. Dette fikk meg til å ville se mer på forskjeller mellom unge voksne kvinner og menn.

2.2 «Kjønnsmarkedet» og tradisjonen med partnervalg

Ettersom at bakgrunnen for studien er et spørsmål om hvordan samfunnet er i ferd med å endres i forhold til kjønn, kjærlighet og intimitet, vil det være gunstig å se litt tilbake på hvordan sosiale strukturer og kulturelle normer har påvirket dynamikken i sjekking, romantiske relasjoner og kjønnsroller tidligere. Dette vil gi et bedre grunnlag til å forstå dagens rammebetingelser for etablering av forhold og valg av partner som vil bli belyst i min analyse.

Mye av forskningen har handlet om partnervalg. I 1964 utførte Ørjar Øyen en studie med utgangspunkt i data fra 264 par som giftet seg i Oslo i perioden fra 28. desember 1962 til 9. januar 1963, med spesielt fokus på homogami, med hensyn til yrkesmessig prestisje. Yrkesprestisjen til ektefellene ble klassifisert i fem grupper, og validiteten av denne klassifiseringen ble sikret ved å sammenligne resultatene med en tilsvarende dansk studie fra 1959. Resultatene fra Øyens studie viste en klar tendens til at ekteskapene var preget av en betydelig grad av homogami, noe som tilsvarer at individer med lignende yrkesprestisje oftere gifter seg med hverandre (Øyen, 1964; referert i Birkelund & Goodman, 1997, s. 140-141). Marianne Nordli-Hansen sin studie fra 1995, som utforsker ekteskap, skilsmisse og ulikhet, med fokus på sosial klasse i lys av kulturelle og økonomiske sektorer er også svært relevant. Hennes data består av informasjon fra 7351 menn og 7448 kvinner i alderen 30-35 år i Oslo på 1980-tallet. Hun deler sosial klasse inn i seks ulike dimensjoner, fra lav til høy, og finner

også sterke tendenser til homogami i sitt utvalg (Nordli-Hansen, 1995; referert i Birkelund & Goodman, 1997, s. 142-143). I en forskningsartikkel med utgangspunkt i data fra SSB som ble gjennomført 2003, argumenterer Wiik (2005) for at sosial bakgrunn⁴ har noe å si på når folk velger å starte sitt første samliv⁵. Studien viser at både kvinner og menn med lavere sosial bakgrunn er mer sannsynlig til å bli samboere eller gifte seg i yngre alder enn de med høyere sosial bakgrunn. Samtidig viser det seg at de sosiale forskjellene i når man velger å etablere seg vedrører begge kjønn, men forekommer tydeligst blant kvinner. Wiik (2005) viser også til tendenser om at vi gjerne velger oss en partner med relativt lik sosial bakgrunn, yrke eller utdanning som oss selv, noe som underbygger funnene i Øyen (1964) og Nordli-Hansen (1995) sine studier.

Holter (1981) gjennomførte sin studie basert på observasjon og intervjuer med unge voksne i Oslo på tidlig 80-tallet. Hans studie bærer et preg av den seksuelle frigjøringen og den store endringen av kjønnsmarkedet som skjedde på 60/70-tallet, og hans perspektiv var at disse endringene ble den dominerende rammen for partnervalg i de vestlige landene, inkludert Norge. I likhet med Øyen (1964) og Nordli-Hansen (1995), viser Holter hvordan sosiale strukturer og kjønnsroller påvirker dynamikken i parforhold. Mens Øyen fokuserer på homogami med hensyn til yrkesmessig prestisje, og Nordli-Hansen på klassebasert homogami, utforsker Holter hvordan endringer i kjønnsmarkedet og maktforholdet mellom kjønnene påvirker prosessene for etablering og opprettholdelse av parforhold. Holter (1981) beskriver *parforholdet* som et *resultat* av ulike former for marked mellom kjønnene. Etableringen av et forhold starter i det åpne kjønnsmarkedet for single, men når man begynner å treffe noen, går man inn i en bytteprosess som utvikler seg til en sosial kontrakt⁶, med utveksling av goder og aktiviteter. Denne perioden fungerer som en *prøveperiode* før ekteskap, hvor partene må harmonere makt og arbeid i relasjonen. Til tross for at kvinner ofte var underlegne, fikk de nok makt til å kunne bryte forholdet hvis de ikke var fornøyde. Holter viser til at et skjult kjønnsmarked fortsatt eksisterer innenfor parforholdet, og konflikter oppstår som regel på grunn av et skille mellom hans og hennes eiendom, i stedet for deres

⁴ Wiik (2005) forstår sosial bakgrunn som begge foreldres høyeste utdanningsnivå. I datasettet har variabelen tre nivåer, fordelt på «lav», «middels» og «høy» (lav = obligatorisk utdanningsnivå, middels = videregående utdanning og høy = universitet/høyskoleutdanning).

⁵ Første samliv indikerer samboerskap eller ekteskap (Wiik, 2005).

⁶ Begrepet «sosial kontrakt» er opprinnelig utarbeidet av filosofen Thomas Hobbes, som så på samfunnet som en kaotisk naturtilstand, hvor mennesker måtte kjempe for sin egen tilværelse. Derfor kom han opp med idéen om at en sosial kontrakt var nødvendig, for å etablere orden og sikkerhet i samfunnet. Samfunnskontrakten innebar at alle individer måtte ofre en liten del av sin individuelle frihet til fordel for andre (Hampton, 1988, s. 6).

*felles eiendom*⁷. Nøkkelen til et godt parforhold på tidlig 80-tallet var ifølge Holter god kommunikasjon og at begge parter fikk tilstrekkelig med goder ut av forholdet. Han peker på en overgang mot et mer flytende kjønnsmarked, både for single og innenfor forhold, hvor parene må gjennom flere prøver før de inngår ekteskap. Parforhold begynte i økende grad å erstatte ekteskap, med en økende skilsmisserate hvor utroskap fortsatt var en hovedårsak. Kvinnens økende autonomi og endringer i maktforholdet mellom kjønnene var sentrale aspekter i denne utviklingen.

I sammenheng med dette forstår Tove Thaaard (2005) *romantisk kjærlighet* som den følelsesmessige dimensjonen ved parforholdet, som innebærer dype følelser og lidenskap. Hun skiller den romantiske kjærligheten fra rasjonelle verdier som karriere, økonomisk sikkerhet og familiekompatibilitet. Studien er basert på kvalitative intervjuer med unge heterofile par; gifte eller samboere. Begge partene i forholdet ble intervjuet, men hver for seg. Informantenes beskrivelser viser at de starter parforholdet med en intens forelskelse og ofte «kjærlighet ved første blick», men at de samtidig også både vurderer partnerens kvaliteter og forholdet nøye på en rasjonell måte. Ut ifra dette indikerer funnene i Thaaard (2005) sin studie at normene for partnervalg legger vekt på både det romantiske, som er essensielt for å etablere en dyp følelsesmessig forbindelse, og det rasjonelle, som bidrar til å sikre en praktisk og funksjonell basis for forholdet.

En helt fersk studie publisert av forskere ved Folkehelseinstituttet (FHI) i *Nature Communications* (2024), undersøker hvordan vi velger partnere som ligner oss selv genetisk. De undersøkte genetiske tilbøyeligheter for ulike egenskaper som høyde, BMI, utdanningslengde og psykisk helse. Resultatene viser at vi i gjennomsnitt velger partnere som ligner litt oss selv når det gjelder høyde og BMI, og spesielt når det gjelder utdanningslengde. Det var imidlertid ikke noen genetiske indikasjoner på partnervalg basert på lik tilbøyelighet for psykisk helse (Sunde et al., 2024). Funnene i denne studien kan sees som en ny dimensjon til forståelsen av homogami som både Øyen (1964) og Nordli-Hansen (1995) finner i sine studier, og indikerer at genetikk og fysisk utseende også har noe å si for valg av partner.

⁷ Ved «felles eiendom» innad i parforholdet refererer Holter (1981) til en deling av ressurser og ansvar mellom partene, i stedet for at partene hver for seg eier og kontrollerer ulike aspekter av forholdet. Eksempler på dette kan være økonomi, eiendeler, husarbeid, omsorgsoppgaver og emosjonell investering.

2.3 Digitalisering av kjønnsmarkedet

I en studie om unge voksnes motivasjoner for bruk av dating-apper⁸ finner Sumter et al. (2017) at disse er knyttet til en rekke former for tilfredsstillende relasjoner. Hovedmotivasjonene var relasjonelle, og var enten det å investere i romantiske forhold eller uforpliktende seksuelle møter. Andre motivasjoner var underholdning, for å føle seg bedre med seg selv og mindre ensom, for det er lettere å kommunisere med andre online og fordi «mange andre» bruker det. I 2023 ble det dokumentert om at dating-appen Tinder hadde om lag 75 million årlige brukere, mens 10 millioner av disse bruker appen daglig (Smith, 2024). I Norge var det en halv million nordmenn som brukte appen i 2015 (Kristiansen, 2015), men disse tallene er trolig endret i dag. Tinder og dens funksjon ble i 2012 lansert slik at folk kunne ta stresset bort fra dating, og heller se på det som en type «spill» som krever mindre tid og emosjonelle investeringer enn fysisk dating (Stampler, 2014). Designfilosofien om at Tinder skulle ligne et spill gjenspeiles i appens funksjoner, hvor folks profiler vises som om de lå i en kortstokk, hvor kjærlighet, sex og intimitet er innsatsen i spillet. Til tross for den økende populariteten rundt dating og kjærlighet som et konsumorientert spill, viser funnene i Hobbs et al. (2017) sin studie om erfaringene til dating-app-brukere at tradisjonelle syn på dating, forhold og monogami⁹ fortsatt er utbredt i stor grad i samfunnet, og de hevder at datingapper i beste fall kan sies å forsterke frieri og seksuelle praksiser. Dette samsvarer også med det Mikalsen (2020) konkluderer med i sin masteroppgave, som utforsker hvordan dating-apper påvirker folks syn på forhold. Hun oppsummerer at bruken av dating-apper både har positive og negative sider, alt ettersom hva man gjør det til selv. Med en rekke funksjoner, har man muligheten til å bruke dating-apper etter det motivet man selv ønsker, enten det er langsiktige eller kortsiktige relasjoner.

2.3.1 *Tinder-taperen*

I en studie fra 2019 av 3600 brukere på Tinder, ble det rapportert om at menn høyresveiper eller liker 61,9 prosent av damene på appen, mens damene bare sveiper til høyre på 4,5 prosent av mennene (Neyt et al., 2019). Dette kan man se i sammenheng med et av funnene til Hobbs et al. (2017) som også fant at et lite antall mannlige heterofile respondenter rapporterte

⁸ Datingapper bruker et fotodrevet design som er utviklet spesifikt for smarttelefoner. Brukere får vist andre personer i nrområdet, og kan dermed sveipe til høyre for «liker» eller til venstre for «misliker», hvor gjensidige sveip til høyre resulterer i «match» og man kan da starte en samtale (Hobbs et al., 2017).

⁹ Monogami betyr at man kun kan være gift eller i et forhold med én annen person av gangen (Tjernshaugen, 2023).

om frustrasjon angående mangel på mulige «matcher». Manglende suksess med å få matcher på datingapper kan oppleves som en form for avvisning, og er negativt knyttet til velvære. På den andre siden, dersom man opplever å lykkes med nettdating, er praksisen assosiert med positive relasjoner og trivsel. Personer som lykkes med nettdating skårer altså høyere på romantisk livstilfredshet og positiv affekt, enn personer som opplever og ikke lykkes med nettdating (Pernokis, 2018). Hobbs et al. (2017) presenterer en informant som hevder at datingapper hjalp henne til å komme over et brudd og bearbeide følelsene av å være uønsket og avvist. Datingapper kan virke positivt på ens selvtillit, da det oppleves som en form for sosial validering av å være ønsket, når man får en «match» med en annen person man selv syntes er attraktiv.

En NTNU-studie basert på intervjuer med 269 studenter som aktivt bruker appen viser derimot at veldig mange matcher på Tinder, men det fører likevel bare til et begrenset antall møter og nesten aldri verken sex eller langvarige forhold. Faktisk krever det i snitt 57 matcher for å få til et møte i virkeligheten, og man må gå på 5,4 dater for å få sex, og omtrent 5 møter for å få til et langvarig forhold. NTNU-studien trekker også frem det faktum om at «survival of the fittest» er like aktuelt på Tinder som på det fysiske markedet. Ifølge psykologiprofessor Leif Edward Otttesten Kennair er de samme folkene som lykkes med å oppnå ons på Tinder de samme folkene som oppnår lykken utenfor Tinder (Westeng, 2019). På samme måte som i ansikt til ansikt-miljøer, er det de som samsvarer med samfunnets dominerende attraktivitetsidealer som posisjonerer seg best til å utnytte de fordelene som dating-appene tilbyr (Hobbs et al., 2017). Datingapper kan dermed ikke sies å være noen «unntaks-arena», hvor de som ikke lykkes på markedet ellers plutselig får haugevis av alternativer. NTNU-studien konkluderer med at det er noen få av de som bruker Tinder som får mye sex, mens flertallet får lite eller ingenting (Westeng, 2019).

2.3.2 Kvinner og menns motiver for å bruke dating-apper

Kenneth Hanson (2022) utforsker hvordan 27 heteroseksuelle universitetsstudenter bruker dating-apper med jevnaldrende grupper, og hvordan deres kollektive atferd privilegerer heteronormativitet på en universitetscampus i USA. I studien finner han et tydelig kjønnskille blant informantene. Menn bruker dating-apper i større grad for å fremme sin maskulinitet, og skryter til hverandre om utseende til matchene sine. Blant informantene hans viste det seg også at flesteparten av mennene var på Tinder for å finne seg hookups, altså

intime partnere gjerne for et engangstilfelle. Dette samsvarer med det Sumter og Vandenbosch (2019) også finner i sin studie, som hadde formål om å få en bedre forståelse for hvilken rolle dating-apper spiller i livene til unge voksne. I studien til Hanson (2022) fortalte de mannlige informantene at de kunne sende tullede meldinger til jentene, og noen ganger kunne det være så «grovt» at det kunne virke seksuelt trakasserende og diskriminerende. Slik oppførsel forsvarte de som «uskyldig moro». Jentene i utvalget var derimot på Tinder i større grad for å finne noe mer langvarig og seriøst i matchene sine. Artikkelen konkluderte derfor med at det kan oppstå misforståelser når begge partene møter opp, da guttene og jentene kanskje har forskjellige intensjoner.

Dette kan sees i sammenheng med en studie som utforsker atferden til 641 NTNU-studenter i alderen 19-29 år på Tinder. Studien viser at kvinner bruker mer tid aktivt inne på appen, trolig fordi de bruker lenger tid på å vurdere hver enkelt kandidat før de velger og enten sveipe ja eller nei. Menn er derimot mer effektive, og bruker kortere tid på å vurdere kandidatene før de sveiper. Studien indikerer også at menn i større grad er mer sannsynlig til å starte samtalen (Pevik, 2021). Sistnevnte stemmer også godt overens med et av funnene til Sumter og Vandenbosch (2019), som hevder at menn hadde høyest score på motivasjonen til å bruke dating-apper på grunn av den enkle kommunikasjonsformen.

2.4 Oppsummering

Bakgrunnen for denne studien er endringer i diskusjonen om rammebetingelser for kjærlighet og parforhold i dagens samfunn. Denne endringen kaller noen i dag for en «hookup-kultur», som normaliserer flyktige seksuelle møter og relasjoner. Dette er dokumentert i forskning fra USA, og har også blitt et omdiskutert tema i Norge, hvor unge har delte meninger om fenomenet på sosiale medier. Tidligere forskning viser at endringen mot en såkalt hookup-kultur har vært en stabil trend spesielt siden den seksuelle frigjøringen som skjedde i vesten på 60-70-tallet, og diskusjonen om uforpliktende sex ser ut til å ha fulgt oss siden den tid, men i ulike former. Innenfor rammene av et mer digitalisert og teknologisk samfunn som vi i dag lever i, har også dating-apper og sosiale nettverk kommet med nye utfordringer tilknyttet kjærlighet og parforhold. I neste kapittel vil jeg belyse studiens teoretiske rammeverk og knytte disse opp til mine forskningsspørsmål.

KAPITTEL 3: Teoretisk rammeverk

Studiens teoretiske rammeverk bygger på sentrale perspektiver og begreper fra kjærlighetssosiologien. Giddens sin tilnærming om plastisk seksualitet og «rene» forhold fremhever hvordan moderne relasjoner preges av fleksibilitet og individualitet, brytende med tradisjonelle normer for seksualitet og kjærlighet. Videre beskriver Bauman's idé om flytende kjærlighet hvordan moderne relasjoner er fylt med usikkerhet og flyktighet, hvor individene stadig søker etter nye forbindelser og unngår langvarige relasjoner. Illouz bidrar til disse diskusjonene med sin teori om emosjonell kapitalisme, som avdekker hvordan personlige relasjoner kan sees som en form for økonomiske transaksjoner hvor følelser blir handelsvarer. Dette kan forklare hvordan moderne kjærlighetsforhold ikke bare er et spørsmål om individuelle valg, men også påvirkes av markedsdynamikker og sosiale strukturer. Samlet sett kan disse perspektivene bidra til å belyse hvordan tradisjonelle kjønnsroller og forventninger til relasjoner blir utfordret av økt likestilling og individualisme, som gjør at folk søker etter relasjoner som passer deres personlige behov og ønsker.

For å få et bedre grunnlag til å forstå hvordan kjønn har betydning for opplevelsen av normer og praksiser vil jeg belyse Butler sin forståelse av kjønn som en sosial konstruksjon i sammenheng med Connells tilnærming om hegemonisk maskulinitet og fremhevet feminitet. Samtidig vil jeg presentere Hochschild's tilnærming om følelsesmessig arbeid, som sier noe om hvordan menn og kvinner håndterer følelsene sine i ulike sosiale interaksjoner. Disse tilnærmingene kan være nyttige analytiske verktøy for å identifisere hvordan kvinner og menn opplever moderne relasjoner, og belyse hvorfor eventuelle kjønnsdimensjoner kan oppstå i sammenheng med dette.

3.1 Seksuell likestilling og flytende kjærlighet

Innledningsvis i boken *The Transformation of Intimacy* (1992) gjør Anthony Giddens rede for novellen *Before She Met Me*, en novelle som indikerer et budskap om hvordan intime relasjoner har endret seg i moderne samfunn i form av prevalent seksuell likestilling¹⁰. I lys av novellen diskuterer han hvordan kvinner tradisjonelt sett har blitt kategorisert som enten «dydig» eller «løs», men at det nå har blitt mer vanlig og sosialt akseptert at kvinner også har

¹⁰ Det bør understrekes at dette nå er over 30 år siden, og at endringer kan ha skjedd siden den tid.

flere seksuelle partnere på *nesten* lik linje som menn. Historisk sett har det vært en universell forståelse om at menn trenger seksuell variasjon for deres psykiske helse, noe som har dannet grunnlag for en sosial aksept om at menn kan investere i flere seksuelle forhold før ekteskap, men også etter. Han tar for seg dobbeltmoralen om hvordan det er «sørgelig men forståelig» at mannen er utro, men *helt* uakseptabelt dersom kvinnen er utro i ekteskapet. Til tross for at den seksuelle likestillingen langt ifra er komplett, er det en dynamikk som er godt i gang med å endre begge kjønns holdninger og oppførsel til hverandre i de vestlige landene. Ut ifra dette utviklet Giddens begrepet *plastisk seksualitet*, som indikerer en løsrivelse av sex fra reproduksjon, mye på grunn av utviklingen av prevensjon for kvinner. Prevensjon har gjort det mulig for kvinner å kunne nyte samleie uten en frykt for uønskede svangerskap og fødsler. Historisk sett, på grunn av manglende kunnskap og midler, var risikoen for spedbarnsdødelighet og dødsfall under fødsel større før i tiden, noe som gjorde at svangerskap ofte ble fryktet da det ble assosiert med død.

Da *plastisk seksualitet* løsriver sex fra reproduksjon, og heller knytter sex til nytelse, gir det også rom for en utvikling av sex til å bli en potensiell egenskap som individet selv har eierskap over. Denne retningen av seksualitetens utvikling bringer med seg en endring i kjærlighetens natur, hvor idealene om romantisk kjærlighet fragmenteres, og blir erstattet med *konfluerende kjærlighet*. Før i tiden betydde romantisk kjærlighet at når noen først hadde giftet seg, så var de fast med hverandre til døden skilte de ad, uavhengig av hvordan forholdet utviklet seg. Skilsmisse var vanskelig, og for noen umulig å oppnå. Nå har folk flere valgmuligheter, og et ekteskap som ikke fungerer tvinger ikke lenger partene til å holde sammen. I stedet for å basere forhold på romantisk lidenskap, følger folk ifølge Giddens i økende grad idealet om *rene forhold*. Folk i et rent forhold holder sammen fordi begge parter velger å gjøre det, hvor de aksepterer at «inntil videre» får begge tilstrekkelig med fordeler som gjør det verdt å fortsette forholdet. Forholdet er basert på emosjonell intimitet som skaper tillit, hvor kjærligheten utvikler seg avhengig av hvor mye hver partner er åpen og sårbar overfor den andre, ved å dele sine bekymringer og behov. I dette ligger det et spenn mellom å holde igjen sider ved seg selv og det å gi alt, for at den andre parten skal synes det er verdt det å holde kontakten. Dette spennet mellom åpenhet og tilbakeholdenhet kan være avgjørende for forholdet. På den ene siden er det viktig å være ærlig og åpen om sine følelser, bekymringer og behov for å skape et sterkt bånd basert på tillit og forståelse, men på den andre siden er det også viktig å beholde en viss grad av selvbeskyttelse og grenser i et forhold. Å gi alt på en gang kan være overveldende både for en selv og for partneren, og det kan også

føre til at ens egne behov og ønsker blir oversett. Derfor er det ifølge Giddens (1992) nødvendig å finne en balanse mellom å være åpen og sårbar samtidig som man bevarer ens egen integritet og selvstendighet i forholdet.

3.1.1 En digital og konsumorientert intimitet

Mens Giddens er opptatt av hvordan moderne samfunn har kommet med nye, mer individualiserte idealer for seksualitet og forhold, tar Bauman (2013) dette et steg videre. Han legger vekt på hvordan kreftene av kapitalisme og teknologisk innovasjon i de vestlige landene er risikofylt for hvordan mennesker lever sammen og fra hverandre i det han kaller for en *flytende* moderne verden. I boken *Liquid Love: On the Frailty of Human Bonds* bruker Bauman begrepene «relasjoner» og «nettverk», for å beskrive nåtidens samfunnstrender om mellommenneskelige forhold. I førstnevnte begrep vektlegger han hvordan *relasjoner* indikerer et gjensidig engasjement som de involverte utelukkende ikke kan gjøre noe med, for eksempel familieband eller slektskap. *Nettverk* derimot, representerer en slags matrise hvor tilkobling og frakobling fra begge parter forekommer samtidig og er like legitime. Det han legger i dette er hvordan individer i et nettverk hele tiden har valget om å være i kontakt, eller ikke, helt enkelt gjennom en forespørsel, som kan brytes når som helst etter eget ønske. Nettverk må sees i lys av et digitalt nettverk, som tar plass i den virtuelle verden, til tross for at Bauman trekker tråder til faktiske mellommenneskelige forhold. Han introduserer dermed begrepet *virtuelle relasjoner* som han beskriver som en form for moderne relasjon, som er enklere å navigere og mindre forpliktende enn tradisjonelle forhold. Slike virtuelle relasjoner er det enkelt å gå inn i, og enkelt å avslutte, noe som gjør dem attraktive i et kapitalistisk samfunn. Bauman (2013) trekker også paralleller til Greshams lov¹¹, som hevder at dårlige penger driver ut gode penger, og overfører dette fenomenet til relasjoner.

I en verden hvor kvaliteten på relasjoner svekkes, vil folk heller søke etter kvantitet og enkel tilgang, noe som igjen vil føre til en forskyvning fra tradisjonelle «partnerskap» til moderne «nettverk» ifølge Bauman (2013). Han reflekterer over konsekvensene av denne endringen, hvor han trekker frem økt usikkerhet, angst, og en følelse av å alltid være på jakt etter noe som er utenfor rekkevidde. Dette kaller han for et *flytende* liv, et liv som er basert på konsum. I denne forestillingen er hele verden og dets fragmenter fremstilt som noe som kan

¹¹ Dette prinsippet er tilknyttet økonomi, og tar utgangspunkt i at to forskjellige mynter er i omløp, men har samme nominelle verdi. Da vil folk foretrekke å bruke den dårligere typen for transaksjoner, og beholde den bedre typen til sparing. På denne måten vil den dårligere typen dominere i omløpet, mens den bedre blir trukket ut av sirkulasjonen (Munthe, 2023).

konsumeres, og romantisk kjærlighet er ikke et unntak. Bauman hevder at kapitalismen har bidratt til å kommersialisere forestillingene om romantisk kjærlighet. Et kapitalistisk samfunn drives av sterke markedsøkonomiske krefter og en rasjonell tankegang, og «bruk og kast»-mentaliteten som assosieres med forbruksvarer smitter over til søket etter valg av partner. Kapitalismens krefter «tvinger» oss til å omforme oss selv til varer for å kunne leve i denne moderniteten, og synet på kjærlighet kan dermed sies å ha blitt konsumorientert. Bauman utnevner spesielt internettdating som en av de avgjørende faktorene for forvandlingen av tradisjonelle forhold om til en form for kommodifisert spill. Et eksempel på dette er hvordan vi fremstiller oss selv på datingapper og sosiale medier generelt. Man må skape en fasade av seg selv og gjøre seg selv attraktiv for å møte de vilkårene som er satt av markedsstandarder, slik at man blir klar for å «selges». De personene som er markedsorienterte vil også behandle andre mennesker som om de var forbruksvarer. På denne måten påvirker konsumerismen våre mellommenneskelige forhold. I lys av datingapper vil et likerklipp ifølge Bauman indikere et «ja, jeg ønsker å kjøpe denne varen». Markedsorienterte personer kan karakteriseres som impulsive og irrasjonelle, fordi det ofte er selve kjøpet som gir dem den beste følelsen, snarere enn det å faktisk bruke varen. Dersom likerklippet fører til en gjensidig «match» vil partene ofte være narsissistiske, og i lys av et seksuelt møte vil de kun være opptatt av hva de *selv* får ut av det.

3.1.2 Konflikten mellom uavhengighet og det intime forholdet

Som en oppfølger til Baumans (2013) syn på at moderne relasjoner ofte blir drevet av markedets rasjonelle og kommersielle krefter, som fremmer en forbruksorientert tilnærming til kjærlighet og mellommenneskelige forhold, beskriver Eva Illouz (2007) hvordan denne markedslogikken utvider seg til å omfatte selv de mest personlige og intime aspektene av våre liv. Emosjonelle utvekslinger blir varegjort og behandlet som transaksjoner i en arena av *emosjonell kapitalisme*. Illouz argumenterer for at kapitalismens logikk har infiltrert personlige og intime sfærer, noe som resulterer i at følelser blir varegjort og kommersialisert. I emosjonell kapitalisme blir menneskelige relasjoner og emosjonelle utvekslinger behandlet som om de var økonomiske transaksjoner. Dette innebærer at individer stadig vurderer kostnader og gevinster ved sosiale og romantiske interaksjoner, noe som kan føre til strategisk og kalkulert håndtering av personlige forhold. Illouz hevder at denne tilnærmingen ikke bare påvirker hvordan vi forstår og engasjerer oss i romantiske relasjoner, men også hvordan vi opplever og uttrykker følelser. Denne kapitalistiske tilnærmingen skaper en kultur hvor

autentiske følelser blir undergravd av behovet for å maksimere personlig gevinst, og transformerer kjærlighetsforhold til en arena for emosjonell forhandling og konkurranse.

Samtidig er Illouz (2012) opptatt av at kjærlighet *alltid* har vært forbundet med en form for smerte, men at motivene bak denne smerten også endres i tråd med samfunnet.

I boken *Why Love Hurts* argumenterer hun for hvordan ulike faktorer er knyttet til *kjærlighetens smerte*, og peker blant annet på hvordan menn og kvinner organiserer sine økonomiske liv og hvordan forholdet mellom deres seksualitet og samfunnets forventninger spiller avgjørende roller i utformingen av vilkårene i markedet for seksuelle møter og potensielle ekteskapspartnere. For å unngå at kjærligheten skal gjøre vondt, er man avhengig av at disse faktorene skal harmonere. Illouz hevder at mange moderne samfunn fokuserer på verdien av nytelse og individuell tilfredshet, noe som tilsvarer at synet på lidelse gjerne blir sett på som en unødvendig byrde som man aller helst vil unngå. I slike kontekster vil individene ofte søke etter umiddelbare og lette løsninger for å unngå ubehag, i stedet for å akseptere og bearbeide lidelsen som en del av prosessen i det naturlige livet. I følge Illouz kan framveksten av økt individualisme og selvrealisering i moderne samfunn trolig være sentrale momenter til at opplevelsen av kjærlighetssmerte har endret seg. Da lidelsen nå kan oppleves som meningsløs og destruktiv, er det ikke å se bort i fra at den i stedet for å styrke en persons karakter heller kan true ens selvbilde og selvfølelse. Mislykket kjærlighet kan tolkes som personlig fiasko eller mangel på verdi (Illouz, 2012, s. 15).

I moderne samfunn, hvor individualisme og selvrealisering står sentralt, har også rollen til seksuell tiltrekning endret seg. Illouz (2012) hevder at seksuell tiltrekning basert på skjønnhetsidealer alltid har vært utbredt, men at det historisk sett ikke har vært et akseptert mål å velge partner ut ifra. Imidlertid har seksuell tiltrekning nå blitt en integrert og iboende del av partnervalget på en mer legitim måte, som har ført til at forhold i økende grad blir orientert mot spørsmål om seksualitet både hos enkeltindividene og i møtet mellom individer. Dette har gjort at evalueringen av potensielle partnere nå har blitt langt mer kompleks, og andre verdier man verdsetter og ser etter i en partner kan bli glemt, som for eksempel omsorg, humor og intelligens. Med andre ord har det blitt vanskeligere å prioritere og veie ulike kvaliteter og egenskaper når vi skal velge en partner, noe som kan føre til indre konflikter og utfordringer i å finne en balanse mellom ulike ønsker og behov. Det er når slike konflikter oppstår at *kjærligheten smerter*. De fleste ønsker en partner som kan bidra til å bekrefte ens identitet og verdi som person. Illouz hevder at «det *moderne selvet* forventer at hverandre skal

være følelsesmessig nakne og intime, men uavhengige» (Illouz, 2012, s. 16). Ut ifra dette er det den uavhengige delen som gjør partnerskap utfordrende, fordi man som selvstendig individ hele tiden ønsker å maksimere sin egen selvrealisering og frihet, samtidig som man vil opprettholde intimitet og nærhet i forholdet. Dette krever en balanse mellom uavhengighet og følelsesmessig nærhet, noe som kan være utfordrende fordi man på den ene siden har personlige mål og drømmer, og på den andre siden et forhold som krever sårbarhet og åpenhet for å kunne kommunisere og forstå sin partners ønsker og behov. I følge Illouz er nøkkelen å forstå selvet og sin egen tilstand bedre. Vi tenker gjerne at vi må bruke spesielle strategier og teknikker for å bli lykkelig og løse vanskelige situasjoner i kjærlighetsforhold. Dette kan inkludere å endre atferd, følge råd fra selvhjelpsbøker eller delta i terapi for å lære nye tankemønstre. Men Illouz (2012) mener at den virkelige løsningen er mye enklere: å forstå hva som forårsaker kjærlighetens smerte. Dette innebærer å reflektere over de dypere, underliggende årsakene til hvorfor vi opplever smerte og vanskeligheter i våre forhold. Det handler om å få innsikt i våre egne emosjonelle og psykologiske reaksjoner, og våre forventninger til oss selv og våre partnere.

3.1.3 Forpliktelsesfobi?

Illouz (2012) introduserer begrepet *commitment phobia*, heretter forpliktelsesfobi, som en konsekvens av endringen mot et mer individualistisk samfunn. Det hun legger i dette begrepet er hvordan den store friheten som individene har, vil bli frarøvet dersom man inngår i et forpliktende forhold. Ut ifra dette kan forpliktelsesfobi utspilles gjennom to ulike former, hvor den ene er det hun kaller for hedonistisk, at man hele tiden søker etter nye partnere og forhold, og den andre er at man *ikke* ønsker seg en partner eller et forhold. Ofte blir frykten for forpliktelse og frykten for intimitet forvekslet når det kommer til å diskutere forhold og relasjoner. Men i virkeligheten handler disse to begrepene om forskjellige aspekter av en relasjon. Forpliktelse omhandler selve avtalen eller «kontrakten» mellom to individer, hvor relasjonen er definert og offisiell. Intimitet, derimot, handler mer om nærhet og følelsesmessig tilknytning. Den hedonistiske formen for forpliktelsesfobi skiller tydelig mellom disse to begrepene. Her er intimitet ikke en frykt, men heller et ønske, og personer som lider av denne typen fobi ønsker stadig å oppnå intime forhold med nye partnere (Illouz, 2012; referert i Alling, 2018, s. 38). Mens Giddens og Bauman også adresserer utfordringer med å forplikte seg i moderne relasjoner, kan Illouz sin idé om forpliktelsesfobi sees som en oppfølger av deres tilnærminger.

3.2 Normer, idealer og sosiale roller knyttet til kjønn

I tråd med Illouz (2012) sin påstand om at vi må forstå *hva* som gjør at kjærligheten kan såre oss, kan Arlie Hochschild sin teori om *følelsesmessig arbeid* være svært relevant. Hochschild (1979) argumenterer for at våre følelser ikke bare reflekterer vårt umiddelbare humør, men også hvordan vi forholder oss til andre mennesker og hendelser i livene våre. Hun presenterer to eksempler for å illustrere hvordan følelsene påvirker oss. I det første eksemplet planlegger en ung gutt en fest med en jente han liker for å imponere henne. Selv om dette skaper ubehag for ham, avlyser han festen dagen før, noe som ender med å sette jenta i en vanskelig situasjon. Selv føler han imidlertid lettelse, da han handler i tråd med sine egne følelser uten skyldfølelse, til tross for at hans handlinger såret noen andre. I det andre eksemplet føler en kvinne seg ensom og deprimert mens hun offentlig må uttrykke stolthet over sin manns idrettslige suksesser. Disse situasjonene illustrerer hvordan «følelsesregler», eller samfunnets forventninger til våre følelser, kan føre til at vi undertrykker våre sanne følelser for å tilpasse oss sosiale normer. Hochschild peker på viktigheten av å være tro mot seg selv og de utfordringene dette kan medføre i møtet med samfunnets forventninger.

Det er antatt at kvinner har tendenser til å kjenne på følelser i større grad enn menn, samtidig som det antas at kvinnene også håndterer og uttrykker følelsene oftere og bedre enn det menn gjør. Hochschild (1983) argumenterer for at kvinner ofte bærer en større byrde for følelsesarbeid i relasjoner, delvis grunnet økonomisk ulikhet, hvor de kompenseres med økt emosjonell innsats. Dette manifesterer seg i både personlige og profesjonelle sammenhenger hvor kvinner bruker sine følelsesmessige ferdigheter strategisk for å oppnå det de ønsker, et fenomen Hochschild beskriver som «skygearbeid». Slik arbeid omfatter ofte å vise empati og støtte, noe som forventes mer av kvinner og kan ses som en form for underkastelse eller høflighet i sosiale interaksjoner. Disse handlingene, selv om de er kritiske for å opprettholde sosiale bånd, reflekterer og forsterker eksisterende kjønnsulikheter ved å holde kvinner i en mer støttende og omsorgsfull rolle sammenlignet med menn. I Norge for øvrig, har kvinner i økende grad oppnådd mer likestilling på ulike områder i samfunnet, samtidig som at synet på de tradisjonelle kjønnsrollene trolig har endret seg siden Hochschild utviklet teorien om følelsesarbeid. Nå forventes det blant annet at menn i større grad engasjerer seg i omsorgsoppgaver og væremåter som tidligere ble assosiert med feminitet og kvinnelighet, som for eksempel å utføre husarbeid og følge opp barna (Jessen, 2023). Ut ifra dette vil

informantenes erfaringer og uttrykk for ulike former av følelsesarbeid kunne gi verdifull innsikt i den kontinuerlige utviklingen av kjønnsroller og forventningen i intime relasjoner og forhold.

3.2.2 Kjønn er ikke noe vi «har», det er noe vi «gjør»

For å få en bedre forståelse for hvordan normer og forventninger knytter seg til kjønn, er boken *Gender Trouble* (1990) svært relevant. Her argumenterer Judith Butler for at skillet mellom det biologiske kjønn og det sosialt konstruerte kjønn er en illusjon. Hun hevder at alle kropper er sosialt konstruert fra det øyeblikket man kommer til verden, og at det dermed ikke finnes noen «naturlig kropp» som eksisterer uavhengig av kulturelle påvirkninger. Hun ser ikke på kjønn som en fast egenskap som alle mennesker innehar, men forstår det heller som en kontinuerlig serie av handlinger. Butler er tydelig på at det ikke er et fritt valg om hvordan vi utfører denne serien med handlinger, og understreker at rammene for disse handlingene er sterkt regulert av de eksisterende normene og forventningene til samfunnet. Kjønn kan dermed ikke bare sees som en alminnelig handling, det må sees som en spesifikk type handling som skjer innenfor strenge fastsatte rammer. Når vi gjentar disse spesifikke handlingene over tid bidrar vi til å skape illusjonen av at kjønn er en fast substans, noe Butler kaller for *kjønnsperformativitet*.

Kjønnsperformativitet bygger på ideen om at subjektet ikke eksisterer uavhengig av handlingene det utfører, men snarere at identiteten konstrueres *gjennom* handlingene. Her skiller Butler mellom ytelse og performativitet, hvor førstnevnte involverer et eksisterende subjekt, mens sistnevnte utfordrer selve ideen om subjektet. Ved å ta utgangspunkt i talehandlingsteorien til Austin¹² og Derrida sin teori om dekonstruksjon¹³ argumenterer Butler i lys av disse for hvordan språket og diskursen reflekterer kjønn, samtidig som de aktivt konstituerer det. Med andre ord forstår Butler (1990) kjønn som et resultat av språket og diskursen. På samme måte anerkjenner hun ikke at identiteten er noe som eksisterer før språket, men tar heller utgangspunkt i at den skapes *gjennom* det. Dette indikerer også at hun forstår det som at femininitet og maskulinitet blir performativt konstruert gjennom handlinger

¹² Austin (1975) sin talehandlingsteori tar utgangspunkt i at språket ikke bare har en beskrivende rolle og evnen til å representere virkeligheten, men at det også brukes for å uttrykke ønsker, gi ordre og skape forpliktelser gjennom løfter.

¹³ Hovedargumentet i Jacques Derrida sin teori om dekonstruksjon er at enhver uttalt mening ikke er pålitelig fordi språket man benytter for å kommunisere meningen i seg selv er upålitelig. I lys av denne forståelsen vil det for eksempel ikke være mulig å bestemme faste, underliggende betydninger i en tekst (Caputo, 1997).

og språkbruk. Disse kategoriseringene av kjønn er ikke statiske identiteter, men snarere dynamiske roller som individene kontinuerlig utfører og forhandler med innenfor samfunnets diskursive rammer. Dermed blir både femininitet og maskulinitet sett som produkter av den pågående performativiteten som skapes gjennom interaksjon og språklig praksis. Med utgangspunkt i dette vil jeg bruke et slikt perspektiv på kjønn til å se på hvordan informantene forstår og posisjonerer seg i forhold til samfunnsnormene, og hvordan de handler gjennom ulike kjærlighetspraksiser i lys av disse.

3.2.3 Hegemonisk maskulinitet

På 1980-tallet utviklet sosiologen Raewyn Connell begrepet *hegemonisk maskulinitet*, som et analytisk verktøy med formål om å kunne analysere forholdet mellom maskuliniteter og makt både på individ- og samfunnsnivå. I lys av en kritisk kjønnsforståelse ønsket Connell (2005) særlig å belyse to samfunnsaspekter; (1) hvordan samfunnets normer og strukturer bidrar til å legitimere menns dominans overfor kvinner, og (2) hvordan forskjellige former for maskulinitet er sortert inn i et hierarkisk system, hvor enkelte menn har et bedre utgangspunkt for å oppnå maskulinitetsidealene, noe som igjen gir flere fordeler. Da hegemonisk maskulinitet refererer til ulike former for maskulinitet i tråd med samfunnsnormene, må begrepet sees i sammenheng med de tradisjonelle begrepene om maskulinitet¹⁴ og femininitet¹⁵, som viser til ulike uttrykksformer assosiert med kvinner og menn, til tross for at de ikke nødvendigvis stemmer overens med de kroppslige egenskapene ved kjønnene. På samfunnsnivå skisserer hegemonisk maskulinitet et rammeverk for å forstå hvordan samfunnet belønner menn som lever opp til de stereotypiske idealene om mannlighet på den ene siden, men samtidig straffer de som avviker fra disse normene på den andre siden. Disse endepunktene og det som skjer imellom dem er trolig en av de avgjørende aspektene som bidrar til å opprettholde et hierarki av makt og innflytelse i samfunnet hvor menn dominerer over kvinner. På individnivå kan hegemonisk maskulinitet brukes som et analytisk verktøy for å undersøke hvordan menn uttrykker visse former for maskulinitet, og hvordan dette har innflytelse på deres handlinger og oppførsel. Dette kan for eksempel være hvordan de handler

¹⁴ Maskulinitet er en fellesbetegnelse på en rekke egenskaper som tradisjonelt sett har vært assosiert med karakteristikaene til den mannlige personligheten i forhold til den kvinnelige. Eksempler på slike tradisjonelle maskuline egenskaper er dominans, uavhengighet og påståelighet (Skre, 2019).

¹⁵ Begrepet femininitet er en samlebetegnelse på de egenskapene som assosieres med kvinnelighet, eller det å være en kvinne. Eksempler på slike feminine egenskaper er blant annet å være følsom og omsorgsfull (Skre, 2023).

for å tilpasse seg de tradisjonelle forventningene til samfunnet, eller hvordan de forsøker å utfordre og motarbeide dem (Connell & Messerschmidt, 2005).

3.2.4 Fremhevet feminitet

I lys av kritikk rettet mot forståelsen av hegemonisk maskulinitet, understreker Connell og Messerschmidt (2005) at begrepet må forstås som et begrep hvor maskuliniteten og feminiteten er gjensidig avhengig av hverandre og praktiseres på forskjellige måter av ulike individer. Dette indikerer at Connell ikke tar utgangspunkt i én universell form for maskulinitet som dominerer, men ser heller maskulinitetsidealene som en form for dynamisk maktrelasjon som formes og forvaltes ut ifra samfunnsmessige strukturer og individuelle handlinger. Connell viser til begrepet «emphasized femininity», heretter *fremhevet feminitet*, som refererer til et sett av sosialiserte kjønnsnormer som oppmuntrer kvinner til å være tilpasningsdyktige, omsorgsfulle og underordnede i forhold til menn, noe som støtter og opprettholder mannlig dominans og maktstruktur. Denne formen for feminitet legger vekt på komplementaritet til hegemonisk maskulinitet og inkluderer ofte en vektlegging på attraktivitet og tilgjengelighet for menn, samt en understrekning av tradisjonelle «kvinnelige» egenskaper som empati, følsomhet og en støttende rolle (Connell, 1987, s. 188; referert i Kincaid et al., 2022, s. 306). I nyere forskning har begrepet blitt videreutviklet til å utforske hvordan kvinner aktivt kan navigere og omforme disse forventningene for å oppnå personlige eller strategiske fordeler innenfor eksisterende kjønnshierarkier, uten nødvendigvis å utfordre den overordnede strukturen av kjønnsulikhet (Kincaid et al., 2022).

Samlet sett kan hegemonisk maskulinitet og fremhevet feminitet være svært nyttige analytiske verktøy i analysen, da disse gir et rammeverk for å utforske og forstå hvordan kjønn, makt og romantikk er innvevd i hverandre. De kan bidra til å avdekke hvordan kjønnsnormer ikke bare påvirker individuelle valg, men også de bredere sosiale og kulturelle strukturene som styrer disse valgene.

3.3 Oppsummering

Studiens teoretiske rammeverk trekker på sentrale perspektiver og teorier innen kjærlighetssosiologien, med særlig fokus på hvordan moderne relasjoner er preget av endrede normer og økt individualisme. Plastisk seksualitet og rene forhold illustrerer hvordan dagens parforhold har beveget seg bort fra tradisjonelle bindinger og i stedet legger vekt på

fleksibilitet og personlig valgfrihet. Flytende kjærlighet og emosjonell kapitalisme utfyller dette ved å vise til den økende flyktigheten og usikkerheten i moderne romantiske relasjoner, hvor engasjement er mindre forutsigbart og forhold er under stadig vurdering. Perspektivet på kjærlighetens smerte som et produkt av samfunnsmessige strukturer gir en forståelse av de sosiale mekanismene som formidler personlige relasjoner og følelsesmessig smerte. Disse teoriene er essensielle for å belyse studiens forskningsspørsmål, ettersom de gir innsikt i hvordan tradisjonelle kjønnsroller og forventninger til relasjoner blir utfordret av den økende aksepten for seksuell likestilling og individualisering, samt globalisering og nye former for teknologi. Dette skaper et spenn i hvordan unge voksne balanserer forholdet mellom sine egne personlige behov og samfunnets forventninger. Perspektivet på kjønn som performativt, og diskusjonen om hegemonisk maskulinitet og fremhevet femininitet, som begge reflekterer og påvirkes av disse endringene, vil være avgjørende i analysen for hvordan disse bredere sosiale og kulturelle endringene påvirker kjønn og intime forhold i det moderne samfunnet. Ved å inkludere disse teoretiske perspektivene, forbereder dette kapitlet grunnen for en dypere forståelse og analyse av de ulike måtene kjønn, makt, og romantikk er innvevd i hverandre, og hvordan dette former unge voksnes oppfatninger og praksiser av ulike aspekter ved kjærlighet.

KAPITTEL 4: Forskningsdesign og metode

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for de metodiske valgene jeg har gjort i forbindelse med utformingen av forskningsdesignet i studien og generelt underveis i forskningsprosessen.

I forrige kapittel ble det gjort rede for ulike teorier som kan benyttes som analytiske verktøy for å undersøke kjærlighet som fenomen, og kapittel 2 sier noe om samfunnsutviklingen av kjærlighet som en sosial konstruksjon. I tidligere forskning finnes det en god del studier om dating-apper, men lite om normer og idealer for ulike aspekter med kjærlighet og hvordan dette påvirker individers tanker og refleksjoner rundt kjærlighetspraksiser. Det som tidligere forskning derimot sier noe om, er hvordan samlivsmønstrene er i endring, og at sosiale medier og dating-apper inntar en stadig økende rolle i våre hverdagsliv. Det viser seg også at kortsiktige seksuelle møter uten noen videre forpliktelser kan være en attraktiv praksis blant unge voksne, samtidig som at samboerskap er mer framtrødende enn ekteskap i tråd med dagens samfunnstrender. Da jeg vil forsøke å utforske de underliggende normene og idealene til unge voksne i tråd med funnene fra tidligere forskning, valgte jeg et empirinært og eksplorerende forskningsdesign med bruk av sensitiverende begreper¹⁶.

De to mest fremtrødende formene for eksplorerende forskningsdesign innen sosiologien har de siste årene vært (1) analyse av et tema som ikke tidligere har vært forsket på, med den hensikt å gi en første tentativ forståelse, og (2) å utforske et fenomen som det allerede finnes forskning om, men med hensikt om å generere nye ideer og hypoteser. Jeg vil benytte forskningsdesignet i form av sistnevnte (Swedberg, 2020). Det med bruken av sensitiverende begreper er en tradisjon inspirert av Blumer (1954). I denne tilnærmingen gir eksisterende teori og begreper veiledning og pekepinner for hva forskningsprosjektet skal utforske. Min oppgave som forsker blir dermed å tilpasse og omforme disse begrepene slik at de blir gyldige og meningsfulle for den spesifikke konteksten som undersøkes. Et viktig aspekt her er at sterke forutsetninger kan hemme utviklingen av begreper. Det grunnleggende prinsippet er at man ikke kan forutsi hvilke begreper som vil være relevante, eller kjenne innholdet deres i den spesifikke konteksten før man går inn i et forskningsprosjekt (Vogt, 2007, s. 25).

¹⁶ Sensitiverende begreper er begreper som ikke er tilskrevet noen tydelig definisjon eller som er mindre avgrenset. Slike begreper kan funke som en veileder om hva man skal se etter når man skal utforske sosiale fenomener, da det gir rom for flere forståelser i forskningen (Blumer, 1954, s. 7).

Begrepene jeg bruker sensitiverende er *kjønn, intimitet, kjærlighet* og *forhold*, da disse utforskes ut ifra *hva* informantene assosierer med begrepene.

Ved å gå for en kvalitativ metodisk tilnærming, mer spesifisert fokusgruppeintervjuer, var tanken at dette ville gi tilgang til informantenes diskusjoner om kjærlighet og etablering av forhold, da de får muligheten til å reflektere og drøfte ulike temaer med andre i samme aldersgruppe. Ut ifra dette vil enkeltinformantenes meninger komme frem, samtidig som dynamikken i de ulike gruppene forhåpentligvis ville kunne skape noen interessante samtaler.

4.1 Fokusgrupper

Gruppeintervjuer eller «fokusgrupper» er en kvalitativ metode, som går ut på at en gruppe med mennesker samles for å diskutere og fokusere på et gitt tema. Puchta og Potter (2004) definerer fokusgrupper som en kvalitativ metode hvor formålet er å trekke frem deltakernes følelser, ideer, oppfatninger og holdninger om et gitt tema gjennom diskusjon. I lys av dette vil det legges vekt på informantenes *språk* som et funksjonelt og konstruktivt medium, som beskriver en rekke handlinger i tråd med kjærlighetspraksiser (Smithson, 2000). I følge Silverman (2020) er fokusgrupper en velegnet kvalitativ metode å benytte seg av når man skal studere et emne som er lite forsket på, da metoden gir grunnlag for å samle inn dypgående informasjon. Dette kan også sees i sammenheng med det som Puchta og Potter (2004) beskriver som en eksplorerende tilnærming til fokusgrupper. Eksplorerende (eller utforskende) fokusgrupper har som formål å samle inn informasjon og kunnskap om et spesifikt tema som er ukjent eller som forskeren vet lite om på forhånd (Bjørklund, 2005), noe som jeg fant passende i tråd med temaet om unge voksnes syn på kjærlighet. I tillegg er metoden gunstig når man ønsker å få et innblikk i deltakernes daglige vokabular i lys av temaene som intervjuet tar for seg (Silverman, 2020, s. 223).

I motsetning til individuelle intervjuer gir fokusgrupper informantene muligheten til å diskutere og dele sine synspunkter med hverandre (Kitzinger & Barbour, 1999). Ifølge Bjørklund (2005) er ideen om at «to hoder tenker bedre enn ett» (s. 43) et sentralt element ved fokusgrupper, noe som understreker verdien av samarbeid og kollektiv intelligens. Metoden gir ikke bare informasjon om det ønskede temaet, men også om interaksjonen mellom deltakerne og hvordan ulike uttalelser påvirker de andre. I lys av dette er det som er spesielt

med fokusgrupper måten holdninger kan formes på underveis i diskusjonen, snarere enn at holdningene allerede er dannet på forhånd (Puchta & Potter, 2004; referert i Bjørklund, 2005). Denne gruppeprosessen danner det som kalles for en «kollektiv stemme», hvor deltakerne samarbeider aktivt for å konstruere et felles perspektiv eller et argument som fører til konsensus, snarere enn som én informants individuelle synspunkt eller mening. Eksempler på hvordan kollektive stemmer dannes, er blant annet i dialog hvor deltakerne «overlapper» hverandre, ved å enten fullføre en annens setning eller ved å bygge videre på allerede uttalte utsagn eller påstander (Smithson, 2000). Slike overlapp fant jeg jevnt over i alle de fire gruppeintervjuene av mitt datamateriale.

Fokusgruppeintervjuer som forskningsmetode gir også enestående tilgang til interaksjonsdata og muligheter for å observere selvpresentasjon i en sosial kontekst. Mitt intervjumateriale tilbyr dermed en dybdeinnsikt i hvordan informantene formidler sine personlige meninger og erfaringer samtidig som de navigerer i og responderer på gruppedynamikken. Dette gir verdifull informasjon om hvordan sosiale normer, verdier og forventninger om kjønn, intimitet og kjærlighet formidles og forhandles i gruppene. Gjennom fokusgruppeintervjuene har jeg fått tilgang til data som viser hvordan deltakerne aktivt konstruerer og rekonstruerer sine identiteter og meninger gjennom samspill med hverandre. Dette kan observeres i hvordan de velger å presentere seg selv, enten ved å tilpasse seg den rådende gruppenormen eller ved å utfordre den. Deltakernes selvpresentasjon er ikke kun et uttrykk for individuelle holdninger, men også et strategisk element i hvordan de ønsker å bli oppfattet av andre i gruppen. Samtidig reflekterer intervjumaterialet hvordan deltakerne selv er bevisste på denne dynamikken, noe som kommer til uttrykk gjennom deres refleksjoner omkring egen og andres ytringer og oppførsel under intervjuene. Dette gir en ekstra dimensjon til analysen, da det ikke bare viser hva som blir sagt, men også hvordan deltakerne tenker om den sosiale interaksjonen som utspiller seg. Dette kan omfatte små endringer i hvordan de snakker, ordene de velger å bruke, eller mer åpenbare uttalelser som diskuterer hvordan gruppen fungerer eller hva enkeltpersoner sier i samtalen. Disse innsiktene er verdifulle for å forstå kompleksiteten i hvordan unge voksne navigerer i, og forhandler om ulike aspekter ved kjærlighet. Imidlertid forutsetter dette at jeg som forsker må være oppmerksom på at selv om fokusgruppeintervjuer gir tilgang til autentiske interaksjoner, kan deltakernes ytringer og selvpresentasjoner også være påvirket av deres bevissthet om at de blir observert og studert (Morgan, 1997).

4.1.1 Begrensninger ved fokusgrupper

Samtidig er det begrensninger ved fokusgrupper som metode. En kritikk er at det er forskeren selv som skaper og leder gruppene, noe som gjør dem mindre naturlig enn for eksempel deltakende observasjon. I denne studiens kontekst ville imidlertid deltakende observasjon vært vanskelig, og det kan dermed ikke utelukkes at en slik fallgrube kan være aktuell da min fremgangsmåte uunngåelig er tilsvarende som beskrevet av kritikerne. Ifølge kritikerne kan også moderatorens interesse av å forholde seg til tema påvirke gruppens interaksjon i større og mindre grad. Dette problemet er gjerne ikke særegent for fokusgrupper i seg selv, men snarere en svakhet i all samfunnsvitenskapelig forskning da forskeren gjerne vil ha en viss påvirkning i de aller fleste situasjoner. Det finnes imidlertid ikke noen konkrete bevis for at moderatorens rolle vil ha noen større innvirkning på dataene i en fokusgruppetilnærming enn i individuelle intervjuer eller deltakende observasjon (Morgan, 1997). Det samme gjelder det faktum at både deltakerne og moderatoren vil dele antagelsen om at hensikten med intervjuet er at deltakerne skal gi meninger til moderatoren. Ut ifra dette kan det stilles spørsmål om hvorvidt samtalen vil flyte naturlig, eller om den vil bli noe begrenset ut ifra de iscenesatte omstendighetene som om det var en forestilling i en sosialt organisert situasjon. Smithson (2000) argumenterer imidlertid for at enhver «naturlig» diskusjon også må sees som en forestilling, og at det ikke finnes noe tydelig skille mellom den institusjonelle og den daglige praksisen av samtaler. Både iscenesatte og naturlig forekommende samtaler er alle en del av en rekke situasjoner for samtale, og hvorvidt noen er bedre enn andre avhenger av analysemetoden (Silverman, 2020).

4.1.2 Intervjuguide

På forhånd av intervjuene utarbeidet jeg en semi-strukturert intervjuguide¹⁷ som inneholdt fastsatte «aktiviteter» fordelt i ulike avsnitt basert på tema. Innholdet ble hovedsakelig inspirert av tidligere forskning, men også litt fra egen nysgjerrighet ut ifra hva jeg følte manglet fra tidligere. Totalt hadde jeg omkring 60 punkter i intervjuguiden, for å sikre at jeg som moderator hadde noe å komme med dersom gruppene manglet flyt eller var kort i diskusjonen. Punktene var en blanding av åpne spørsmål, påstander og utsagn som informantene skulle diskutere. Basert på ene inspirasjonskilden min til å gjennomføre denne studien, la jeg også inn et par korte videosnutter fra TikTok som gjenstand for drøfting. Det å ha ulike aktiviteter er gunstig i slike gruppeintervjuer, fordi det oppmuntrer til diskusjon og

¹⁷ Se vedlegg 3 – Intervjuguide.

interaksjon mellom deltakerne i større grad enn ved å stille spørsmål som er mer målrettet til hver enkelt informant (Silverman, 2020, s. 220).

Etter hvert som jeg gjennomførte intervjuene tilpasset jeg rekkefølgen av aktivitetene og eventuelle oppfølgingsspørsmål til hver enkelt gruppe, alt ettersom hva som egnet seg best i den aktuelle intervjusituasjonen. Det var ikke alle aktivitetene som ble relevant å ta opp i de ulike gruppeintervjuene, da noen emner ble diskutert i tråd med andre aktiviteter eller spørsmål, imens andre uteble på grunn av mangel på tid eller irrelevans. Da jeg i utgangspunktet hadde omkring 60 punkter i intervjuguiden var dette som nevnt mer som et sikkerhetsnett for kommunikasjon, og jeg var dermed på forhånd bevisst på at ikke alt ville bli like relevant å ta opp. Det hendte også at jeg noterte meg enkelte ting som ble belyst under et intervju, slik at neste gruppe enten kunne bekrefte eller avkrefte utsagnet¹⁸.

4.2 Utvalg

For å belyse problemstillingen, ønsket jeg å gjennomføre fire fokusgrupper; to jentegrupper og to guttegrupper. Mens tidligere forskning er basert på intervjuer med studenter, og i noen tilfeller uten at alderen til informantene er ytterligere spesifisert, ønsket jeg å fylle et lite forskningshull fra tidligere, ved at informantene ikke nødvendigvis bare er studenter, men også på andre stadier i livet til tross for at de tilhører samme aldersgruppe. Jeg valgte å ha informanter som var mellom 20 og 30 år, uten noen spesifikke krav om hvorvidt de er student, sysselsatt eller lignende. Hensikten med denne avgrensningen var for det første at gruppen ville tilsvare «unge voksne». Samtidig er personer i denne aldersgruppen i svært ulike livssituasjoner. Gruppen representerer gjerne en overgangsperiode hvor unge voksne utforsker og etablerer sine egne verdier, holdninger og perspektiver på kjærlighet. Ved å ta utgangspunkt i denne gruppen var hensikten med forskningen å kunne fange opp et bredt spekter av ulike erfaringsbakgrunner og livsstadier, i en gruppe som er påvirket av dagens samfunnstrender. Det kan dermed forventes at de har erfaring med dating og kjærlighetspraksiser, og ut ifra dette kan det tenkes at deres refleksjoner og synspunkter kan bidra til en sosiologisk forståelse av hvordan kjærlighet forstås i dagens samfunn av unge voksne.

¹⁸ En slik tilnærming er brukt i Grounded Theory (Glaser & Strauss, 1967).

Fordelingen av kjønn med homogene jente-og guttegrupper er gjort med hensikt om å kunne utforske og sammenligne ulike perspektiver, oppfatninger og erfaringer knyttet til kjærlighet, både mellom kjønnene og innenfor hvert kjønn. Dette vil kunne bidra til å identifisere eventuelle forskjeller eller fellesnevner i oppfatningen av kjærlighet blant unge voksne. Det ville trolig vært interessant og også hatt et par fokusgrupper med begge kjønn blandet for og kunne sett hvordan dialogen og diskusjonene om temaet utviklet seg, men med hensikt om å skape en trygg atmosfære og gruppedynamikk valgte jeg og bare ta utgangspunkt i homogene grupper. Folks forståelse av kjærlighet er gjerne personlig, og det kan tenkes at informantene kanskje kunne oppleve det som kleint eller skummelt å snakke om temaet med det motsatte kjønn. Homogene fokusgrupper kan også være en fordel med tanke på å avdekke eventuelle misforståelser eller stereotypier som eksisterer mellom kjønnene.

4.2.1 Oversikt over fokusgruppene

Nedenfor er det gitt en oversikt over informantene som utgjør de fire forskjellige fokusgruppene i denne studien. Ut ifra tabellene ser vi at hver fokusgruppe representerer en sammensetning av individer i ulike aldre, med varierte utdanningsbakgrunner og yrkeserfaringer¹⁹. Et flertall av informantene som er student oppga at de hadde en eller flere deltidsjobber ved siden av studiene, men det var bare lektorstudentene som hadde relevant deltidsjobb i henhold til studieretning. Jeg valgte derfor å begrense presentasjonen av informantene utelukkende basert på alder, studieretning og yrke. Dette ble gjort med hensikt om å unngå å avdekke *for* mye informasjon om hver enkelt slik at det potensielt kunne vært mulig å kjenne dem igjen. I tillegg ser jeg ikke at denne begrensningen vil utgjøre en betydelig forskjell for analysen.

Fokusgruppe 1

Informant	Alder	Studie	Jobb
Lene	21	Økonomi og administrasjon	
Cecilie	25		Helsefagarbeider
Lise	23		Barnehageassistent

¹⁹ Med anonymitetshensyn til informantene er navnene som er oppgitt i tabellene fiktive (se s. 45-46).

Fokusgruppe 2

Informant	Alder	Studie
Ebba	23	Lektor
Anne	23	Lektor
Ada	24	Lektor
Gine	23	Jus

Fokusgruppe 3

Informant	Alder	Studie	Jobb
Jonas	24		Vekter
Sindre	23	Samfunnsøkonomi Økonomi og administrasjon	
Kasper	23		
Hans	24	Informasjonsvitenskap	
Mathias	25		Bankmedarbeider

Fokusgruppe 4

Informant	Alder	Studie	Jobb
Elias	27	Filosofi	
Jørgen	27		Kundeservice
Alfred	25	Sosiologi	
Adam	26	Historie	

4.2.2 Utvalgets representativitet

Informantene i denne studien representerer et variert utvalg med vekt på alder, utdanning og yrkeserfaring. Informantene kommer også fra flere ulike steder i Norge, og spesielt gruppe 2 og 4 representerer et bredt geografisk område. Med ulike opprinnelsessted kommer også ulike sosiale bakgrunner, og selv om funnene i kvalitativ forskning etter hovedregelen ikke kan generaliseres (Nadim, 2015), gir dette likevel studien et preg av geografisk mangfold. Dette kan være en fordel med tanke på at studien har søkelys på å forstå unge voksnes syn på kjærlighet i Norge, og ikke bare i ett avgrenset område eller by.

Med tanke på kjønnsbalansen er det to færre kvinnelige informanter enn mannlige, men i utgangspunktet var det lik balanse blant kjønnene. Dette skyldes frafall fra to kvinnelige

informanter, hvor ene tilfellet skyldes sykdom og andre uten noen ytterligere forklaring²⁰. I samråd med veileder valgte jeg å gjennomføre intervjuene likevel, med forankring i at det (1) var det lureste å gjøre med tanke på tidsmessig effektivitet, og (2) at det jevnes ut i fordelingen av fokusgruppene, hvor antallet jente- og guttegrupper fremdeles er like mange, og det tross alt er diskusjonen i gruppene som skal analyseres. Studien inkluderer informanter i alderen 21-27 år. Det er et lite overtall av informanter i tidlig/midten av 20-årene (primært 23-24 år), men også flere informanter i den øvre aldersgruppen (25-27 år). Det kan dermed argumenteres for at utvalget representerer ulike stadier av personlig og emosjonell utvikling, noe som kan gi et innblikk i hvordan synet på kjærlighet kan variere i tråd med individuell modning og erfaring i samsvar med alder.

Til tross for at det kan argumenteres for rikelig variasjon blant informantene og hva utvalget representerer, er det samtidig viktig å erkjenne begrensningene ved utvalget og hva det *ikke* sier noe om. Da jeg selv er student, og brukte en nettverksbasert rekruttering, betyr det at utvalget er en gruppe som har nær tilknytning til studentmiljøet i Bergen. Selv om noen av informantene nå er i arbeid, har de nylig vært student eller har flere venner som fremdeles studerer, noe som gjør at de ikke helt kan løsrives fra denne gruppen.

Det bør også nevnes at selv om 16 informanter gir en betydelig mengde med data i en kvalitativ studie, er dette fremdeles et relativt begrenset antall i forhold til den totale variasjonen som kan eksistere blant hele populasjonen av målgruppen. Så selv om studien har som formål å oppnå en bedre forståelse av kjærlighet blant unge voksne i Norge, vil det å trekke allmenngyldige konklusjoner eller generaliseringer til hele populasjonen herfra være utfordrende, og funnene i denne studien vil da kunne være representative for gruppen av informanter som har *deltatt* i studien, men *ikke* dekkende for alle erfaringer og oppfatninger i hele populasjonen. Det kan heller ikke utelukkes at frafallet av de to kvinnelige informantene har hatt noen innvirkning på resultatene av intervjuene. De to informantene som meldte avbud, skulle vært i to ulike fokusgrupper. Den ene informanten var godt kjent med de andre i gruppen, mens den andre informanten ikke hadde noen relasjon til resten. Her kan det stilles spørsmål om hvorvidt deres tilstedeværelse ville hatt noen effekt på dynamikken i gruppene. Det kommer for eksempel an på hvilken posisjon eller rolle informantene ville tatt i de ulike fokusgruppene.

²⁰ Av etisk grunnlag kunne informantene trekke seg fra prosjektet når som helst uten noen ytterligere forklaring, noe de ble gjort bevisst på av informasjonsskrivet jeg sendte ut i forkant av intervjuene.

En annen faktor som kan begrense representativiteten er selveleksjon og frivillig deltakelse. Da deltakerne har valgt selv å delta i studien kan dette potensielt skape et skjevt utvalg med tanke på at de muligens kan ha ulike egenskaper eller interesser som skiller dem fra de som ikke ønsket å delta. Med andre ord kalles dette for *selveleksjon*, noe som kan føre til at studien representerer en subgruppe av populasjonen av unge voksne som for eksempel har større interesser for temaet og som er mer åpne for å diskutere personlige opplevelser eller erfaringer som de ønsker å dele.

En annen vesentlig svakhet i studien er mangel på innsikt i hvordan seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter opplever kjærlighet. Det kan tenkes at personer som tilhører LHBT-samfunnet²¹ gjerne har opplevelser knyttet til kjærlighet og mellommenneskelige forhold som avviker fra heteronormative erfaringer. Dette kan for eksempel være utfordringer knyttet til diskriminering og identitetsaksept (Grasmo, 2023). Under samtalene i gruppeintervjuene kom det ikke frem noe som tydet på at én eller flere informanter tilhører LHBT-samfunnet, noe som indikerer at denne gruppens perspektiver om temaet er fraværende i denne studien. På den ene siden kan det sies at dette var et bevisst valg jeg gjorde under rekrutteringsprosessen og sammensetningen av fokusgruppene, da jeg hadde mer fokus på å samle inn generelle oppfatninger av kjærlighet blant unge voksne, uavhengig av seksuell orientering og kjønnsidentitet, og dermed ikke aktivt etterlyste personer fra LHBT-samfunnet. Dermed stilte jeg ingen krav om at informantene måtte tilhøre et heterofilt mangfold, eller at de *ikke* skulle tilhøre et ikke-heterofilt mangfold. Ut ifra dette er mangelen på innsikt fra LHBT-samfunnet snarere en tilfeldighet ved utvalget, selv om jeg erkjenner at dette er underrepresenterte grupper i samfunnet generelt. På den andre siden, i lys av en selvkritisk refleksjon erkjenner jeg også at dette har konsekvenser for studiens helhetlige representativitet. I fremtidige forskningsprosjekter kan det være en idé å legge til rette for en mer aktiv inkludering av mangfoldige perspektiver fra starten av forskningsprosessen.

4.2.3 Rekrutteringsprosessen

For å finne informanter brukte jeg *nettverksbasert rekruttering*, da dette virket som den enkleste og mest realistiske måten jeg selv kunne finne informanter på. I begynnelsen av

²¹ LHBT er en samlebetegnelse for seksuelle minoriteter og kjønnsminoriteter, og er en forkortelse som står for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (Grasmo, 2023).

oktober 2023 startet jeg med å sende ut et felles skriv²² til flere venner og bekjente, med kort informasjon om prosjektet og spurte om hvorvidt de kjente eller viste om noen aktuelle kandidater. Allerede i slutten av november hadde jeg klart å samle fire fulle fokusgrupper. Den første gruppen besto opprinnelig av fire jenter, hvor én av jentene har en felles venninne med meg, og hun fikk dermed høre om prosjektet via henne. Da hun hadde en positiv innstilling til å delta fikk hun fort med seg tre andre venninner på laget, og dette var den første fokusgruppen. Den andre gruppen besto av fem gutter, hvor noen av guttene hadde kjennskap til jentene i den første gruppen. På denne måten fikk de høre om prosjektet, og da de virket positive til å delta fikk jeg kontaktinformasjonen til én av guttene. Jeg tok deretter kontakt med han via SMS, og fikk bekreftet at de ville stille som en gruppe. Den tredje gruppen satt jeg delvis sammen selv, da jeg ble tipset av en venninne om at noen av hennes studievenninner kunne være aktuelle informanter. Jeg sendte dermed direkte melding til fem stykker, hvor fire godtok forespørselen om å delta. I tillegg hadde jeg også fått rekruttert enda en kvinnelig informant via en medstudent, så dermed ble den tredje gruppen opprinnelig bestående av fem jenter, hvor fire av dem kjente hverandre fra før, mens den femte ikke hadde noen relasjon til resten. Den fjerde og siste gruppen besto av fire gutter, og ble til ved at jeg tok kontakt med en bekjent, som igjen rekrutterte tre kompiser.

Alle informantene innad gruppene kjente hverandre fra før, bortsett fra én informant i en av jentegruppene. Dette anser jeg som en styrke, da det kan bidra til et trygt og tillitsfullt miljø innad i gruppene, noe som kan ha en positiv innvirkning på dialogen og iscenesettelsen av gruppeintervjuene. Dette fikk jeg også inntrykk av at det gjorde i praksis. Det kan imidlertid tenkes at den informanten som ikke kjente noen av de andre i gruppen kunne oppleve det som litt «skummelt» eller ut av komfortsonen å skulle delta med en gjeng som allerede var kjent, men dette kommer helt an på hvordan denne informanten er som person. Dette hadde jeg tatt i betraktning på forhånd, og var forberedt på å tilrettelegge slik at alle følte seg inkludert og sett i gruppen. Sett bort i fra det, virket det som at informantene var komfortable med å dele sine tanker og erfaringer i gruppene, og at dialogene besto av en åpen og ærlig samtale med noen spøker innimellom som bidro til en god gruppedynamikk. Jeg opplevde at dialogen i alle gruppene fløt naturlig og at informantene ikke var redde for å utfordre hverandres synspunkter.

²² Vedlegg 1 – Informasjonsskriv.

4.3 Gjennomføring av intervjuene

To av intervjuene ble holdt hjemme hos informantene, da de som gruppe allerede bodde sammen i kollektiv, mens de to resterende intervjuene ble holdt i et av UiB sine lokaler. Intervjuene ble gjennomført i perioden oktober-november 2023, hvor alle lydopptakene hadde en varighet mellom 49 og 63 minutter. I forkant av alle intervjuene, brukte jeg litt tid sammen med informantene for å gi dem praktisk informasjon om studien. Her tok jeg hovedsakelig utgangspunkt i informasjonsskrivet²³ jeg hadde sendt ut i forkant av møtene, for å ha en slags huskeliste over hva som var viktig å formidle til deltakerne for å etablere tillit og skape en trygg atmosfære. Da jeg i tre av fire fokusgrupper primært hadde kontakt med én av informantene i forkant av intervjuene for å avtale møtested, tidspunkt og lignende, følte det mest naturlig at jeg sendte informasjonsskrivet til vedkommende for så å be dem om å videresende informasjonen til resten av gruppa. I den fokusgruppen som jeg satt sammen selv hadde jeg på forhånd teksten med alle personlig, og dermed sendt informasjonsskrivet direkte til hver enkelt. Oppsummert ble det gitt en muntlig gjennomgang av formålet med studien, personvern og deres rettigheter, samt hvordan en fokusgruppe fungerer og hva som forventes av de som deltakere i forkant av intervjuene. Informantene fikk også muligheten til å spørre dersom det var noe de var usikre på eller hadde spørsmål om i forbindelse med prosjektet. Selv om jeg stoler på at kontaktinformantene videresendte informasjonsskrivet til resten av gruppen var det greit å ta en muntlig gjennomgang av det mest grunnleggende for å skape en trygghet både for meg selv og informantene, og for å være sikker på at alle deltakerne var opplyst om det viktigste. Spesielt i møte med guttegruppene opplevde jeg at å ha en slik samtale i forkant var nyttig, da jeg fikk litt inntrykk av at de fleste ikke helt visste hva de hadde sagt ja til å delta på.

I etterkant av intervjuene brukte jeg også litt tid sammen med informantene for å få en ettersamtale om gjennomføringen av intervjuene. Her ble samtalene litt mer varierende blant gruppene enn opplysningssamtalen i forkant av møtet. Felles for alle gruppene var at de syntes det var en gøy aktivitet som tok for seg interessante og dagsaktuelle tema. Det var også en overordnet enighet blant gruppene om at samtalen kanskje var noe «stiv» helt til å begynne med, men at dette løsnet relativt raskt etter hvert som de kom mer inn i det. To av gruppene uttrykte at de var fornøyde med meg som moderator, hvor de hevdet at jeg tilpasset meg rollen på en naturlig og «chill» måte, noe som tyder på at jeg lyktes i å passe inn. Den ene

²³ Se vedlegg 1 – Informasjonsskriv.

guttegruppen reflekterte litt rundt det at å snakke om ulike kjærlighetspraksiser fikk dem til å tenke på en litt annen måte enn de ellers gjør, på en positiv måte, og at de følte at de hadde blitt mer bevisst på enkelte ting som de trodde kom til å komme godt med for deres relasjoner i fremtiden. I et par av gruppene var det enkelte som snakket mer enn andre, noe som også ble belyst i ettersamtalene. Det var de som snakket mest som selv uttrykte dette, og imens noen kanskje ikke ble klar over det før de reflekterte over det i etterkant, var andre klar over det hele veien og aktivt prøvde å få med de andre i samtalen. Blant ene jentegruppen kom det frem at informantene følte de ble bedre kjent med hverandre til tross for at de kjente hverandre godt fra før. Ved å diskutere og utfordre hverandres tanker og meninger om enkelte emner rundt kjærlighet og relasjoner hevdet de at de fikk øynene litt mer opp for *hvem* hverandre er som personer gjennom deres holdninger og verdier til et viktig tema. Det å ha en samtale i etterkant av intervjuene ga meg et ekstra innblikk i informantenes opplevelse av situasjonen. Det virket som at informantene også syntes dette var greit, da det ble en naturlig avslutning til møtet og at de fikk muligheten til å legge til noe hvis det var noe de hadde i tankene som ikke kom frem under intervjuene. Estimert vil jeg anslå at møtene med fokusgruppene gjennomsnittlig tok 2 timer, inkludert før- og ettersamtalen og selve intervjuet.

4.3.1 Svakheter i intervjuene

Det er imidlertid noe grunnlag til å antyde at to av intervjuene kan ha vært preget av tidspress. Dette gjelder et intervju som fant sted på UiB, og et som fant sted i kollektiv. I den ene gruppen hadde en av informantene en annen avtale senere på dagen, noe både jeg og resten av gruppen var klar over i forkant av møtet. Møtet vårt var derfor godt tilrettelagt tidsmessig, slik at det skulle være mulig for vedkommende å rekke begge deler med god margin. Til tross for dette sjekket samtlige klokken gjentatte ganger under intervjuet, noe som kan ha ført til en følelse av dårlig tid og dermed forhastet diskusjonen. Det var imidlertid ikke noen tydelige tegn til forkortede svar eller generelt dårligere innsats under intervjuet som jeg la merke til, hverken under møtet fysisk, eller når jeg hørte over lydfilen for å transkribere det i etterkant. Det som derimot kan bemerkes er at samtalen i etterkant av intervjuet var noe kortere enn de andre, trolig på grunn av en følelse av dårlig tid. Det er ikke uvanlig å bli påvirket av at andre folk stresser rundt seg, og det er dermed ikke å se bort i fra at hele gruppen kan ha følt på stresset underveis. Det samme gjelder for den andre gruppen, hvor stresset også kom av at en eller flere skulle rekke noe i etterkant. Her var det tydeligere tegn til stress underveis, som viste seg i form av mindre deltakelse fra enkelte informanter utover i intervjuet. Det var også

noe hvisking mellom et par, parallelt med diskusjonen til resten av gruppen. Til tross for at det ikke var mye av dette kan det likevel ha vært et uromoment for resten av gruppen, og det kan derfor ikke utelukkes at datamaterialet bærer preg av tidspress.

Det bør også nevnes at det under intervjuet med guttegruppen i kollektiv var en ekstern kvinne til stede. Da hun allerede var der da jeg kom, følte jeg ikke at det var på min plass å be vedkommende forlate rommet. Til tross for at hun ikke primært deltok i intervjuet hadde hun et par utsagn underveis, noe som gjorde at jeg først ble litt usikker på om dette kom til å påvirke gruppedynamikken i negativ retning, samt ha noe innvirkning på validiteten av studien. Heldigvis fikk jeg fort inntrykk av at vedkommende var godt integrert i gruppen, og det viste seg at personen var et familiemedlem til en av informantene, og hadde et godt forhold til resten av gruppen. Det kan imidlertid ikke utelukkes at hennes tilstedeværelse kan ha påvirket diskusjonen på en måte som vil være ugunstig for studiens resultater. Det må også understrekes at alt av kommunikasjon og samhandling som den eksterne kvinnen uttrykte til (og med) resten av gruppen har blitt inkludert under transkriberingen, men ikke blitt brukt i analysen for å bevare gruppen sin homogenitet i størst mulig grad.

4.4 Min forskerposisjon

Det kan også stilles spørsmål til min posisjon som kvinnelig moderator under intervjuene, på samme måte som det var en kvinne til stede under intervjuet med ene guttegruppen. Det er viktig å anerkjenne at min forskerposisjon kan ha påvirkning på gruppedynamikken både på en positiv og negativ måte, i både jente- og guttegruppene. Så selv om det er ønskelig å skape en positiv og inkluderende atmosfære i en fokusgruppe, er det også viktig å være klar over potensielle utfordringer eller fallgruver som kan oppstå. Det å diskutere kjærlighet kan berøre sensitive emner, som for eksempel personlige erfaringer, noe som deltakerne kan oppleve som ubehagelig. Det kan tenkes at det er lettere for jentene å dele slike tanker og erfaringer med meg, enn for guttene, da vi kanskje tenker mer likt. På samme måte ville guttene for eksempel kanskje vært mer komfortabel med å dele slik informasjon med en av samme kjønn, fordi de kan oppleve å bli mer forstått av en som har de samme perspektivene på ting. På den andre siden kom det frem i intervjuet med den ene guttegruppen at de heller foretrekker å snakke med en venninne fremfor kompis når de skal snakke om følelser og relasjoner, fordi det letter litt på presset om å opprettholde en viss «maskulinitet». De argumenterte for at det var

lettere å snakke med en jente, fordi de føler at jenter snakker om slike emner sammen mer som en hobby, og at de dermed ikke trengte å legge skjul på følelsene sine. Det kom også frem at de fleste har én eller to kompiser de føler de kan snakke med om litt dypere ting, men at det ellers var mer overfladisk snakk om slike temaer, og at de heller «køddet» det litt vekk. Med dette tatt i betraktning kan det på den ene siden styrke min rolle som kvinnelig moderator i en fokusgruppe med gutter, da det kan tenkes at mer sensitive emner ikke ville blitt diskutert på en like seriøs måte dersom det var en mannlig moderator som ledet intervjuet. På den andre siden kan det imidlertid ikke garanteres at alle guttene som deltok i studien ville foretrekke å snakke om slike temaer med en jente fremfor en gutt, og ut ifra dette kan ha holdt litt igjen på enkelte ting. Dette var imidlertid ikke noe jeg fikk spesielt inntrykk av, annet enn at enkelte informanter tok lettere til ordet og generelt snakket mer enn andre.

Som moderator forsøkte jeg å minimere min egen involvering i størst mulig grad, slik at informantene fikk rom til å snakke og diskutere så fritt som mulig, men samtidig holde seg innenfor de satte rammene av tema. Jeg tok også høyde for at det kunne være forskjeller blant jentene og guttene, ettersom at dette er noe studien forsøker å belyse. Ut ifra dette kan det sies at fokusgruppene mine var mindre strukturerte, noe som ifølge Morgan (1997) kan gjøre det vanskeligere å gjøre sammenligninger på tvers av gruppene fordi det kan føre til at enkelte temaer dukker opp i noen grupper, men ikke i alle. Det å ha fokus på å ikke involvere meg selv i for stor grad syntes jeg var litt utfordrende innimellom, da jeg som nevnt under alle fire intervjuene opplevde at noen av informantene tok lettere til ordet og hadde mer og komme med enn andre. Da jeg var nysgjerrig på hva flere av de andre deltakerne tenkte om de ulike emnene som kom opp for diskusjon, hvor en eller flere informanter dominerte samtalen, forsøkte jeg å bryte inn litt naturlig i samtalen ved å spørre litt generelt i gruppen om andre hadde noe å komme med. Det hendte også at jeg noen ganger spurte enkeltinformanter direkte om de hadde noen innspill. Disse tiltakene ble gjort for å balansere deltakelsen og skape en mer flytende diskusjon med hensyn til mangfoldet i gruppene. Tiltakene hadde bedre effekt i et par av gruppene, hvor de som dominerte skjønnte hvor jeg ville med å spørre de andre, og dermed også forsøkte og aktivt få de med i samtalen.

4.5 Ethiske vurderinger

Som forsker i en kvalitativ studie er det en rekke normer som til sammen utgjør en samlet forskningsetikk som man må ta hensyn til i løpet av hele forskningsprosessen (Kvale &

Brinkmann, 2015, s. 97). Dette prosjektet har blitt gjennomført i tråd med UiB sine forskningsetiske retningslinjer²⁴. Et av hovedprinsippene for kvalitativ forskning er *informert samtykke* overfor deltakerne, som ble gitt til informantene mine skriftlig i form av et informasjonsskriv²⁵ i forkant av møtet, men også muntlig rett før gjennomføringen av intervjuene. Gjennom skrivet og en muntlig gjennomgang ble deltakerne informert om studiens formål og hva prosjektet og deres deltakelse innebar. Samtidig ble det gjort klart for informantene at deltakelsen var helt *frivillig*, og at de når som helst kunne trekke seg fra prosjektet uten å måtte oppgi noen ytterligere forklaring (NESH, 2021). Alle deltakerne ga sitt frie og informerte samtykke. Tre av gruppene ga sitt samtykke skriftlig ved å signere en samtykkeerklæring²⁶, mens informantene i den resterende gruppen ga sitt informerte samtykke muntlig på lydopptak i forkant av intervjuet. Grunnen til at den ene gruppen ga samtykke muntlig skyldes en spontan endring i møtetidspunkt for intervjuet. Jeg fikk dermed ikke muligheten til å skrive ut skriftlige samtykkeerklæringer i forkant av møtet; men et samtykke er gyldig så lenge det er dokumenterbart (Sikt.no, n.d.), noe det ble ved at informantene ga sitt samtykke på lydopptak.

Konfidensialitet er et annet sentralt prinsipp innenfor forskningsetikk, som handler om å ivareta deltakernes personvern. Konfidensialitet skal sikre at informasjonen som deltakerne oppgir blir brukt til det formålet de har samtykket til, og at informasjonen ikke blir tilgjengelig for uvedkommende (NESH, 2021). Jeg har dermed lovet mine informanter at deres opplysninger vil bli behandlet konfidensielt og anonymt, og i tråd med dette har jeg iverksatt en rekke tiltak for å ivareta dette anonymitetskravet²⁷. Blant annet har alle informantene fått pseudonymer, altså fiktive navn under transkriberingen, som også blir brukt i analysen. Informantenes opprinnelsessted og utdanningsinstitusjon/arbeidsplass har også blitt anonymisert.

Ifølge Alasuutari et al. (2008) innebærer fokusgrupper som metodologisk tilnærming noen særegne etiske hensyn. Som forsker har man lite kontroll over hva de andre deltakerne i

²⁴ Se <https://www.uib.no/personvern/123944/forskningsrutiner#1-2-forkningsetiske-retningslinjer> for mer utfyllende informasjon. Retningslinjene er utarbeidet i tråd med NESH (2021).

²⁵ Se vedlegg 1 – Informasjonsskriv.

²⁶ Se vedlegg 2 – Samtykkeerklæring.

²⁷ Etter nøye vurdering innebærer ikke dette prosjektet innsamling eller behandling av personopplysninger eller sensitiv informasjon, og er dermed ikke meldt inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Prosjektet er meldt i Rette, og vurdert av meldepliktjenesten på UiB til å ikke være meldepliktig. For ytterligere informasjon, se: <https://www.uib.no/personvern/118933/personvernerklæring-universitetet-i-bergen>.

gruppen gjør med informasjonen som kommer frem under intervjuene. Så selv om jeg kan skrive under på at jeg garanterer anonymitet og konfidensialitet fra min side, kan jeg likevel ikke innestå for dette på vegne av de andre deltakerne. På den andre siden kan det i dette tilfellet igjen være en fordel at alle deltakerne i de ulike fokusgruppene var godt kjent med hverandre fra før, da det gir grunnlag for at de respekterer hverandres personopplysninger og eventuell annen informasjon som ble delt.

4.6 Analyse

I kapittel 3 presenterte jeg det teoretiske utgangspunktet for studien. Da jeg brukte teoretiske perspektiver tidlig i forskningsprosessen for å få en retning til studien skiller jeg meg fra Grounded Theory (GT), da jeg ikke bare vil ta utgangspunkt i at teorier vil utvikle seg organisk fra dataene. Samtidig vil jeg si at studien er empirinær i den forstand at jeg har vært opptatt av å undersøke analysen med utgangspunkt i det empiriske materialet. Slik sett er jeg inspirert av GT, som er en kvalitativ metode kjent for sin induktive tilnærming utviklet av Barney Glaser og Anselm Strauss. Primært har GT fokus på teoriutvikling fremfor teoritestning, noe som vil si at begreper og konsepter er grunnfestet i datamaterialet (Glaser & Strauss, 1967). Studien benytter en abduktiv tilnærming, en tilnærming som plasserer seg midt imellom induktiv og deduktiv (Andrén, 2008, s. 21). Dermed forløper analysen som et kontinuerlig samspill mellom de empiriske dataene og det teoretiske. For dataproduksjonen justeres av det teoretiske, som så vil føre frem til nye forståelser av det teoretiske som følge av nye data (Bjerkholt & Stokke, 2017).

Transkripsjonen av fokusgruppeintervjuene ble nøye gjennomført umiddelbart etter hvert intervju. Dette sikret at detaljene fra samtale ble bevart mens minnene fortsatt var friske, noe som var essensielt for å fange opp de dynamiske interaksjonene som forekom i gruppen. Ved å transkribere intervjuene rett etter gjennomføring, og før neste intervju ble holdt, kunne jeg effektivt sammenligne og kontrastere de forskjellige gruppediskusjonene. Dette bidro til at det ble lettere å identifisere gjentakende temaer og spesielle perspektiver som krevde videre utforskning i senere sesjoner. Transkripsjonsprosessen inkluderte en detaljert gjengivelse av både verbale og non-verbale kommunikasjonsformer, slik som pauser, latter, og vektlegging, noe som var avgjørende for å forstå fullt ut hvordan deltakerne interagerer og påvirker hverandres meninger og holdninger i samtalen.

Under analyseringsprosessen har jeg tatt utgangspunkt i selve *gruppene* som analyseenhet, og fulgt Braun og Clarke (2012) sin prosedyre for tematisk analyse i kvalitativ metode. Jeg startet med å lese gjennom transkripsjonene av intervjuene mine for å bli kjent med datamaterialet og få et overblikk på helheten av innholdet. Deretter gjorde jeg en såkalt grovkoding av materialet, hvor jeg laget koder basert på emner som gikk igjen i flere av intervjuene eller som skilte seg ut. Da intervjuguiden jeg hadde utarbeidet på forhånd av intervjuene allerede var inndelt i ulike temaer var dette til god hjelp i dette steget av prosessen, til tross for at jeg ikke fulgte denne slavisk under hvert intervju og at samtalene i de ulike gruppene dermed gikk i litt ulike retninger. Grovkodene jeg endte opp med å bruke i første omgang av analyseprosessen var *dating-apper*, *kjønnsnormer*, *kjærlighetsnormer*, *sosiale medier* og *hookup-kultur*. Etter å ha valgt ut disse, gjorde jeg en mer kritisk gjennomgang av datamaterialet for å sammenfatte alt innholdet og sortere det jeg ville jobbe mer med og samtidig ta ut det jeg ikke lenger anså som relevant å bruke. Deretter landet jeg på to overordnede temaer som dominerte i datamaterialet, som ble rammen for de to kommende analysekapitlene; normer og idealer for kjønn, intimitet og kjærlighet (kapittel 5), og kjærlighetspraksiser i etableringen og opprettholdelsen av forhold (kapittel 6).

For å markere hvilken fokusgruppe dialogen og sitatene fra de ulike informantene tilhører i analysen, bruker jeg en nummerfordeling 1-4 i parentes over til venstre for utdragene²⁸.

4.7 Oppsummering

Valget om å anvende et eksplorerende forskningsdesign ble motivert av ønsket om å generere nye ideer og hypoteser basert på eksisterende forskning og teoretiske perspektiver innen feltet. Fokusgruppeintervjuer ble da den mest hensiktsmessige metoden for å belyse studiens problemstillinger, da disse diskusjonene ikke bare avslører individuelle oppfatninger, men også hvordan sosiale normer og kjønnsroller påvirkes og formes gjennom dialog. Dette tillater en dypere forståelse av hvordan sosiale normer, verdier og forventninger om kjønn, intimitet og kjærlighet blir formidlet og forhandlet blant deltakerne. Fokusgrupper kan også gi verdifulle interaksjonsdata, da disse dataene gir innsyn i hvordan deltakerne både presenterer seg selv og reagerer på og former gruppedynamikken. Studien inkluderer fire fokusgrupper,

²⁸ Se side 37-38 for oversikt over de ulike fokusgruppene.

bestående av to jentegrupper og to guttegrupper, med totalt 16 informanter. Utvalget ble designet med formål om å omfatte en variasjon i alder, utdanningsbakgrunn, yrkesretning, og geografisk opprinnelse, som reflekterer en bredde av perspektiver, selv om alle informantene har en tilknytning til studentmiljøet i Bergen. Representativiteten er noe begrenset ved at utvalget er relativt lite sammenlignet med den generelle målgruppen for studien. Et annet viktig aspekt ved datainnsamlingen var å sikre informert samtykke og konfidensialitet, i tråd med Universitetet i Bergen sine etiske retningslinjer.

KAPITTEL 5: Normer og idealer for kjønn, intimitet og kjærlighet

I kapittel 2 og 3 ble det redegjort for tidligere forskning og sosiologiske teorier som tar for seg ulike aspekter av kjønn og kjærlighet fra et historisk perspektiv og hvordan disse har endret seg i takt med framveksten av et mer kapitalistisk og individualisert samfunn. I løpet av analysen i dette kapitlet ønsker jeg å belyse hvordan informantene diskuterer normene og idealene i dagens samfunn i lys av etablering av romantiske forhold, kjønnsnormer med hensyn til A) seksualitet og B) økonomi og dating, og kriterier for valg av partner og hvordan de ser for seg fremtiden. Ut ifra dette vil dette analysekapitlet forsøke å svare på oppgavens første analytiske spørsmål: «Hvilke normer og idealer i forhold til kjønn, intimitet og kjærlighet er etablert blant unge voksne i Norge i dagens samfunn? Er det forskjellige normer for kvinner og menn?».

Da datamaterialet for denne analysen er hentet inn via fokusgruppeintervjuer, bærer analysen preg av at informantene også «lager» normene underveis mens de snakker. Dette reflekterer en unik dimensjon ved datamaterialet, som gir et innblikk i hvordan normer skapes og forhandles av informantene gjennom sosial interaksjon.

5.1 Etablering av romantiske forhold

Det kom frem i kapittel 2 at unge voksne nå bruker lenger tid på å etablere seg enn tidligere, samtidig som flere forblir single. For å undersøke hvordan informantene reflekterer rundt dette spurte jeg de ulike gruppene om hva de tenker er normene rundt tid for å etablere et romantisk forhold. Svarene deres viste tydelige idealer om at dette er en prosess som *skal ta tid*. Dette kommer tydelig frem i alle gruppene.

(1)

Lene: [...] 3-5 måneder kanskje.

Lise: Hm ja, tar tid å bli kjent.

(2)

Ebba: Jeg tenker at før man er eksklusive er sånn tre måneder, men sånn kjæreste så bør man ihvertfall ha kjent hverandre i et halvt år.

(3)

Sindre: [...] hvis noen blir sammen etter to uker liksom, så sier folk «det gikk kanskje litt fort».

Kasper: Det kommer til å gå rimelig dårlig.

(4)

Elias: [...] hvis Alfred hadde fått seg kjæreste da, så ble han forlovet med henne en måned etterpå, så hadde jo alle reagert og tenkt at det er rart da, så liksom når det kommer til sånt samboerskap eller å flytte sammen, forlovelse eller gifte seg og sånne ting så er det jo veldig enkelt, veldig klare normative regler som etablerer seg over lengre tid [...]

Informantene antyder sterke normer om at det å utvikle et romantisk forhold som skal vare, *tar tid*. Det nevnes ulike tidsrammer, som tre til fem måneder før man blir eksklusive, eller et halvt år før man blir kjærester. Sitatene indikerer en norm om at hvis en relasjon utvikler seg for fort, kan det bli ansett som unormalt eller mistenkelig. En forhastet utvikling av en relasjon kan være tegn på impulsivitet eller manglende alvorlighet, og dette igjen tyder på at det eksisterer uuttalte forventninger om at slike relasjoner ikke holder i lengden. Parforholdet er noe som skal arbeides med da det baseres på emosjonell intimitet som igjen utvikler kjærligheten ut ifra hvor mye hver part gir av seg selv.

5.1.1 Eksklusivitet – en prøveperiode

Det som også bør bemerkes er sitatet fra Ebba om dette å være *eksklusiv*. Dette er et relativt nytt begrep som brukes om et stadie i utviklingen av en relasjon. Det er en felles enighet blant gruppene om at det å være eksklusive *ikke* er det samme som å være kjærester. Her fra diskusjonen i 3 av dem:

(2)

Gine: [...] jeg føler det liksom er en gråsone, eller sånn det er liksom en mellomfase da, der man liksom står og hviler litt på en stund.

Ebba: [...] den holde-på-fasen, der det liksom er dere to da. Da bør man ikke være med andre folk, da er man på en måte eksklusive enten man bruker det ordet eller ikke.

(3)

Mathias: [...] det er en prøveperiode.

Jonas: En gråsone.

Mathias: Før man sier sånn «ja, nå er vi sammen».

Jonas: Ja.

Mathias: Egentlig en ganske syk greie, når man sier det høyt.

Sindre: Det høres drøyt ut.

Jonas: Da kan du ikke gå å fucke på byen og sånn, da er du fortsatt eksklusiv.

Mathias: Ja, prøvetiden min på tre måneder.

(4)

Alfred: Man er i den holde-på fasen der hvor man begynner å føle veldig på om man vil gjøre det her til noe formelt [...]

Informantene beskriver dette å være eksklusive som en mellomfase mellom å være i et kjæresteforhold og å ikke være det. Dette indikerer en interessant fase, hvor man er sammen med én person uten å helt ekskludere muligheten for å utforske andre potensielle partnere. Selv om informantene legger vekt på at det «er dere to» og «da kan man ikke gå å fucke på byen» reflekterer altså eksklusiv-konseptet likevel en mellomtilstand hvor to personer er eksklusive overfor hverandre, uten og nødvendigvis ha definert forholdet som et offisielt kjæresteforhold. Så på den ene siden er man forpliktet, men på den andre siden er man ikke *bundet*, noe som gjør at dette konseptet kan virke noe paradoksalt. Man holder på en måte døren fremdeles litt åpen i tilfelle det skal dukke opp noen som er «bedre». Eksklusivitetsfasen ser dermed ut til å utfordre ideen om rene forhold, i den forstand at det står i kontrast til Giddens forestilling om at moderne forhold fører til større klarhet og mindre ambivalens. Denne «prøveperioden» kan tenkes å være tre måneder preget av mye usikkerhet og tanker rundt egen selvverd for den følelsesmessig underlegne parten i relasjonen, hvor en går og venter på «svar» om man er god nok til å bli noens offisielle kjæreste.

Det å være eksklusive virker altså å være en uformell status av forholdet som ytterligere understreker det gradvise i å utvikle et parforhold.

(2)

Ada: [...] kjæreste føler jeg henger ganske høyt. Men eksklusivitet er lav for min del. Sånn, det er jo egentlig turn-off hvis plutselig så er de med noen andre.

Likevel antyder Ada at det fremdeles innebærer et følelsesmessig engasjement, og en gjensidig forståelse om å være trofast til hverandre. Et brudd på tillit i en eksklusiv relasjon kan for henne påvirke følelsesmessig tilknytning og attraksjon, til tross for at man ikke offisielt er bundet til hverandre. Dette forutsetter at par i eksklusive relasjoner bør ha tydelig

kommuniserte retningslinjer for hvor grensene går dersom begge parter har et ønske om å opprettholde og utforske relasjonens potensiale. Det er her idealet om eksklusivitet enten vil bryte eller bære forholdet videre, da det forventes at man gir av seg selv samtidig som man ikke forplikter seg *for* mye, noe som på mange måter ligger i begrepet rene forhold hos Giddens. Denne barrieren med å holde igjen det å forplikte seg fullt ut vil kunne stå i veien for utfoldelsen av partenes åpenhet og sårbarhet overfor hverandre. I denne sammenhengen kan Illouz sin tilnærming om *kjærlighetens smerte* (se presentasjon kap. 3) være et nyttig analytisk verktøy for å forstå utviklingen av ulike stadier av romantiske forhold. Folk er redd for å vise alle de sårbare sidene ved seg selv i frykt for at denne informasjonen skal bli misbrukt og man ender opp med å bli såret. Dermed er den enkleste måten å unngå denne følelsesmessige smerten på ved å ikke gi for mye av seg selv. Dette kan sees som en form for forpliktelsesfobi og dermed tenkes å være en avgjørende faktor på hvorfor unge voksne nå bruker lenger tid på å etablere romantiske forhold, og dermed kommer opp med nye beskrivelser av relasjoner som det å være eksklusive, som en måte å «holde igjen» enkelte sider ved seg selv.

(4)

Elias: [...] sånn jeg ser det så er liksom det å være eksklusive en sånn interpersonal relasjon mellom meg og personen jeg holder på med. Mens det å bli kjærester blir liksom litt mer, som du sier, litt mer formelt fordi da kan man liksom si til familie og sånne folk at liksom, nå har jeg en *kjæreste*.

Når man blir kjærester har man i løpet av «prøvetiden» med å være eksklusive funnet ut at man har funnet den rette, og man blir da enig om å sette et offentlig merke på forholdet, som *kjærester*. Ved å ta dette steget mener Elias at den døren som man har hatt litt på gløtt under prøvetiden lukkes, fordi man tar til takke med at den personen man allerede har er bra nok.

5.1.2 Tidsnormen for samboerskap

Når forholdet skal tas enda ett steg videre, og det er snakk om å flytte sammen og bli samboere, følger informantene også normative regler for at dette skal ta tid:

(2)

Gine: Minst ett år.

Ebba: Ja.

Anne: Jeg tenker 2 år.

Gine: Ja, egentlig.

(3)

Jonas: Ett år, minst.

Kasper: Halvannet år.

Sindre: Lenge.

Mathias: Halvannet år vil jeg si.

Hans: Et år, og burde ha vært på en lang ferie. Sånn man har bodd litt oppå hverandre.

Sindre: Jeg vil si at når du flytter sammen med noen, så er det et helt annet forhold enn det man er vandt til. Så selv om man har vært mye oppå hverandre så har du hatt dine pauser. Mens når man bor oppå hverandre så kjenner du virkelig på om det *må* være riktig person.

Selv om de uttaler seg noe ulikt, deler informantene en forståelse om at man bør ha vært sammen i et til to år før man flytter sammen. I dette tidsrommet vil man få tilstrekkelig med tid til å bli skikkelig kjent med hverandre og styrke forholdet før man er klar til å ta det neste steget. De vektlegger det å teste kompatibilitet og håndtere ulike aspekt med å leve sammen før man tar en endelig beslutning om å bli samboere.

Ifølge Ada og Gine er det å være i samme livssituasjon et viktig utgangspunkt for å få dette til å fungere:

(2)

Ada: Kommer litt an på hvilken fase man er i livet når man blir sammen, er man i samme livssituasjon og man vil det samme, har samme ambisjoner, så føler jeg det kan godt gå kortere tid enn hvis det på en måte er litt sånn «oj, her må vi vokse sammen».

Gine: Jeg føler det er viktig for alle par, ihvertfall før dem får seg barn og liksom å ha prøvd, jeg føler man prøvekjører et forhold skikkelig når man ihvertfall bor ilag, at liksom, jeg tror ikke man skal forhaste og flytte i lag, men jeg tror man burde gjøre det før man tenker veldig mange andre skritt i forholdet da.

Ada viser en tendens til å bevege seg bort fra den tradisjonelle utviklingen av forhold, mot mer spontane og selvstyrte beslutninger. Dette reflekterer Giddens' syn på at forhold i dag er basert mer på gjensidig tilfredsstillelse enn på samfunnets krav. Gines syn komplementerer dette ved å anbefale samboerskap som en «prøvekjøring» før mer betydelige forpliktelser som å få barn. Denne tilnærmingen underbygger den flytende og selvutforskende dimensjonen ved

moderne forhold, hvor tradisjonelle faser, som ekteskap før barn, ikke lenger ses som obligatoriske forløpere for dypere forpliktelser. Det samsvarer med overgangen mot plastisk seksualitet, fri fra reproduksjon, fokusert på individuelle ønsker og kompatibilitet. Dette belyser moderne kjærlighets smertepunkter, dens frigjørende, men usikre natur, hvor den samme individualismen som gir makt også isolerer. Giddens påpeker at denne transformasjonen i intimitet kan lede til en demokratisering av relasjoner, men den innfører også usikkerhet og angst, siden tradisjonelle markører for relasjonsfremgang blir avvist til fordel for en mer forhandlende tilnærming.

5.2 Ulike normer for kvinner og menn?

Som belyst i kapittel 3, har kvinners seksualitet historisk sett blitt undertrykt av den universelle forståelsen om at menn trenger seksuell variasjon for deres psykiske helse, mens kvinnene enten ble stemplet som «dydig» eller «løs» dersom de praktiserte det samme. Med endringen mot et mer likestilt samfunn har kvinners seksualitet begynt å bli mer lik menns, samtidig som idealene om maskulinitet har endret seg. Menn forventes ikke lenger og *bare* være sterke og tøffe, men også å kunne vise sine myke sider. Aalling (2018) argumenterer i sin masteroppgave for at denne endringen vil kunne påvirke noen menns evne til å få grep om den maskuline rollen, spesielt i sjekkemiljøer. I tråd med de rollene som menn og kvinner forventes å ta i det åpne kjønnsmarkedet²⁹ og i dating, vil evnen til å innta en mer «tradisjonell form» for maskulinitet og fremstå som en alfahann, som tar ansvar for hele interaksjonen fra begynnelse til slutt være et sikkert trekk for å motvirke og fremstå som feminin (Duncanson, 2015; referert i Aalling, 2018). Hvordan tar så informantene stilling til kjønnsnormer med hensyn til seksualitet og dating? Har det blitt like akseptert for kvinner å ha flere seksuelle partnere på *lik* linje som menn? Og hva sier normene om kvinner og menns roller innen dating? Forventes menn fremdeles å innta en tradisjonell form for maskulinitet i dating-situasjoner?

²⁹ Se presentasjon av Holter (1981) kapittel 2.

5.2.1 Seksualitet og stigma

Når jeg spurte de ulike gruppene om hva de tenker er dagens kjønnsnormer knyttet til seksualitet, la fokusgruppene med menn i spesielt vekt på den seksuelle frigjøringen for kvinner.

(4)

Elias: [...] det har jo vært en veldig sånn seksuell frigjøring. [...]

Alfred: Det er mindre stigma rundt det.

Elias: Ja sånn som hvis jeg har en venninne som er kjempegira på å fortelle om at hun har ligget masse, masse rundt, så er jo ikke min umiddelbare tanke at hun er en løs tøs eller en hore, eller har brakt skam over familien liksom.

(3)

Kasper: Det er mye som er rundt i kampanjer og sånn da, om at folk skal liksom ta igjen sin egen identitet, spesifikt damer da. Altså at de skal på en måte styre sin sånn seksuelle, hva skal jeg si, person da.

[...]

Kasper: Og da blir jo det mer oppfordret til at de skal være mer ute der. Det blir sett på som mye mer normalt nå, ihvertfall en hva det gjorde før da. Så nå føler jeg at det har blitt litt mer spill involvert da.

Jonas: Så tror jeg jenter får flere, de har flere muligheter og da, enn gutter.

Mathias: Men det var jo mer, som han sier, det var mer før sånn hvis en jente var litt løs da, så ble hun sett på som en hore, mens en mann var bare, «ja, han er fet liksom».

[...]

Mathias: [...] jeg vil ikke si at det er likt enda for jenter som det er for gutter, men det har blitt mer-

Kasper: Det har blitt mer jevnt.

Mathias: Jevnere har det blitt ja!

Kasper belyser hvordan samfunnet har spesielt fokus på hvordan kvinner skal ta kontroll over sin egen seksuelle identitet og utforske seksualiteten sin på egne premisser. Dette kan tolkes som en observasjon av økende oppfordringer til selvutfoldelse og selvbestemmelse innenfor seksualitet, noe som reflekterer plastisk seksualitet. Samtidig indikerer Kasper at denne seksuelle frigjøringen har ført til at det blir mer «spill» involvert imellom kjønnene. I sin bok *The Normal Chaos of Love* (1995) diskuterer Ulrich Beck og Elisabeth Beck-Gernsheim denne såkalte «kampen mellom kjønnene», hvor de utforsker hvordan sosiale endringer, inkludert seksuell frigjøring kan påvirke relasjoner og kjærlighetsforhold. De argumenterer for at denne endringen kommer med friheter på den ene siden, samt nye påkjenninger på den andre. Det at kvinner nå har større frihet og flere valgmuligheter når det kommer til å inngå

og avslutte forhold og eksperimentere med ulike partnere har ført til mer kompleksitet innen dating og romantiske forhold. På den andre siden kan det tenkes at denne utviklingen medfører større grad av usikkerhet og økt risiko for avvisning, som igjen kan føre til involvering av mer strategisk atferd, eller «spill» som Kasper sier. Når tradisjonelle roller og normer svekkes, kan det oppstå en slags maktbalanse eller kamp mellom kjønnene, hvor både kvinner og menn prøver å maksimere sine egne interesser og ønsker i et stadig mer konkurransedyktig miljø.

Jentene i gruppe 2 har en felles forståelse om at normene for seksualitet i dagens samfunn er i større favør for menn enn for kvinner:

(2)

Ada: Nei, men så er det og at det er mer sosialt akseptert for gutter å ha sex med mange enn jenter. Som da bodycount og hvis du har hatt sex med flere enn 10 så er du hoe, eller sånn og sånn.

[...]

Gine: Jeg føler jeg ikke kommer på, det finnes jo så mange sånne «luremus», «hore», sånn eh, stygge ord mot jentene som har hatt sex med mange, men jeg kommer ikke på ord for gutter.

Ebba: Fuckboy!

Gine: Ja, det er fuckboy da, men ja.

Ada: Men det er ikke noe negativt ladd, man kan ta det som et kompliment.

Jentene tar for seg dobbeltmoralen knyttet til kjønnsnormer og seksuell atferd. De nevner ord som brukes for å stigmatisere jenter for deres seksuelle oppførsel, men kommer ikke på synonymer for gutter utenom begrepet «fuckboy», som et eksempel på gutter med promiskuøs oppførsel. Ada argumenterer derimot for at dette ikke har den samme negative ladningen og at noen faktisk kan ta det som et kompliment å bli kalt en «fuckboy», trolig fordi det kan indikere at man har draget på damene:

(2)

Ada: Hvis gutter har sex med mange så er det credz, mens hvis jentene har det så er det liksom «oja, du er lett».

Ebba: Du er lett på tråden liksom.

Ada: Emh ja, stereotypisk sett!

Ebba: Jaja ja, absolutt.

Her viser jentene til en oppfatning om at samfunnsnormene legger opp til en hyllest til gutter som har sex med mange for å ha draget på damene, mens jentene blir stigmatisert og ansett som «lett på tråden». I en studie som utforsker den normative definisjonen av «hookups» fant Currier (2013) de samme tendensene i sine intervjuer med collegestudenter i USA.

Guttene har en litt annen oppfatning, og knytter det til relasjoner fra eget kjønn:

(3)

Mathias: Jojo, men det går begge veier. Hvis en gutt ligger med 200 eller en jente ligger med 200 så er du fortsatt en hore.

Jonas: [...] hvis du er en gutt da, og du ligger med flere jenter tipper jeg at flere folk sier at det er bedre som mann da, enn som jente.

Mathias: Ja.

Sindre: Jo, men det er det jo. Men det er også fordi gutta backer når en kompis har ligget med mange, mens en jentegjeng de shamer jenta.

Jonas: Det har litt med dømming å gjøre.

Mathias og Jonas indikerer å se kjønnsnøytralt på stigmaet knyttet til å ha mange seksualpartnere, og tar dermed avstand fra den stereotypiske dobbeltmoralen knyttet til kjønn og seksuell atferd. Sindre derimot hevder at denne dobbeltmoralen opprettholdes fordi gutter heier hverandre frem for promiskuøs oppførsel, mens jentene trykker hverandre ned. Han indikerer at guttene utfører en form for maskulinitet som henger sammen med den hegemoniske ideen om mannlighet som innebærer å ha evnen til å ha mange seksuelle partnere, som igjen bidrar til å legitimere denne formen for maskulinitet. På den andre siden indikerer han at jentene utfører en form for fremhevet feminitet, som oppmuntrer kvinner til å være reservert og seksuelt tilbakeholden, og da underordne seg den hegemoniske maskuliniteten. De kvinnelige informantene i utvalget avkrefter imidlertid Sindres påstand, noe som tyder på en utfordring av etablerte kjønnsnormer.

5.2.2 Økonomi og dating

Når det gjelder økonomi og dating har informantene noe delte meninger. Utdraget nedenfor viser en variasjon i hvordan jentene i gruppe 1 forholder seg til å bli spandert på eller å spandere på en date. Overordnet viser det tendenser til et skifte mot mer likestilte holdninger, samtidig som tradisjonelle normer fremdeles er til stede og påvirker individuelle oppfatninger og praksiser:

(1)

Lise: [...] Jeg tenker jo ikke at hvis jeg går på date med en gutt at jeg skal betale, eller betale for han også da.

Lene: Jeg tenker at den som inviterer på daten betaler [...] hvis jeg hadde bedt en gutt ut på date, så hadde det vært jeg som hadde betalt. [...]

Cecilie: Noen ønsker jo ikke det, noen er sånn «nei jeg skal dele regningen».

Lene: Men jeg føler det er mange gutter som er sånn at de bare *må* betale for å vise at de er maskuline på en måte.

Utdraget viser tendenser til en fremdeles utbredt forståelse av tradisjonelle kjønnsnormer, hvor mannen skal være den som tar initiativ og betaler for daten. Lise ønsker å opprettholde en feminin rolle, samtidig som Lene og Cecilie er mer åpen for å dele regningen eller betale for begge parter. Ideen om at mange gutter fremdeles er opptatt av å vise at de er maskuline, og derfor ønsker å ta hele regningen kan sees i lys av den hegemoniske maskuliniteten i form av uavhengighet og økonomisk ansvarlighet. Det å ta hele regningen på en date kan tolkes som et forsøk på å utøve disse maskuline egenskapene, og dermed fremme seg selv som en pålitelig partner i samsvar med samfunnets forventninger til maskulinitet.

Lenes tanker om gutters behov for å vise maskulinitet viser seg å stemme godt overens med flere av de mannlige informantenes tanker og holdninger. I lys av temaet om hvem som skal betale for daten hadde guttene i fokusgruppe 3 en interessant ambivalent diskusjon:

(3)

Mathias: Den som inviterer på daten, mener jeg.

[...]

Sindre: Jeg er veldig der at gutten skal betale, uansett.

Hans: Ja.

Jonas: Det er jeg enig i, at gutten skal betale.

[...]

Mathias: Jeg angret litt på svaret mitt nå, fordi jeg tror ikke jeg hadde turt å la hun betale.

Det som først og fremst er verdt å bemerke seg av dette utdraget er hvordan Mathias først gir uttrykk for en mening (som samsvarer med Lene), men trekker den tilbake like etter at både Sindre, Hans og Jonas uttaler motstridende holdninger. Mathias begrunner det med at han ikke hadde *turt* å la jenta betale. Denne vendingen i tankegangen kan trolig være et resultat av at han reflekterte mer over sitt eget svar, samt en kombinasjon mellom at flere av de andre

guttene hadde motstridende holdninger, og av et generelt sosialt press. Dette kommer tydeligere frem senere i samtalen:

(3)

Sindre: Altså jeg hadde ikke følt meg noe bra hvis jeg hadde gått fra stedet og hun hadde betalt.

Mathias: Jeg syntes det skal være slik at den som inviterer betaler, men jeg betaler fremdeles selv om jeg syntes det skal være sånn, hvis det gir mening.

[...]

Jonas: Men det er forventet.

Kasper: Ja, det er forventninger til det. Så enten så splitter man det, eller så er det gutten.

Sindre: Jeg føler også at det kan være flaut fordi du vet at det blir snakket om [...] Så når hun går hjem til jentegjengen sin også sier «ja, jeg måtte betale» så er det sånn «så sykt ick» [...]

Dette utdraget gir en illusjon på hvordan både kjønnsperformativitet og følelsesmessig arbeid spiller inn på informantenes holdninger knyttet til økonomi og dating. Guttene ser ut til å knytte sin egen følelse av velvære til maskulinitet og det å ta ansvar for regningen. Dette gjør at de blir utsatt for et eksternt og internt *press* til å betale selv om de ikke nødvendigvis ønsker det, eller synes det er riktig. Her oppstår det en ambivalens i ønsket om å gjøre det som føles rett for dem personlig, og ønsket om å følge samfunnsnormene. I dette tilfelle indikerer guttene at tradisjonelle mannsnormer «vinner», for å unngå og vise følelsen av utilstrekkelighet eller tap av den hegemoniske maskuliniteten, noe som eksemplifiserer hvordan vi utfører følelsesarbeid for å opprettholde sosiale strukturer og forventninger.

5.3 Idealer om kriterier for valg av partner

Som presentert i kapittel 2 argumenterer Holter (1981) i sin studie for at parforholdet er aktuelt på ulike former for marked mellom kjønnene. I det åpne kjønnsmarkedet for single ser man gjerne etter en partner med ulike goder som vil kunne utfylle en selv både fysisk og psykisk. Wiik (2005) understreker betydningen av disse komplementære egenskapene i våre valg av livspartnere. Selv om samfunnet i dag fremmer ideen om individuell selvstendighet og frihet til å ta egne valg, argumenterer Beck (2002) for at det også eksisterer et ytre press om å følge samfunnets internaliserte forventninger. Dette presset kan være tydelig i utformingen av vilkårene i markedet for seksuelle møter og potensielle partnere, der forholdet mellom individers seksualitet og samfunnets forventninger spiller en avgjørende rolle (Illouz, 2012).

5.3.1 Selvkjærlighet

For å utforske dette spurte jeg de ulike gruppene om hva de legger vekt på i kriteriene de stiller til en partner. Jentene i gruppe 2 la spesielt vekt på egen selvutfoldelse og at en potensiell partner ikke skulle stå i veien for dette:

(2)

Ada: [...] samfunnet er veldig sånn individualisert så før hadde man kanskje blitt sammen med noen fordi ja, fordi «ja han har jo en god jobb».

Ebba: Ja, sånn praktisk.

Ada: Eller «foreldrene mine liker han» eller «ja, han er jo grei på papiret». Mens nå er det kanskje enda mer fokus på liksom personlighet.

[...]

Anne: Nå er det skikkelig sånn der, at self-love er så viktig, så hvis personen ikke er bedre enn deg selv typ, eller gir deg noe mer enn du kan selv, da er det ikke vits på en måte.

Ebba: Da er det ikke godt nok på en måte.

Jentenes forståelse om tradisjonelle former for partnervalg med vekt på ideal som praktiske karakteristikk stemmer overens med tidligere presentert forskning (Holter, 1981). Imidlertid gir de uttrykk for at et av idealene for kriterier til valg av partner blant dagens unge har mer fokus på *personlighet* og *individuelle preferanser*. De reflekterer rundt samfunnsnormenes engasjement om «self-love», heretter *selvkjærlighet*, og hvordan dette påvirker idealene for partnervalg. I dette begrepet ligger det en tilstand hvor man har det bra med seg selv, og setter sine egne behov først fremfor å tilfredsstille andre. Dette ansees som viktig for ens psykiske helse og påvirker ens generelle trivsel, selvbilde og måten man samhandler på med andre (Henschke & Sedlmeier, 2021). Når man har det bra med seg selv og praktiserer selvkjærlighet vil man få en høyere grad av selvrespekt, som igjen vil gjøre det lettere å sette grenser og vite hva man faktisk fortjener. Man vil da være mindre tilbøyelig til å tolerere negativ oppførsel og forholdsmønstre som ikke er bra for ens eget velvære. Dette kan sees som et uttrykk for økt individuell autonomi og selvstendighet som ideal i tråd med valg av partner, noe som reflekterer hvordan rene forhold tillater individer til å aktivt diskutere og reflektere over hva de fortjener i et forhold og hvordan de samhandler med potensielle og eksisterende partnere.

(2)

- Gine:** [...] det er veldig mye mer normalt å skille seg, at man bytter partner samtlige ganger, man har sex før ekteskapet, [...] så grensene har blitt mye mindre strenge enn det de var i forhold til kanskje tidligere generasjoner før da. Så jeg føler det kanskje også gjenspeiler seg litt i at man ja, har mange krav og man kan bytte mye lettere.
- Ebba:** [...] nå er det mer akseptabelt fordi man ikke er avhengig av økonomien til den partneren, jeg føler vi er mye mer selvstendig. Mens før så var det både tabulagt og ja, ikke lønnsomt da å skille seg.
- Ada:** At før ofret man kanskje mer av sin egen lykke for å ordne opp i forhold, mens nå kompliserer man det mer for seg selv da.

Her legger Gine vekt på hvordan grensene eller normene for å praktisere kjærlighet og intimitet har blitt mer flytende, og bruker dette som argument for hvorfor man nå gjerne har høyere krav til en partner og at man har lettere for å bytte fra én partner til en annen. Jentene indikere en forståelse om et ideal om rene forhold, hvor individets behov og ønsker har større betydning enn tradisjonelle forventninger om å opprettholde et forhold til enhver pris.

5.3.2 Fysisk utseende

Når guttene i gruppe 4 skulle diskutere idealer for kriterier til valg av partner, gikk samtalen raskt i retning om det «perfekte» og uoppnåelige idealet for utseende som ofte blir belyst på sosiale medier:

(4)

- Elias:** [...] altså det er jo skikkelig individualismekjør og emh, selvrealisering i fokus. Så våre referansepunkt er en eller annen sånn der selvrealisert sosiale mediepunkt-topp-fasadegreie [...]
- Alfred:** Jeg føler man ser mange sånne idealtyper da av, av kanskje folk du er interessert i, men du ser aldri deres negative sider, du ser bare de positive. At de har det og det når de er på liksom sånn sitt beste da [...]
- Elias:** Det kommer jo også litt an på hva utgangspunktet er, ikke sant. [...] du kan jo møte masse folk som er sånn «ånei, jeg liker krøller» eller passer på at på Tinder og sånn at de må være over 1.90 eller 1.80 eller what ever. [...] du setter veldig spesifikke krav da, [...] altså de må først fylle alle disse fysiske kriteriene de har valgt, også etterpå så må du prøve å finne noen med kompatibel personlighet [...]

Som jentene tror også guttene her at individualisering og selvrealisering påvirker våre idealer og standarder for kriterier til en partner, men de legger også vekt på hvordan sosiale medier bidrar til å sette urimelige høye krav. Det som de mener er problematisk med dette er at

vurderingene blir utelukkende basert på fysisk utseende og hvordan man fremstiller seg selv på internett, før man i det hele tatt kan vurdere personligheten. Det guttene beskriver her er ifølge Illouz (se kapittel 3) et resultat av hvordan seksuell tiltrekning har blitt et mer iboende ideal i valg av partner, noe som gjør denne prosessen mye mer kompleks enn den var tidligere. Man blir blindet av det estetiske, og andre verdier man egentlig verdsetter og ser etter i en partner kan bli overkjørt av den seksuelle tiltrekningen. Dette kan tenkes å føre til utfordringer i å finne en balanse mellom ulike ønsker og behov i partner.

Det er også bemerkelsesverdig hvordan Elias ser ut til å påpeke en kjønnsdimensjon i sammenheng med å sette høye krav til fysiske egenskaper hos en partner, da høydekravet han eksemplifiserer er relativt høyt. Dette synet samsvarer med det Husøy (2008) skriver i en artikkel i NRK, men jentene i utvalget virker derimot å være uenig. Når jeg spurte gruppe 1 om hvorfor de tror folk stiller urimelig høye krav til en partner svarer Cecilie generelt, og sier: «Fordi dem tror for høyt om seg selv. Tror det er veldig mange som tror de er veldig mye bedre enn de faktisk er». Også jentene i gruppe 2 uttrykte like tanker som Cecilie uten noen antydninger til at det ene kjønn er bedre eller verre enn det andre når det gjelder å stille urimelig høye krav til en partner.

5.4 Idealer og ambisjoner om fremtiden

I 2022 var det om lag 1,4 millioner single bare i Norge. Dette tallet inkluderer ikke bare unge voksne, men folk i alle aldre og livssituasjoner som omfatter aleneboende, fraskilte, enker og enkemenn og aleneforeldre (Sørøy, 2022). Hvilke idealer og ambisjoner har informantene om fremtiden, som godt etablerte voksne? I denne sammenhengen var jeg spesielt interessert i å få et innblikk i hvordan de ser for seg det ideelle livet når de er rundt 40-50 år, om dette inkluderer partner, barn eller lignende.

Overordnet virker det som at de mannlige informantene deler et fremtidsideal som inkluderer en familie:

(3)

Hans: Partner.

Mathias: Ihvertfall partner.

Jonas: Og hund.

Mathias: Kanskje partner, 2 kids, hund, båt og hus.

Jonas: Ja.

Mathias: En fin plen og en fin grill, pent kjøkken. Det er viktig for meg as.

[...]

Sindre: Jeg må ha barn ihvertfall.

(4)

Jørgen: Hus, barn, noe rolig A4 standard familieliv på en måte.

Alfred: Hva er ditt standard A4 familieliv da?

Jørgen: Nei da ser jeg for meg livet med kjernefamilien da. Kjøre barna til fotballen, også drar jeg hjem og lager tomatsuppe til middag liksom.

Alfred: Jeg føler man har etablert seg litt da, med hus og bil, og med noen man er glad i. Så er spørsmålet om man har klart og fått barn da, eller om man har hund kanskje eller-

Jørgen: Katt!

Alle ler

Alfred: Så er det jo bare å kose seg. Få seg en sabla god jobb og leve livet.

Jørgen: Ja!

Adam: Ja, familie. Det tror jeg er det viktigste.

Blant guttene i gruppe 3 er det noe variasjon i prioriterer og ønsker, men samlet sett indikerer de fleste et ønske om en partner som et minstekrav, bortsett fra Sindre som legger mer vekt på det å ha barn. Gruppe 4 virker å ha en kollektiv idé om at verdien av familie er det viktigste fremtidsidealet for dem. Disse utdragene indikerer at guttene verdsetter tradisjonelle familiestrukturer og verdier som en sentral del av det ideelle livet deres i fremtiden. Dette støtter Illouz (2012) sitt syn om at tradisjonelle normer og familiestrukturer fortsatt er fremtredende i moderne samfunn.

Jentene ser derimot ikke ut til å være like samstemte om å verdsette tradisjonelle familienormer som guttene:

(2)

Ada: Ett drømmescenario er jo det der «tantan» uten barn. Sånn reise, og bare gjøre det du vil når du vil. Jobbe der en vil, flytte på seg. [...] men cluet der er jo på en måte tantebarn. [...] Så, jeg tror på en måte et liv *uten* noen barn kanskje er litt kjøpt. Så om det er egne eller om det er noen andre sine det er jo det samme.

Ebba: Jeg tenker generelt når jeg er 40-50 så håper jeg at barna mine er ihvertfall 10, om dere skjønner.

[...]

Anne: Jeg føler at hvis man er på en måte 40, eller sånn generelt da, du blir jo kanskje ensom når du reiser, er kul tante, men du har ingen å komme hjem til, du har ingen å kose med.

Ebba: Også tror jeg på en måte det er så mange i vår generasjon, inkludert meg selv også, som tenker på en måte «jeg skal *ikke* ha barn», men jeg tror vi glemmer at det er jo et nytt kapittel som man aldri har opplevd før. Livet tar ikke slutt liksom bare fordi at du har slått deg til ro.

Ada: Mhm, og si denne fasen vi er i nå, skulle vart og vart og vart.

Ebba: Ja, det blir ikke noe nytt da på en måte.

[...]

Gine: Ny epoke.

Ebba: Ihvertfall kjæreste da!

Her er Ada et unntak fra idealet om de tradisjonelle normene om et standard familieliv, og hevder at et drømmescenario for henne er å være uavhengig og singel, uten egne barn. Hun utelukker derimot ikke et liv helt uten barn, men de trenger nødvendigvis ikke å være hennes egne. Deretter er det interessant hvordan Anne gir uttrykk for å argumentere for hvorfor Adas drømmescenario kanskje ikke er ideelt for henne, og vektlegger frykten for å bli ensom. Ebba antyder en form for ambivalens, da hun først sier at hun ser for seg at barna hennes har nådd en viss alder når hun selv er rundt 40-50 år, mens senere i samtalen uttrykker hun at hun tenker at hun ikke ønsker seg barn. Videre reflekterer jentene over at deres ambisjoner trolig vil endres med tiden, samtidig som de går inn i nye livsfaser. Ut ifra dette virker det som at Ada til slutt åpner seg litt mer for en fremtid med partner og barn, mens Ebba antyder å fremdeles være noe ambivalent angående ønsket om barn, men åpen om at hun iallfall ser for seg å ha en kjæreste.

(1)

Lene: Ha en jobb du trives i, ha liksom unger, ha en partner, ikke være skilt, holdt jeg på å si. Emh ja, jeg vet ikke. Jeg føler det er sånn typ bare være en vanlig voksen å ha den jobben du liker. Trives i jobben, trives med mannen og forholdet, forhåpentligvis.

Cecilie: Jeg er veldig sånn, finner ikke jeg noen før jeg er 30 liksom, så har jeg lyst å bare leve alene.

Lise: Men altså jeg tror det er mye lettere å finne noen når vi er 30-40, enn nå.

Lene: Ja, for våres generasjon så er det sikkert lettere å finne når du er 30-40, fordi da er folk kanskje ferdig med den her hookup-kulturen.

Lise: Det er jo derfor det er så sykt mange som finner hverandre når de bikker 30.

Cecilie: Men det er jo ikke rart at folk skiller seg, fordi at da har du på en måte formet deg til den du er, så da er du ferdig med å utvikle deg sånn sett da, og da er det vanskelig å vokse sammen. Det blir kjempe mye vanskeligere å vokse sammen da, etter 30-årene liksom. Det er derfor de sier at det er kjempelurt og møtes i 20-årene.

Lene: Men jeg føler det er mange som møtes i 20-årene som skiller seg. Jeg føler det er flere av de som skiller seg enn de som møtes senere. Håper jeg er gift når jeg er 40 ihvertfall.

Lenes ambisjoner og ideal for fremtiden er basert på de samme tradisjonelle familienormene som de mannlige informantene og noen av jentene fra gruppe 1 gir uttrykk for. Cecilie er derimot et unntak på samme måte som Ada er fra sin gruppe, da hun også uttrykker ambisjoner om å leve et selvstendig liv uten partner og barn. Det som derimot skiller dem er at Cecilie antyder å ha et ønske om å etablere en familie som førsteprioritet, og at det å leve alene er en slags reserveplan. Det virker som at et viktig ideal for Cecilie er å finne en partner hun kan vokse *sammen* med, noe hun ser på som umulig dersom man allerede har nådd et punkt i livet hvor man har vært selvstendig for lenge. Ut ifra dette kan det tolkes som at Cecilies idealer for fremtiden er noe ambivalent, da hun ønsker seg en familie på den ene siden, men å leve selvstendig på den andre siden. Dette reiser også spørsmålet: Er guttene mer «tradisjonelle» enn jentene?

Informantenes fremtidsambisjoner kan sees i tråd med funn i rapporten «*Youth Aspirations and the Future of Work*» av Gardiner og Goedhuys (2020), som belyser hvordan unge menneskers karrierevalg og livsambisjoner er påvirket av samfunnsmessige forventninger og personlige verdier. Deres funn indikerer at tradisjonelle familiestrukturer fortsetter å påvirke både menn og kvinner, selv om moderne samfunnsendringer tilbyr flere alternativer. Dette sees også blant mine informanter, da flertallet har ønsket om et ideal som vektlegger tradisjonelle familienormer. I kontrast står Ada og Cecilie som illustrerer en mer individuell og ambivalent tilnærming til sine fremtidsambisjoner, som er et fenomen rapporten identifiserer som stadig mer vanlig blant dagens unge.

5.5 Oppsummering

Dette analysekapittelet har belyst informantenes syn på normer og idealer knyttet til etablering av romantiske forhold, kjønnsroller i seksualitet og økonomiske aspekter av dating, kriterier for valg av partner og fremtidsambisjoner. Alle informantene har en felles forståelse om at prosessen med å utvikle romantiske forhold skal *ta tid*, hvor både eksklusivitet og overgangen til kjærester og samboere er trinn som ikke bør forhastes. Denne holdningen støtter Giddens teori om rene forhold, der relasjoner utvikles og vedlikeholdes gjennom kontinuerlig dialog og emosjonell tillit, og ikke gjennom sosial eller økonomisk nødvendighet.

Når det gjelder kjønnsnormer og seksualitet, har informantene også en felles forståelse om at kvinner fremdeles opplever større grad av stigmatisering for seksuell atferd sammenlignet med menn, selv om det er en bevegelse mot større kjønnslikestilling. En mulig forklaring på dette kan være at den hegemoniske maskuliniteten fremdeles privilegerer maskuline idealer som dominans og seksuell frihet, mens fremhevet feminitet fremdeles forventer seksuell forsiktighet og tilbakeholdenhet fra kvinner. Dette reflekterer Illouz' diskusjoner om kjærlighetens paradokser i et moderne samfunn, hvor seksuell frihet fortsatt er begrenset av gamle kjønnsnormer. Disse normene utfordrer også Giddens' ide om plastisk seksualitet, som foreslår en frigjøring fra tradisjonelle seksuelle roller mot en mer flytende og forhandlingsbar seksuell identitet.

Om økonomiansvar i dating-kontekst har informantene ulike meninger som reflekterer en spenning mellom tradisjonelle kjønnsroller og moderne forventninger til likestilling. Også her kommer hegemoniske maskulinitet og fremhevet feminitet i spill. Selv om noen av de mannlige informantene ga uttrykk for at de ønsker å dele regningen på en date, ga de likevel etter den sosiale normen om at menn skal betale for daten, selv om de ikke nødvendigvis mener det er rett. Denne normen ligger trolig forankret i menns ønske om å opprettholde en dominerende sosial posisjon. Ved å ta regningen signaliserer ikke bare menn generøsitet, men også en overtakelse av kontroll og beskyttelse, som tradisjonelt er assosiert med mannlig dominans i romantiske settinger. Dette understreker deres rolle i å bevare den sosiale orden hvor menn er forventet å være økonomiske forsørgere. Den indre konflikten som de mannlige informantene opplever av presset til å betale selv om de ønsker å dele regningen, gjør at de utfører en form for følelsesarbeid. De må undertrykke sine egne verdier eller følelser av rettferdighet og likestilling for å utføre en rolle som samfunnet forventer av dem. I motsetning til dette, når noen av de kvinnelige informantene foreslår å betale eller å dele regningen, utfordrer de direkte den fremhevede feminiteten, som foreskriver en passiv økonomisk avhengig rolle for kvinner i dating-kontekster. Dette kan ansees som et skritt mot økt likestilling, hvor noen av de kvinnelige informantene både uttrykker økonomisk uavhengighet og avvísning av tradisjonelle kjønnsroller i sine egne idealer. Likevel holder samfunnet igjen for en full utfoldelse av disse, spesielt for guttene.

I diskusjonene om kriterier for valg av partner la både kvinnelige og mannlige informanter betydelig vekt på idealene om selvrealisering og individualisering, og at en potensiell partner

ikke må stå i veien for disse. Dette reflekterer utviklingen mot rene forhold, hvor forholdet ansees som en arena for selvutfoldelse og gjensidig personlig utvikling. De mannlige informantene la også vekt på hvordan sosiale medier og en digitalisering av kjønnsmarkedet setter et ideal om et «perfekt» fysisk utseende til en potensiell partner. Dette kan sees i sammenheng med Illouz' påpekning som en konsekvens av moderne samfunn, om at visuelle og seksuelle kvaliteter nå ofte vurderes før de mer personlige og følelsesmessige egenskapene som kreves for dypere relasjonsbygging.

Informantenes idealer og fremtidsambisjoner ser ut til å fremdeles være sterkt preget av tradisjonelle normer og familiestrukturer, med unntak av to kvinnelige informanter. Dette støtter funn fra tidligere forskning, som indikerer at tradisjonelle familiestrukturer fremdeles påvirker unge voksnes livsambisjoner til tross for at moderne samfunnsendringer tilbyr flere alternativer.

KAPITTEL 6: Kjærlighetspraksiser

I analysen i forrige kapittel viser informantene tendenser til normer og idealer som blant annet legger vekt på at det å utvikle og etablere romantiske forhold skal *ta tid*, og at det fremdeles eksisterer en dobbeltmoral knyttet til kjønn og seksuelt stigma. I dette kapitlet vil jeg undersøke hvordan informantene handler i søken etter romantiske og seksuelle forbindelser, både kortsiktige og langsiktige. Her vil jeg gå nærmere inn på deres generelle tilnærming til dating, og erfaringer og bruk av dating-apper og sosiale medier. Det vil også belyses hvordan informantene forholder seg til den såkalte hookup-kulturen, og hvilke atferdsmønstre de gir uttrykk for i sammenheng med å utvikle eller vedlikeholde ulike relasjoner. Også her vil jeg sammenligne manns- og kvinnefokusgruppene, med formål om å forsøke å finne svar på oppgavens andre analytiske spørsmål: «Hvordan praktiserer unge voksne dating og intime relasjoner i etableringen og opprettholdelsen av forhold i dag? Er det en kjønnsdimensjon i forbindelse med dette?».

6.1 Dagens dating-syklus

Garcia et al. (2012) hevder at sex har blitt forløperen for intimitet, og i noen tilfeller dens erstatning, som en konsekvens av den fremtredende hookup-kulturen i USA. Jeg ønsket dermed å undersøke hvordan informantene opplever dating-syklusen her i Norge, for å avdekke potensielle likhetstrekk eller avvik til den amerikanske forskningen på hookup-kultur. Jeg spurte dermed de ulike fokusgruppene om hvordan de ville beskrevet dagens dating-syklus; fra man møter noen og hvordan relasjonen utvikles frem til man eventuelt blir kjærester.

(3)

Mathias: Byen, så date tror jeg.

Jonas: Ja, også ligge litt oftere sammen.

Kasper: Jamen de fleste dater jo ikke, de ligger sammen først også går det derfra.

Sindre: Jamen daten *er* på byen.

Mathias: Ja.

Hans: Jaja, men hvis du har møtt en chick da, også har du lyst å ta henne på date, dagen etter eller noe, uken etter, på byen først.

Jonas: Du har møtt henne på byen?

Hans: Du har møtt henne der, også ligge sammen, også litt mer eksklusive også være sammen.

Sindre: Skummelt å prate edru vettu.

I utdraget over viser guttene en avslappet tilnærming til dating og seksualitet. Mathias nevner byen som et vanlig sted å møte potensielle partnere, noe som Holter (1981) også fant i sin studie. De indikerer en felles forståelse om at de fleste ikke går på tradisjonelle dater, men heller har en seksuell relasjon først, noe som Garcia et al. (2012) hevder er typisk for hookup-kulturen. Sindre sier at det er «skummelt å prate edru» på en litt ironisk måte, men det kan likevel tolkes som at det ligger noe dypere i det. Sett i sammenheng med Freitas (2013) kan dette skyldes usikkerhet og en frykt for å bli avvist. Det kan derfor tenkes at det ikke er unaturlig at byen er en vanlig arena for å møte potensielle partnere, da dette også er en møteplass som i stor grad assosieres med inntak av alkohol. Etter inntak av alkohol blir vi mer åpne og utadvendte, og eventuelle usikkerheter vil forsvinne etter hvert som promillen blir høyere (Thingsted, 2022).

Til tross for at guttene gir uttrykk for at en relasjon ofte har sitt opphav på byen, hevder de at det er like vanlig at relasjonen *ikke* utvikler seg til noe mer enn et eventuelt ons:

(3)

Hans: Det vanligste er vel at syklusen ikke begynner. Du møter noen på byen også ligger du med dem, også bare møte du ikke dem igjen, føler jeg, emh, så ja i de fleste tilfeller så begynner det ikke noe syklus.

Sindre: Det er sant, men hvis man ikke ligger, det er da man får seg til date føler jeg.

Mathias: Ja.

Sindre: For da har du ikke fått det du vil ha.

Hans mener at det vanligste i dagens «dating-kultur» er at en relasjon *ikke* utvikler seg til noe mer etter et seksuelt møte. Dette står veldig i stil med Giddens sin forståelse av plastisk seksualitet og indikerer en praksis av flytende kjærlighet hvor sex er knyttet til nytelse fremfor reproduksjon. Det er også bemerkelsesverdig hvordan Sindre indikerer at han må «jakte» litt dersom han ikke får sex på første møte, og at dette vil være avgjørende for hans motivasjon til å ville gå på en skikkelig date. Etter min tolkning indikerer dette at Sindre hovedsakelig er motivert av ønsket om umiddelbar seksuell tilfredsstillelse, snarere enn dypere følelsesmessige bånd og langsiktig forpliktelse. Likevel er han villig til å legge ned ekstra tid i å bli kjent med potensielle partnere, men med en hovedmotivasjon om å kanskje få den bekreftelsen av at noen vil ha han i form av seksuell praksis. Sett i lys av Bauman (se kapittel 3) kan Sindres utgangspunkt være et eksempel på hvordan kvaliteten i relasjoner

svekkes, fordi folk heller søker etter kvantitet og enkel tilgang fremfor tradisjonelle partnerskap.

(3)

Mathias: Du drar ikke på byen og leter etter kjæreste.

Jonas: Nei, det er akkurat det, det er mange som ikke gjør det. Det er bare et kjapt ligg.

I forhold til det guttene snakket om tidligere, at byen er en vanlig arena for å møte potensielle partnere, skaper dette utdraget noe ambivalens i henhold til deres holdninger. På den ene siden ser det ut til at guttene generelt er enige om at byen er en vanlig arena å møte potensielle partnere på, samtidig som de gir uttrykk for at man trolig ikke vil finne seg en kjæreste der. Med varsomhet kan denne observasjonen trolig indikerer at guttene hovedsakelig er motivert av kortsiktige og uformelle seksuelle møter, men at de ikke finner jenter som driver med den samme praksisen som «kjærestemateriale». Her kommer dobbeltmoralen knyttet til kjønn og seksualitet til syne, hvor jenter som har sex med mange stigmatiseres mens guttene hylles. Dette tar oss tilbake til budskapet i novellen *Before She Met Me* som Giddens (1992) diskuterer, om hvordan menn kan ha problemer med at partneren har en fortid med seksuelle relasjoner og forhold med andre menn, selv om han har det samme. Jeg skal være forsiktig med å påstå at denne holdningen står sterkt hos mine informanter, men det er ikke å se bort i fra at den trolig er til stede i en viss grad.

Guttene i gruppe 4 diskuterer dagens dating-syklus i lys av hvordan de oppfatter den gjennom mediebildet:

(4)

Elias: [...] det inntrykket jeg har fått fra mediebildet virker jo som at det er mange folk som på en måte, emh, samler på potensielle partnere, litt som Pokémon nesten. At de kan gå på dates med én person, men de har liksom mange andre alternativer som de kanskje går på date med en annen en annen uke. Sånn at de har nok -

Alfred: Valgmuligheter.

Elias: Valgmuligheter ja. [...] det blir liksom veldig uforpliktende. De skal liksom bygge opp en eller annen buffe og smake litt på mye forskjellig for de bestemmer seg for å lande på én da. Det virker som det alltid skal være en i reserve, eller en «rebound» eller «fuckfriend» [...] Jeg tror kanskje at folk vegrer seg litt mer til å forplikte seg, [...] eller ja bygge en relasjon med én person. Det

er sikkert fordi det er lett å ha plenty av valgmuligheter når man surfer på nettet eller er sosial på byen og vors og sånn.

Elias og Alfred gir en beskrivelse av det de mener er det stereotypiske mediebildet av en uforpliktende dating-kultur, og indikerer at de selv tar avstand fra denne tilnærmingen. Dette er ikke unaturlig da begge er i forhold. Elias tror en mulig årsak til denne uforpliktende tilnærmingen til dating skyldes den store tilgjengeligheten av valgmuligheter som forekommer både online og offline, og referer indirekte til konsumorienterte forestillinger om romantisk kjærlighet hvor man ser hverandre som forbruksvarer. Sett i lys av Bauman (2013) beskriver Elias overgangen fra *tradisjonelle partnerskap* til *moderne nettverk*, hvor det ikke er krav om emosjonell tilknytning for seksuell nytelse.

Jentene i gruppe 2 ser også på dagens dating-syklus som en evig syklus uten noen endepunkt i et seriøst forhold:

(2)

Ebba: Byen – one night stand – møtes neste helg – oj det var hyggelig, møtes en torsdag og chiller, ser på serie – ligger litt. «Oj begynner å få følelser», henger litt mer sammen, «okey, nå er det oss» også ja.

Anne: Også blir det ofte, emh, ikke noe seriøst, hade.

Ebba: Ja, hahaha. Da er man tilbake og sveiper på Tinder.

Anne: Ny runde.

De deler forståelsen om at byen er en vanlig arena for å møte potensielle partnere med guttene, men utelukker ikke at det kan utvikle seg til noe mer enn bare et engangstilfelle, selv om de indikerer at det som oftest ikke gjør det. Jentene i gruppe 1 viser tendenser til samme syn på dagens dating-syklus som de andre gruppene, noe som gjør gruppene relativt samstemte om denne tilnærmingen.

6.2 Bruken av dating-apper

Alle informantene hevder å ha kjennskap til datingapper, og blant begge jentegruppene og den yngste guttegruppen (gruppe 3) var det Tinder og Double³⁰ som for tiden var mest aktuelle. For guttene i gruppe 4 var ikke dating-apper like aktuelt da tre av fire informanter er i forhold, men de hadde imidlertid kjennskap til Tinder. I kapittel 2 viste funn fra Sumter et al. (2017) sin forskning at hovedmotivasjonene til unge for å bruke dating-apper var relasjonelle, enten det var romantiske forhold eller uforpliktende seksuelle forhold. Ut ifra dette var jeg interessert i å kartlegge mine informanters motiv for å bruke dating-apper, for å utforske eventuelle sammenhenger eller avvik til tidligere forskning.

6.2.1 *Bare sex eller et langvarig forhold*

Guttene i gruppe 4 snakker om bruk av dating-apper som motiver av to ytterpunkt, hvor det på den ene siden bare er for å få et kort uforpliktende seksuelt møte, mens det på den andre siden er mer langsiktige og seriøse forhold:

(4)

Adam: Det er jo å ligge med noen eller å få et forhold da.

Alfred: Ja, det er enten eller.

Adam: Du har jo, du møtte dama di på tinder Elias, og jeg møtte eksen min på Tinder.

[...]

Alfred: Bare date litt og se as, det er jo ikke sånn, det var veldig sånn løst liksom.

Adam: Ja du bare sendte litt meldinger og sånn?

Alfred: Ja, bare sende litt meldinger litt løst i luften på en måte. Det er det jeg ville sagt.

Dette samsvarer med det Sumter et al. (2017) fant i sin studie. Samtalen reflekterer Bauman (2013) sin teori om flytende kjærlighet, hvor moderne forhold stadig blir mer flyktige og midlertidige. Da Alfred sier at han brukte dating-apper veldig løst, indikerer han en ikke-forpliktende holdning til bruk av dating-apper, noe som kan være motivert av ønske om fleksibilitet og frihet fra forpliktelser.

Guttene i gruppe 3 er samstemt med gruppe 4, men tillegger en et interessant aspekt om sesong:

³⁰ Double er et relativt nytt konsept blant dating-apper, hvor man kan sveipe blant potensielle partnere sammen med vennene sine. Dersom en gutt matcher med en jente, og kompisen hans matcher med en venninne av denne jenta, vil det bli en dobbel-match, hvor man kan starte en felles samtale med alle fire (Double, 2023).

(3)

Mathias: Sex!

Alle ler

Jonas: Ja, de aller fleste bruker det nok for sex.

[...]

Sindre: Jeg tror noen er ute etter kjærligheten, men-

Hans: Kommer litt an på sesong tror jeg.

Jonas: Sesong ja, hahaha.

Sindre: Ja, faktisk.

Hans: Ja, det gjør det. Så nå når det er vintermørket så tror jeg flere er keen på å holde på litt. Også når vi kommer mot sånn våren og sommeren igjen så er det kun for å møte folk, tenker jeg.

Mathias er tydelig på at folk flest har sex som det primære motivet for å bruke dating-apper, noe som gjør at de andre guttene i gruppa bryter ut i latter. Her kan det tenkes at guttene spiller på kjønnsperformativitet overfor meg, i og med at jeg som moderator er av motsatt kjønn, og Mathias sin kommentar kan virke litt kontroversiell eller som noe de ikke ville snakket høyt om ellers. Med sex som motiv på det ene ytterpunktet, hevder Sindre at ønsket om å finne kjærligheten er motivet på motsatt ende av skalaen. Guttene diskuterer også rundt det at motivene for å bruke dating-apper kan påvirkes av sesong. I en artikkel i KK reiser Martinsen (2019) spørsmålet om sommeren er en tid for å være singel å utforske mange potensielle partnere og bare ha det gøy. For å undersøke om hvorvidt påstanden om sesongbaserte motiver for dating-apper var eksklusivt for guttene i gruppe 3, eller om det kunne være en mer utbredt dimensjon spurte jeg også guttene i gruppe 4 om de tror motiver for dating-apper kan være sesongbasert:

(4)

Adam: Ja.

Elias: Er ikke det sånn sommerflørtgreie da?

Jørgen: Det er jo cuffing-season når vinteren kommer [...] At da skal man prøve å finne en man kan ligge inne å ha Netflix og chill med på en måte. At man vil være i et «situationship» over vinteren også kommer sommeren igjen, og da kan du hoppe rundt å kose deg liksom.

Alfred: Ja, det ville jeg sagt.

Påstanden om sesong-baserte motiver for dating-apper virker å være en utbredt forståelse blant de mannlige informantene. Jørgen bruker begrepet «cuffing-season» for å beskrive hvordan man søker etter en partner å tilbringe tiden inne med over vinteren. Begrepet «cuffing-season» viser til at flere går inn i kortvarige forhold når høst og vinter-månedene kommer (Martinsen, 2019). Dette kan tenkes å ha opphav i det faktum at klimaet endrer seg

og det blir en økning i innendørsaktiviteter og sammenkomster, noe som ikke gjør det like lett å møte folk ute. Dermed vil det kanskje være enklere å ha noen fast å forholde seg til, for å dekke eventuelle behov som ikke er like tilgjengelig som på sommeren. Videre bruker Jørgen begrepet «situationship» for å beskrive det kortvarige forholdet som man gjerne inngår i vintermånedene, som beskriver en gråsoner mellom å være venner og kjærester. Begrepet refererer til en romantisk relasjon hvor man gjør kjæresteting, selv om man ikke er offisielt kjærester (Ali, 2023). Dette ligner på det informantene beskriver som en eksklusiv relasjon i kapittel 5, men med den tilsynelatende forskjellen at et situationship også inkluderer et vennskapsmoment med fordelaktig intimitet, mens en eksklusiv relasjon gjerne er utelukkende romantisk. Bauman (2013) ville trolig argumentert for at fenomenene om «cuffing-season» og «situationships» gjenspeiler kulturelle tendenser hvor relasjoner blir konsumert som varer – de inngås og avsluttes basert på personlig tilfredsstillelse og komfort.

Jentene ser ut til å ha relativt samme syn på motivasjonene for å bruke dating-apper som guttene:

(1)

Cecilie: Det er sex!

Lene: Eh ja, de fleste. Jeg føler, eh, hvis du går på dating-apper seriøst så er du litt eldre og på en måte vil noe mer seriøst å få type, enn å kose deg litt i helgene.

Her igjen blir endepunktene om sex på den ene siden og langvarige forhold på den andre belyst. For Lene er det å bli klar for å gå inn i et seriøst forhold en modningsprosess som gjerne kommer med alderen. Det er ikke unaturlig at noen i slutten av tjuårene kanskje er i en mer etablert livsfase enn noen i tidlig tjuårene, noe som kan gjøre dem mer tilbøyelig til å søke etter seriøse forhold. Currier (2013) viser til flere studier som også finner sammenhenger mellom alder og utbredelsen av tilfeldige seksuelle møter. Studiene viser at mange inngår i hyppige seksuelle relasjoner med ulike partnere i en ung alder, men at de med årene går over til en mer tradisjonell tilnærming til dating etter hvert som de blir eldre.

(2)

Gine: [...] jeg tror det er en grei andel som bruker det for ikke langvarige forhold da, men kanskje en oppmerksomhet, eller en date, også det å få seg et ligg tror jeg det er enkelte som bruker det til[...] Noen er for lengre forhold mens andre er mer for å ha det litt gøy.

Ebba: Mhm.

Anne: Jeg føler det kanskje er litt forskjell på gutter og jenter.

Gine: Ja.

Anne: At gutter kanskje er mer ute etter one night stands eller en engangsgreie med Tinder, mens jentene kanskje håper på noe mer. Men ja, jeg føler kanskje at inntrykket jeg har er at de fleste kanskje bare vil ha oppmerksomhet.

Ada: Ja, og ikke engang, eller jeg vet ikke om jeg snakker for flere enn meg selv, men sånn bekreftelse bare, at det er en veldig sånn easy «oj en like, nice».

Eksklusivt for gruppe 2 er hvordan de belyser behovet for bekreftelse. Ved å bruke dating-apper kan man umiddelbart få en validering av at man er «bra nok», av at man oppfyller de vilkårene som er satt av markedsstandarder. Dette vil kunne gi en økt følelse av selvtillit og selvfølelse, spesielt hvis det kommer fra en person man selv finner attraktiv. Sett i sammenheng med det som ble diskutert i kapittel 2, finner Hobbs et al. (2017) de samme tendensene i sine intervjuer. Synspunktet om kjønnsdimensjonen hvor Anne hevder at gutter i større grad er ute etter ons mens jenter er mer tilbøyelig til å ønske noe mer kan reflektere en stereotype oppfatning om kjønnsroller og forventninger til handlingsmønstre innenfor dating. Garcia et al. (2012) hevder også at menn stereotypisk sett fremstilles som mer opptatt av flyktige intime relasjoner enn kvinner. Den andre jentegruppen deler dette synet med Anne:

1)

Lene: Jeg tror det er mange flere jenter som ser på det som seriøst.

[...]

Cecilie: Ja, jenter som ønsker noe mer da.

Lise: Man ser på det som seriøst, men man, hvordan skal jeg si det, man klarer jo ikke helt å ta det seriøst fordi man vet at guttene typ ja..

Cecilie: Ja, man vet hvordan guttene egentlig er da.

Her indikerer jentene å stille seg bak den stereotypiske oppfatningen av at gutter er mer opptatt av flyktige intime relasjoner enn kvinner. Dette reflekterer et eksempel på hvordan kjønnsbaserte stereotyper kan påvirke våre forventninger til atferd i forhold. Det virker som at jentene kanskje egentlig har ønsket om en seriøs og forpliktende tilnærming til dating-apper, men på grunn av stereotypien av menn svekkes forventningene deres til å finne det de leter etter. Dersom alle jenter er innforstått med denne stereotypien av menn, vil trolig flertallet av jentene også svekke sine forventninger, noe som igjen vil bli observert av guttene. Dette vil kunne bidra til en felles forståelse på tvers av kjønnene om at motivet for dating-apper *bare* er sex, selv om det kanskje ikke egentlig er sånn. Ut ifra dette kan det tenkes at det kan være skummelt å skulle være åpen om at man er ute etter å finne en romantisk partner på

dating-apper, hvis man da blir sett på som et avvik fra samfunnets forventninger. Dette samsvarer med tidligere forskning fra hookup-kulturen i USA, som viser hvordan unge kvinner opprettholder eksisterende kjønns hierarkier ved å tilpasse sin feminitet gjennom en balanse mellom emosjonell sensitivitet og avstand i ulike dating-kontekster (Kincaid et al., 2022).

6.3 Bruken av sosiale medier

Sosiale medier har bidratt til en stor forandring i mellommenneskelig interaksjon, kommunikasjon og formidling av ideer. Aalen (2015) kaller sosiale medier for et sekkebegrep uten noen tydelig definisjon, men understreker at det er spesielt to trekk som hun mener er avgjørende knyttet til begrepet; Det ene er at det er de samme menneskene som produserer og konsumerer innholdet, og at det derfor ikke er et klart skille mellom avsender og publikum. Det andre er at sosiale medier legger til rette for kommunikasjon mellom flere individer samtidig, noe hun kaller for mange-til-mange-kommunikasjon. Med en slik innflytelse har sosiale medier blitt en sentral arena når det kommer til formidling av kjønnsnormer og ideer om kjærlighet blant unge voksne. Alt ifra iscenesatt perfeksjon på Instagram, til ukonvensjonelle utfordringer og trender på TikTok bidrar ikke bare til å forme forventninger om hvordan vi presenterer oss selv og ser på andre, men påvirker også våre forventninger og idealer om romantisk kjærlighet, kjønn og forhold. I forrige kapittel diskuterte guttene i gruppe 4 for eksempel rundt hvordan sosiale medier fremmer et uoppnåelig skjønnhetsideal, og at dette påvirker de kriteriene vi setter oss for potensielle partnere. Sosiale medier kan altså sees som et avgjørende verktøy for å utforske, definere og forhandle våres forståelser av romantiske relasjoner og kjønn.

For å forsøke å kartlegge informantenes holdninger rundt bruk av sosiale medier og utforsking av potensielle partnere, spurte jeg de ulike gruppene om hvor vanlig de mener det er å søke opp personer man er interessert i på sosiale medier. Ikke overraskende var de enige om at dette var en helt allmenn praksis:

(1)

Cecilie: Åh, det tror jeg alle gjør.

Lene: Ja absolutt. Veldig vanlig!

Cecilie: Til og med jenter og gutter.

Lise: Ja hundre prosent gjør sikkert det.

(3)

Hans: Veldig faktisk.

Kasper: Ja, 10/10 ja.

Sindre: Ja, der er det fort.

(4)

Adam: Jeg tror det er ganske vanlig.

Jørgen: Ja, det tror jeg. En liten sånn backgroundcheck.

Utdragene viser tydelig at informantene generelt er enige om at det er vanlig å søke opp personer man er interessert i på sosiale medier. Det er interessant å bemerke seg Jørgen sitt uttrykk om en «backgroundcheck», noe som antyder at det å søke på sosiale medier ikke bare er en impulsiv handling, men også en gjennomtenkt strategi hvor man bruker sosiale medier som et verktøy for å få mer informasjon og kjennskap til personen før man eventuelt bygger videre på relasjonen med vedkommende. Det kan tenkes at et slikt verktøy benyttes for å gjøre det «usikre» forholdet sikrere. I lys av Illouz (2007) representerer dette en rasjonalisering av romantiske relasjoner, hvor individet strategisk vurderer og analyserer potensielle partnere før de gjør en emosjonell investering. Dette kan sees som et eksempel på modernisering av romantiske forhold, hvor teknologi gir verktøy for å forebygge risiko og samtidig maksimere potensielle relasjonelle «gevinster».

6.3.1 Instagram og Facebook

Det som også er interessant med denne praksisen er hvordan informantene gir uttrykk for at det finnes normer om at enkelte søkeplattformer er mer sosialt akseptert å bruke enn andre for å finne informasjon:

(2)

Ebba: [...] Søk dem opp på Insta, og hvis det er VSCO der så yay, men ikke kanskje gå videre og videre på Facebook.

Anne: Ja, jeg føler Facebook er i grenseland.

Ada: Facebook i seg selv.

Ebba: Det finnes jo mye på Facebook.

[...]

Ada: Jeg og føler at Instagram er mer innafor.

(1)

Lene: Jeg føler hvis du søker på Facebook, sånn da blir det liksom litt sånn «oj».

Lise: Spotify, hahaha.

Lene: Ja, hvis du søker på Instagram og sånn så føler jeg det er litt mer normalt [...]

Lise: Jeg kan søke, hvis det liksom er en gutt jeg vil se bilde av og han har låst profil på Instagram, så kan jeg finne på å søke på Facebook.

Lene: Ja, men jeg føler hvis du begynner å søke på foreldrene og sånn, og finner gamle bilder, da blir det litt sånn ehh ...

Lise: Ja der går kanskje grensen.

Instagram og VSCO har mer fokus på bilder og estetikk i motsetning til Facebook som de derimot ikke er like positive til. Jentene antyder at denne plattformen kanskje kan være for omfattende eller invaderende i en persons liv, da man kan finne omfattende profilinformasjon og relasjonshistorikk blant venner og familie.

(3)

Hans: Sånn Insta og VSCO er vanlig tror jeg.

Kasper: Jaja, det er jeg enig i.

[...]

Jonas: [...] hvis hun ikke er på Insta så går du på Facebook, eller på VSCO.

Kasper: Nei, dude.

Sindre: VSCO.

Guttene har relativt likt syn på praksisen som jentene, men både Jonas og Lise kan sees som unntak fra gruppene sine. Facebook er ikke førstevalget, men de anerkjenner likevel at det er ok å benytte seg av den som et godt andrevalg. Det er interessant hvordan Lise sier seg enig med Lene om at det å søke på foreldrene og finne gamle bilder er upassende, men når man først er inne på noens Facebook-profil er man allerede bare noen tastetrykk eller sveips unna å finne denne informasjonen. Det kan dermed stilles spørsmål om hvor vidt hun faktisk er enig med Lene om at grensen settes der, eller om hun bare sier seg enig for å ikke skille seg ut. Erving Goffman (2023) la vekt på presentasjonen av selvet og foreslår at individer spiller en «rolle» i alle sosiale interaksjoner, inkludert fokusgrupper, som de tror vil bli godt mottatt av andre. I dette tilfellet kan Lises ambivalens ses som en form for strategisk interaksjonsstyring, hvor hun forsøker å balansere mellom sin personlige mening og gruppens normer. Selv om hun mener at det er akseptabelt å bruke Facebook som et verktøy, ser det ut til at hun reduserer sin ytring for å unngå konflikt eller fremstå som sosialt akseptabel innenfor gruppen.

6.3.2 Dealbreaker, icks og røde flagg

Under diskuterer gruppe 3 to ytterpunkt i forhold til å bruke sosiale medier som et informasjonsverktøy:

(3)

Kasper: Det er vel det at du får litt mer informasjon om vedkommende da, sånn at du eventuelt har, hva skal jeg si, noe mer å snakke om, eller at du på en måte føler at du vet litt mer om hvem personen er [...]

[...]

Hans: Man kan jo også, hvis man har funnet noen interessante, også søker de opp, også begynner man å se etter feil også er det sånn du finner ett eller annet, så er det sånn «åh, funker ikke likevel», også bare scrapper du hele greien, selv om det kan være sånne småting.

I: Ja, før du liksom har møtt personen?

Hans: Ja [...] så tenker jeg «nei det var dealbreaker» og kutter det der liksom, før det i det hele tatt begynner. Så absolutt positive og negative ting der.

På den ene siden kan sosiale medier komme godt med da man kan finne ulike fellesinteresser og samtaleemner å ta opp når man møter noen i virkeligheten, noe som kan knyttes opp mot Illouz (2007) sitt begrep om *emosjonell kapitalisme*. Da sosiale medier gir tilgang til informasjon om andres interesser og livsstiler, fungerer de som et marked for emosjonelle og sosiale utvekslinger. Ved å søke opp potensielle partnere kan man strategisk velge hvem man ønsker å investere tid og følelser i, for eksempel basert på felles interesser og livssyn. Dette kan sees som en form for optimalisering av sosiale og romantiske relasjoner, hvor man først og fremst søker etter «verdi» som passer med sine egne preferanser. Men på den andre siden hevder Hans at han kan komme over «småfeil» som gjør at han ikke ønsker å møte personen i virkeligheten. Gjennom Illouz sin forståelse om at romantiske forhold blir ansett og behandlet som markedstransaksjoner, gjenspeiler Hans sin holdning en forbrukerkritisk måte, hvor «dealbreaker»³¹ fungerer som en form for kvalitetskontroll eller utvalgsriterier for hvem han skal investere i. Dette går også veldig igjen i det samme som guttene i gruppe 4 diskuterte i forrige kapittel (se s. 62), om hvordan sosiale medier bidrar til å fremme et «perfekt» og uopnåelig ideal om kriterier til valg av partner.

Et annet ord som har manifestert seg blant unge voksne på grunn av sosiale medier er begrepet «ick», som ifølge Cambridge Dictionary «brukes til å uttrykke en følelse av sjokk eller motvilje som får deg til å føle deg syk» (Cambridge University Press, 2023a). Mathias hevder at «ordene betyr ting vi på en måte har laget i det siste», noe som gjør dem relevant å bruke i deres daglige vokabular. Alle de mannlige informantene i gruppe 3 har en forståelse

³¹ Dealbreaker referer til en egenskap eller en mening en person har som strider imot ens egne verdier, som dermed gjør at man velger å avslutte en relasjon (Jonason et al., 2020).

om at det er jenter som primært bruker disse ordene mest, men innrømmer at de også bruker dem. Som Hans sier «Det blir jo også sånn jo mer man bruker ordene og snakker, jo mer aksept blir det for det føler jeg».

(1)

Lise: Sånn, det var ingen som snakket om icks før, og nå er alt et ick, uansett hva man gjør eller sier.

Lene: Ja for sånn tre år siden så var jo ikke det engang et ord.

Lise: Ingen syntes før at det var en ick at gutter kler seg ut, nå syntes jeg det er ick, skjønner du? *ler* alt er liksom en ick, men det er jo *egentlig* ikke det, det er jo bare noe man sier.

(3)

Mathias: Men igjen da, da blir det vanskelig å finne seg en kjæreste da. Hvis det er ick at gutter får luft i badeshortsen når de hopper i vannet, så kommer du aldri til å finne deg en kjæreste.

Når Lise og Lene diskuterer hvordan visse ting nå blir sett på som «icks», reflekterer dette en form for følelsesarbeid hvor individene justerer sine reaksjoner og oppfatninger for å passe inn i en sosialt konstruert ramme. Dette er særlig relevant i et samfunn hvor sosiale medier raskt kan endre hva som er sosialt akseptabelt eller ikke. Hvis noe stadig oftere blir kalt en «ick» og dette deles og gjentas i sosiale medier, kan det føre til at individene begynner å internalisere disse oppfatningene som autentiske, selv om de opprinnelig kan ha vært ment som spøkefulle eller ironiske. Mathias sin kommentar om vanskelighetene med å finne en kjæreste hvis man stadig utvider listen over «icks» illustrerer en sosial konsekvens av følelsesarbeidet. Denne konstante evalueringen og reevalueringen av personlig atferd basert på tilsynelatende stereotype «dealbreakers» kan føre til vanskeligheter i å etablere nære relasjoner. Når man hele tiden tilpasser og endrer sine personlige grenser og preferanser for å unngå eventuelle egenskaper eller atferd som ansees som uakseptable, kan det redusere sjansen for å utvikle dypere forbindelser. Samtidig kan det tenkes at dette også kan bidra til å danne eller forsterke en følelse av usikkerhet eller utilstrekkelighet, da det opprettholder et miljø hvor de stadig endrende sosiale normene bestemmer hvordan forhold bør formes og vedlikeholdes.

Alfred i gruppe 4 har også en bekymring for hvordan sosiale medier fremmer det mest ekstreme, og at denne informasjonen gjerne kommer fra ukvalifiserte personer:

(4)

Alfred: Jeg føler sånn, terskelen for hva som er et rødt flagg er liksom, nå er *alt* et rødt flagg. [...] Av sosiale medier så blir du fortalt av folk som har ingen ide om hvordan kjærlighet fungerer, hvordan du skal behandle kjæresten din og det er liksom, damer skal alltid bare få, og menn skal alltid bare gi. [...] Jeg tror man har litt vrangforestillinger om hvordan man skal elske noen da, og vedlikeholde forholdet.

Sitatet til Alfred kan tolkes som en kritikk av hvordan sosiale medier skaper forestillinger og forventninger som strider imot idealet om gjensidighet i rene forhold. Han indikerer å verdsette en jevn fordeling av goder mellom partene i et forhold, noe som Holter (1981) også finner blant sine informanter.

(2)

Ebba: [...] det har vært mye debatt i forhold til YouTube-videoene som familier som har eksponert barna sine og sånne ting, så er det sånn «ja vi er den perfekte familien, kjempelykkelig» også viser det seg bak kulissene at det ikke er det. Så det danner jo på en måte et bilde da, og med TikTok og alt det der og, så tror jeg det påvirker.

Anne: Og ja, med et bilde om hvordan et forhold skal være, hvis det ikke passer det ideelle.

Ebba: Ja, at det liksom er at man sitter med en forventning før man går inn at sånn og sånn skal jeg bli behandlet fordi det er så normalt [...] sånn i filmer da, og serier, det skal alltid være erklæringer, gaver hele tiden, også viser det seg at hverdagen er preget av mye mer da. Så er man ikke fornøyd med partneren sitt eller sånn, og sine egne forventninger.

Med den stadige eksponeringen av perfekte fasadebilder fra sosiale medier blir mange påvirket til å sammenligne sine egne forhold med disse idealene. Dette kan føre til en vedvarende utilfredshet, da virkeligheten sjelden lever opp til de høye standardene som settes på sosiale medier. Som Sumter et al. (2017) påpeker i sin studie, kan bruken av dating-apper som Tinder intensivere denne effekten ved å skape et miljø hvor raske, overfladiske beslutninger basert på fysisk tiltrekning blir normen. Deres studie viser at det utvikles en underforstått forventning om at romantiske forhold skal tilfredsstillende både umiddelbare fysiske og langvarige emosjonelle behov, samtidig som brukere ofte søker etter kortsiktige relasjoner.

Dette er en dualitet som sjelden møtes i virkeligheten, og som kan bli usunn spesielt når det kombineres med den kraftige påvirkningen fra sosiale medier, hvor «perfekte» forhold regelmessig blir vist frem. I tillegg får ofte normale aspekter av forhold også negativ oppmerksomhet. Ebba og Anne forteller om hvordan sosiale medier ikke bare fremhever de perfekte idealene om forhold og partnere, men også hvordan de forstørrer mindre feil. Dette kan lede til at par føler et konstant press for å evaluere og kritisere sine egne forhold mot en uoppnåelig standard.

6.3.3 Ghosting

På en litt annen side av bruken av sosiale medier kan vi se på hvordan unge voksne praktiserer *virtuelle relasjoner* (se presentasjon om Bauman kap. 3), hvor de kommuniserer direkte med hverandre gjennom virtuelle plattformer som for eksempel Snapchat³². Dette er en av de vanligste kommunikasjonsplattformene blant unge i dag, og er en effektiv måte å holde kontakten med venner og familie. På den andre siden kan det også føre til mer overfladisk kommunikasjon, og gjør det lettere for folk å avslutte en relasjon eller et forhold uten å kommunisere tydelig hvorfor. Som Lene sier «folk sier ikke lenger at de ikke vil, det er mer sånn at de bare smålig forsvinner. At de på en måte slutter å svare mer og mer». Lenes beskrivelse stemmer overens med Cambridge Dictionarys definisjon av fenomenet «ghosting» (Cambridge University Press, 2023b), og er et eksempel på hvordan man enkelt kan bryte en relasjon i *moderne nettverk*.

Når jeg spurte de ulike gruppene om de syntes det er greit å ghoste noen svarte de fleste umiddelbart ja, med begrunnelsen om at «det er effektivt» og «man slipper å ta samtalen». Men når de begynte å reflektere litt mer rundt det, virker det som at det er en flytende grense på hvordan og når det er akseptabelt å ghoste noen, avhengig av situasjonen og forholdet:

(2)

Anne: Det spørres jo og hvilken fase man er i det forholdet da.

Ada: Du kan jo ikke ghoste typen din akkurat.

Ebba: Har man holdt på med noen så bør man på en måte ihvertfall ha balls til å si ifra.

Anne: Jeg syntes man kan avslutte med stil da, ikke bare liksom forsvinne ut av livet, jeg syntes det er frekt da. [...] det er mer akseptabelt når det er en midlertidig eller kortvarig ting, kontra ting som har begynt å bli litt mer alvorlig. Da syntes jeg man skal ta hensyn til den andre personen sine følelser. Selv om det er kjipt å avslutte, så syntes jeg personen fortjener å få en liten closure.

³² Snapchat er en mobilapplikasjon, hvor man deler videoer og bilder som bare er tilgjengelig en kort stund (Abrahamsen, 2023).

Gine: Og det er på en måte det, det er jo kanskje litt sårende, men det er kanskje mindre sårende enn å gi falske forhåpninger, emh, og på en måte holde folk der da.

Ada: Ja, også i tillegg føler jeg at hvis man tar praten så anerkjenner man at «wow, dette er på vei et sted».

Ebba: Når det kanskje ikke gjør det og på en måte.

(3)

Jonas: Hvis du har gitt advarsel og sagt ifra til personen at ja, du har gitt gjentatte beskjeder om at det her funker ikke og personen ikke skjønner det.

Mathias: Ja, hvis du har sagt ifra sånn «ja, nå er vi ferdig liksom» da er det greit.

(4)

Elias: Jeg tror det kommer an på hvilken arena du ghoster dem i, og relasjon selvfølgelig. [...]

Alfred: [...] Men hvis du har liksom hatt et ons da, også driver de og maser, også da er det sånn faen. Da er det mye lettere å bare ghoste kanskje, enn å bare si «jeg vil ikke det her lenger», så da blir man gjerne litt ignorerende.

Jørgen: Ja, og bare ikke svarer liksom.

Alfred: Ja, man er mer konfliktsky. Man vil ikke ha noen konflikt, og da er det lettere og bare ikke ta stilling til den meldingen da for eksempel.

Det ser ut til at informantene har en kollektiv oppfatning om at det er mer akseptabelt å ghoste noen dersom det er en mer overfladisk relasjon, som for eksempel i en tidlig fase av dating. En mulig forklaring på dette kan være fordi de emosjonelle investeringene og forventningene er lavere. Her kan ghosting sees som en form for følelsesarbeid, der individet velger å trekke seg tilbake for å unngå ubehag eller konfrontasjon som kan oppstå ved en direkte avslutning av relasjonen. En slik handling kan for eksempel være motivert av et ønske om å unngå følelsesmessig belastning som kan komme av å måtte forklare hvorfor de ikke ønsker å gå videre med relasjonen. Når det gjelder dypere følelsesmessige relasjoner, indikerer spesielt de kvinnelige informantene at terskelen for å ghoste er høyere. Dette kan være fordi de følelsesmessige investeringene er høyere, og det å ghoste vil dermed stride imot de underliggende forpliktelsene og forventningene som er etablert mellom partene. Ghosting i dypere relasjoner kan dermed sees som en utilstrekkelig eller ufullstendig form for følelsesarbeid, hvor den som ghoster ikke evner å fullføre den emosjonelle reguleringen som situasjonen krever. Dette kan føre til at personen som blir ghostet opplever en følelse av avvising, lav selvfølelse og forvirring uten noen klar forklaring eller informasjon om hvorfor forholdet har endret seg. Ghosting kan derfor betraktes som en unnvikende strategi som ikke fullt ut tar ansvar for de emosjonelle behovene til begge parter i relasjonen, og dermed

mislykkes i å møte de emosjonelle kravene som er nødvendige for en ansvarlig avslutning av forholdet.

6.4 Refleksjoner rundt «hookup-kultur»

Tidligere i analysen ble det funnet at de fleste av informantene har en ikke-forpliktende holdning til både bruken av dating-apper og til dating-praksiser generelt, noe som kan sees i sammenheng med tidligere forskning om hookup-kulturen i USA. Derfor ønsket jeg at informantene skulle reflektere rundt fenomenet med hookup-kultur noe ytterligere.

Her snakker jentene om fordeler og ulemper ved hookup-kulturen:

(1)

Cecilie: Største fordeler; masse sex *alle ler*, det er jo det da, masse uforpliktende sex, det er jo en fordel. Det som ikke er bra med det er at det blir vanskeligere å finne en partner da, faktisk. Du blir mye lettere stemplet, emh, du får fort rykter på deg og det kan sikkert gå på selvtilliten for mange også.

Lise: Alle spillene.

Lene: Hvis du ikke får deg så mye så er du ikke like pen som de som får seg mye.

Lise: Og det er så mye, jeg vet ikke hvordan jeg skal forklare det, det er så mye games, altså sånn «kan ikke gjøre det fordi da er man sånn, kan ikke gjøre det fordi da er man sånn», jeg føler folk holder litt tilbake da.

Cecilie: Mhm, også er jo det ofte sånn at det blir følelser hos dem fleste, men så er det alltid en part som backer ut, ikke sant, til syvende og sist da. Emh, så det er jo ikke noe bra at det skjer liksom.

Det Lise sier om «spill» i relasjoner er noe som også kan sees i lys av individenes følelsesarbeid, hvor man forsøker å holde seg innenfor følelsesreglene for en gitt situasjon, noe som gjerne krever en innsats for å regulere både eksterne og interne følelser. I et samfunn hvor sex *bare* er sex, krever dette at man klarer å løsrive følelsene sine fra seksuelle handlinger, noe som kan være utfordrende og føre til indre konflikter. Særlig hvis man har håp om at relasjonen kan utvikle seg til noe mer. Cecilie hevder at slike situasjoner ofte resulterer i skuffelse for en av partene, som reflekterer en ubalanse i følelsesinvesteringene mellom de involverte. Disse refleksjonene stemmer over ens med de innvendingene Freitas (2013) har *imot* hookup-kulturen. Med utgangspunkt i hvordan Hochschild (1983) diskuterer kjønnsforskjeller i følelsesmessig arbeid, kan kvinner for eksempel finne seg i en utfordrende

posisjon hvor de investerer mer følelsesarbeid uten å motta tilsvarende emosjonell tilknytning fra sine partnere, og dermed bli såret.

De andre gruppene hadde stort sett de samme refleksjonene rundt fordeler og ulemper med hookup-kulturen, og det kom ikke frem noen ytterligere fordeler enn lett tilgang til sex. Ut ifra dette er det interessant å undersøke litt nærmere om hvorfor informantene tenker man likevel velger å delta i denne kulturen, til tross for en kollektiv bevissthet om at det har langt flere negative følger enn positive.

Både de mannlige og kvinnelige informantene forteller om hvordan de selv eller noen de kjenner har blitt utsatt for et press fra jevnaldrende om å delta i hookup-kulturen:

(3)

Mathias: Jeg husker jo masse av det fra vi var yngre da. Når det var sånn ehh, si de gutta som ikke hadde ligget, og alle andre har det, så er det «oj, hva faen, det er rart liksom».

[...]

Kasper: Sånn på videregående og sånn, tidlig videregående var det mye sånn.

Sindre: Han ene kompisen vår han fikk jo skikkelig kjørt seg liksom. De snakka om det på hver drikkelek, på skolen, så sa de «hvis du ikke har ligget med en chick innen neste år så flyr vi ned til Amsterdam så skal du få deg noe». [...] han følte på et jævlig stort press på og måtte ligge med noen. Og jeg tror ikke den jenta han endte opp med var den jenta han egentlig ville ligge med.

Guttene opplevde at presset var verst i videregående-alder, og at det å være seksuelt aktiv var en del av normen. Sindres fortelling viser hvor stor påvirkningskraft en gruppe kan ha på en person, og indikerer at hookup-kulturen oppmuntrer til normer og forventninger om at sex er *ingenting*, samtidig som det er *alt*. På den ene siden betyr det ingenting at man har sex med noen, men på den andre siden er det alt man tenker på og snakker om, til det punktet at ens individuelle valg og grenser presses mot å oppfylle et visst ideal.

Fra jentenes perspektiv er det også snakk om press fra jevnaldrende, men i en litt annen kontekst:

(2)

Ebba: Emh ja, det ligger vel et press til at «nå er det lenge siden du har ligget, skal du ikke ligge snart?». Det er en vanlig setning jenter kan si til hverandre uten å

mene det frekt, men det setter en tone i forhold til «oi, jeg bør kanskje komme meg ut igjen».

Ada: Ja, eller hun ene som det hadde gått ett år uten sex, og hun gikk jo helt i krise og bare «æææ».

Gine: «Må pule før det har gått et år».

Alle ler

Anne: Men det er også sånn der, at når man drar ut som en gjeng på byen da, så er det noen som har det sånn «hvis jeg ikke ender opp med å få et ligg så er kvelden mislykket», og da er det litt sånn, jeg vet ikke, hvis *det* definerer hvordan kvelden din er liksom.

Ada: Mhm, men det er absolutt reelt.

Samtalen til jentene reflekterer hvordan det ligger forventninger i luften om at man hele tiden skal være seksuelt aktiv, til tross for at man ikke har en fast partner. Det Ada forteller kan tolkes som en følelse av utilstrekkelighet fra samfunnets forventninger. Som Lene hevdet tidligere i kapitlet, om hvordan man ikke kategoriseres som «like pen» som de som får seg noe, dersom man ikke ligger med flere, kan det tenkes at jenta som Ada snakker om kanskje føler på at hun ikke er «bra nok» fordi det er lenge siden hun har fått denne bekreftelsen i form av sex.

6.4.1 Mer utroskap?

I flere av intervjuene gikk det igjen en forståelse om at utroskap har blitt mer vanlig i dagens samfunn, og tidligere i analysen antyder flere av informantene en mer avslappet holdning til sex, noe som trolig kan være en av grunnene til at utroskap blir ansett som en mindre alvorlig handling:

(1)

Lene: Det er veldig mye utroskap.

Lise: Ja, det er sykt mye utroskap.

Lene: Det føler jeg det egentlig bare blir mer og mer av.

Lise: Det er så normalisert, det er skummelt hvor normalt det er.

[...]

Cecilie: Det er jo igjen fordi folk er usikker på seg selv.

Lene: Ja, folk må ha bekreftelse av flere.

Cecilie: Folk er kjempeusikre på seg selv, og jeg har både vært utro og eksen min var tro mot meg, flere ganger. Og jeg vet selv at, med meg selv at han var utro fordi at han var usikker på meg [...] Han søkte bekreftelse hos ei anna, og ja.. Så det samme gjorde jeg da.

I et samfunn hvor rene forhold blir mer normative, vil oppfatningen av hva som utgjør utroskap også trolig endres. Som jentene påpeker, kan den økte usikkerheten blant unge og behovet for ekstern bekreftelse føre til at grensen for hva som betraktes som akseptabelt i et forhold bli mer flytende. Utroskap, både fysisk og emosjonelt, kan trolig ses som mindre alvorlig når forhold ikke lenger primært defineres av eksklusivitet, men av den personlige veksten de bringer. Dette knytter seg også til Hochschilds teori om følelsesarbeid. Når unge mennesker føler seg usikre kan de utføre følelsesarbeid ved å søke bekreftelse utenfor forholdet. Dette arbeidet kan innebære å regulere sine egne følelser for å unngå konflikt eller for å oppnå en følelse av verdighet eller tilhørighet, som ikke blir møtt i det primære forholdet. Her kan også sosiale medier tenkes å spille en stor rolle, i dette ved å tilby umiddelbar bekreftelse gjennom likes og kommentarer, noe som kan minske følelsen av usikkerhet midlertidig.

(3)

Sindre: Jeg vil heller si at det er flere utro par enn lojale i dagens samfunn.

Jonas: Ja.

[...]

Sindre: Ja, altså sånn, i vennegjengen min så tror jeg vi, altså vi var 9 stykker på ferie, nei, vi var 12 og 8 hadde kjæreste, og alle var utro. Det samme var jentegjengen.

Mathias: Mhm.

Sindre: Så jeg tror også folk er redde for å gå inn i forhold nå også fordi de vet om den statistikken der, at det er veldig mye usikkerhet rundt forhold.

Kasper: Ja, fordi verden er mer globalisert, og verden har blitt mindre.

Mathias: Jeg føler det har blitt mer greit, og da er det null stress liksom.

Jonas: Og at folk er redde for å bli cheata på, så de kanskje gjør det først da, og de liksom.. Jeg vet ikke egentlig.

Sindre: Eller at det er mer sjalusi nå, at man alltid er redd for at den andre parten kommer til å gjøre noe, og da blir det litt spenning, også hvis man er uvenner så er det jo mye større kjangse for at man sliter enn hvis stemningen er god da.

Informantenes oppfatninger om at utroskap øker, kan potensielt være en indikator på hvorfor folk bruker lenger tid på å bli kjæresten. Sett i sammenheng med diskusjonen i kapittel 5, om hvordan unge nå bruker lenger tid på å bli kjæresten, og bruker nye begreper som «eksklusiv» for å sette en merkelapp på forholdet uten å forplikte seg hundre prosent, kan det virke som en form for forsvarsmekanisme for å unngå å bli såret. Med mye usikkerhet rundt forhold er det ikke unaturlig at folk ønsker å vente til de er helt sikre på den andre parten, før de går ut som et offentlig par. Jonas sin kommentar reflekterer Illouz (2012) sin tilnærming om at moderne

forhold tenderer å ha en forpliktelsesfobi, og en dermed fremmer en beskyttende holdning mot emosjonell sårbarhet. Det å være den første som er utro kan sees som et strategisk trekk for å unngå emosjonell skade.

Noe som er interessant i tråd med dette er hvordan tidligere forskning indikerer at utroskap har vært en etablert praksis i samfunnet i lang tid, men at det først på 1980-tallet begynte å komme statistikker på at kvinner *også* begynte å praktisere dette, trolig som er resultat av den seksuelle frigjøringen (Holter, 1981). Ut ifra informantenes syn på at utroskap har blitt mer vanlig nå, kan det stilles spørsmål om hvorvidt det faktisk *har* blitt vanligere, eller om det bare er *mer* synlig.

I tråd med diskusjonen om mer utroskap, kom jentene i gruppe 1 inn på temaet om åpne forhold:

(1)

Cecilie: [...] det er mange som har åpne forhold nå.

Lise: Ja.

[...]

Cecilie: Jeg husker jeg snakket med en på Tinder som hadde åpent forhold, og jeg kjente damen. Jeg var ikke klar over det, men nei fyfaen, det var creepy as.

Lise: Nei takk.

Lene: Nei, jeg ville ikke hatt det iallfall.

Jentene har en felles forståelse om at åpne forhold har blitt mer vanlig, noe som kan sees som et eksempel på Giddens (1992) definisjon av rene forhold, men de har selv en avvisende holdning til fenomenet. De indikerer at de foretrekker mer tradisjonelle og monogame forhold, og at ideen om åpne forhold oppfattes som ubehagelig eller uønsket for dem. Opplevelsen som Cecilie delte kan muligens ha bidratt til å forsterke gruppens holdning til dette fenomenet. De andre gruppene uttalte ikke seg spesifikt om åpne forhold, men basert på overordnede holdninger mot mer tradisjonelle kjønnsnormer og familienormer som det gis uttrykk for i kapittel 5, kan det tenkes at flertallet av informantene ville vært kritisk til åpne forhold.

6.5 Oppsummering

I dette analysekapitlet har jeg undersøkt informantenes tilnærminger til kjærlighetspraksiser, med spesielt fokus på deres syn på dating, holdninger til bruk av dating-apper og sosiale medier, og deres forhold til såkalt hookup-kultur. Både de kvinnelige og mannlige informantene indikerer å se på dating som en mer uforpliktende praksis fremfor å date for å finne noe seriøst, hvor sex ofte praktiseres som en forløper til, eller erstatning for intimitet. Begrepet plastisk seksualitet er dekkende for dette, og et uttrykk for det Bauman kaller flytende kjærlighet. Dette er også utbredt i tidligere forskning blant unge, hvor det karakteriseres som stereotypisk for en såkalt hookup-kultur. De mannlige informantene deler en oppfatning om sesongbasert dating, som reflekterer Baumans ide om at moderne relasjoner ofte er flyktige og konsumdrevne. Ene informanten bruker begrepet «cuffing-season», for å beskrive hvordan man inngår i et kortsiktig forhold over vinterhalvåret, som opphøres når sesongen er over. Når det gjelder motivasjonene for bruk av dating-apper er gruppene relativt samstemte på tvers av kjønn, om at sex sees som den fremste motivasjonen, noe som også gjenspeiler seg i deres syn på dating-praksiser. Noen av de kvinnelige informantene gir imidlertid en antydning til at de egentlig har et indre ønske om å finne mer langsiktige og følelsesmessige relasjoner på dating-apper, men undertrykker denne motivasjonen gjennom følelsesarbeid for å unngå å avvike fra samfunnsnormene som virker å oppmuntre om flyktige intime forhold.

Alle gruppene er tydelig samstemte om at det å bruke sosiale medier som et informasjonsverktøy om potensielle partnere er svært vanlig. Dette er et fenomen som beskrives av Illouz, om hvordan moderne romantiske forhold preges av en rasjonalisering, fordi teknologi gir verktøy for å forebygge emosjonell skade og samtidig maksimere relasjonelle gevinster. I lys av emosjonell kapitalisme, kan diskusjoner fra både jente- og guttegruppene reflektere hvordan man på den ene siden søker etter relasjoner som passer ens egne verdier på sosiale medier, mens man på den andre siden blir mer forbrukerkritisk om hvem man velger å investere tid i. Informantene har også en oppfatning om at Instagram og VSCO er de vanligste «verktøyene» å bruke, med unntak av en mannlig og en kvinnelig informant. Når det kommer til direkte kommunikasjonsplattformer som for eksempel Snapchat, indikerer informantene at det er en flytende grense for når det er greit å «ghoste» noen. Dersom relasjonen er noe overfladisk, som i startfasen av dating virker det mer akseptabelt enn i en dypere følelsesmessig relasjon. Denne praksisen knyttes til en form for

følelsesarbeid, som en praktiserer for å unngå følelsesmessig belastning og ubehag ved og potensielt skuffe den andre parten ved å avslutte relasjonen.

Det virker imidlertid å være en kjønnsdimensjon i hvordan informantene bruker sosiale medier som et informasjonsverktøy. De mannlige informantene ser i større grad ut til å bruke sosiale medier for å få rask tilgang til informasjon som kan maksimere deres sjanser i potensielle relasjoner. Deres tilnærming kan beskrives som mer strategisk og mindre følelsesdrevet, noe som reflekteres i deres holdning til ghosting. Overordnet viser guttene tendenser til å se på ghosting som en effektiv måte å avslutte en overfladisk relasjon, uten nødvendigvis å ta hensyn til de emosjonelle konsekvensene for den andre parten. De kvinnelige informantene derimot, viser en større grad av emosjonell investering i bruk av sosiale medier. De antyder å ikke bare bruke sosiale medier for å samle informasjon, men også for å oppnå en dypere forståelse av potensielle partnere. Dette kan sees som en form for følelsesarbeid i å forsøke å redusere emosjonell usikkerhet og forberede seg på mulige relasjoner. Når det gjelder ghosting, virker jentene mer tilbøyelig til å reflektere over de emosjonelle konsekvensene, og uttrykker en høyere grad av ubehag ved å benytte denne praksisen, spesielt i dypere følelsesmessige relasjoner. De viser en forståelse om de potensielle følelsesmessige skadene som ghosting kan forårsake, og indikerer at de foretrekker å avslutte relasjoner på en mer ansvarlig måte med hensyn til den andre parten.

Avslutningsvis diskuterte gruppene ulike sider ved hookup-kultur. Den eneste fordelen gruppene kom på i tråd med denne kulturen er lett tilgang til uforpliktende sex, mens av de negative sidene var det langt flere. Jentene i gruppe 1 nevner blant annet hvordan denne kulturen gjør det vanskeligere å finne seg en partner, at terskelen for å stigmatiseres er lav og at folk oftere står i konflikt med sine egne følelser. Det at normene som fremmer en hookup-kultur er sterkt etablert i samfunnet fører til et press på unge voksne til å delta i denne kulturen ifølge informantene, til tross for bevisstheten om de negative følgene. Mens noen av de mannlige informantene opplevde dette presset mest i videregående alder, indikerer jentene i gruppe 2 at de enda ser tendenser til dette presset fra jevnaldrende. Jentene i gruppe 1 og guttene i gruppe 3 deler også en oppfatning om at utroskap har blitt mer vanlig i dagens samfunn, i forhold til tidligere. De tror dette skyldes økt tilgjengelighet og usikkerhet blant unge, noe som kan sees i lys av Illouz (2012) sin tilnærming om at moderne forhold tenderer å ha en forpliktelsesfobi, og en dermed fremmer en beskyttende holdning mot emosjonell sårbarhet.

KAPITTEL 7: Avslutning

I denne oppgaven har unge voksnes holdninger, tanker og praksiser til ulike dimensjoner av kjærlighet stått sentralt. I kapittel 5, for å belyse hvilke normer og idealer i forhold til kjønn, intimitet og kjærlighet som er etablert blant informantene, har jeg på et overordnet nivå sett på hvordan de snakker om dette i lys av utviklingen av romantiske forhold, seksualitet og økonomi i dating, kriterier til valg av partner og ambisjoner for fremtiden. Informantene legger vekt på normer og idealer om at det å etablere romantiske forhold *skal ta tid*, og praktiserer en prøveperiode før forhold, kalt en eksklusiv relasjon. Samtidig eksisterer det en tydelig dobbeltmoral knyttet til kjønn og seksuelt stigma. Informantene ser ut til å verdsette individualisering og selvrealisering i høy grad, og et gjengående ideal blant begge kjønn er at en potensiell partner ikke skal stå i veien for utfoldelsen av dette. Fysisk utseende ser også ut til å være et viktig ideal i partnervalg. De mannlige informantene er samstemte om ønsket om å følge tradisjonelle familienormer i fremtiden, mens de kvinnelige informantene avviker noe fra denne tilnærmingen.

I kapittel 6, for å undersøke hvordan unge voksne praktiserer dating og intime relasjoner i etableringen og opprettholdelsen av forhold i dag, har jeg sett på informantenes tilnærminger til dating-syklus og hvordan og hvorfor de bruker dating-apper og sosiale medier. Jeg har også sett på informantenes refleksjoner rundt hookup-kultur, og undersøkt hvorvidt dette fenomenet kan sies å være etablert i samfunnet blant unge voksne i Norge i dag. Her fant jeg at de fleste informantene indikerer å ha en uforpliktende tilnærming til dating, som gjenspeiler seg i deres motiver for å bruke dating-apper, hvor sex sees som den vanligste motivasjonen. Begge kjønn benytter sosiale medier som verktøy for å få informasjon om potensielle partnere, men med litt ulike tilnærminger. Guttene er ofte mer fokusert på de visuelle aspektene og bruker profiler og bilder til å vurdere tiltrekning og interesser. Jentene, derimot, legger mer vekt på å analysere innholdet av innlegg for å få et helhetlig bilde av personens karakter og verdier.

Tittelen på oppgaven «Vi samler på potensielle partnere som vi samler Pokémon» er et utsagn som kom fra en av mine informanter, som vokste på meg etter hvert som jeg jobbet meg igjennom analysen. Denne sammenligningen har nemlig flere lag av betydning å ta tak i, som reflekterer både funnene i analysen og diskusjonsrammen i kapittel 2 og 3. For det første kan man trekke sammenligninger fra hvordan den moderne hookup-kulturen og dating-apper

har gjort det mulig å samle potensielle partnere på samme måte som en Pokémon-trener samler Pokémon. Gjennom en sveipe-kultur og et hav av valgmuligheter kan man «samle» potensielle partnere på en overfladisk måte, hvor matchene bare ligger noen tastetrykk unna hvis et behov av tilfredsstillelse skulle oppstå. Det samme gjør Pokémons, hvor de ligger i en liten ball i lommen til treneren, og bare blir tatt opp for å fylle en rolle når et behov oppstår. Videre kan man se på hvordan denne praksisen påvirker menneskelige relasjoner og følelser. På samme måte som Pokémon blir fanget i en ball og kanskje glemt, kan potensielle partnere bli redusert til bare profiler på en app, uten å bli sett på som hele mennesker med egne følelser og behov. Dette kan føre til overfladiske relasjoner med urealistiske høye forventninger, noe som igjen kan føre til usikkerhet og utilstrekkelighet. Ikke minst kan man også se på hvordan denne praksisen påvirker forholdet til forpliktelse og intimitet. I en kultur hvor det er enklere å finne nye partnere enn å investere tid og innsats i å utvikle et dypt forhold, kan det føre til en forpliktelsesfobi og et manglende ønske om å binde seg til én person. På samme måte som Pokémon-trenere kan bytte ut Pokémon i jakten på den sterkeste eller sjeldneste, kan mennesker bli fristet til å bytte ut partnere i jakten på den perfekte matchen.

Analysen finner at normene og idealene som dominerer i samfunnet blant unge voksne i tråd med kjærlighet, intimitet og forhold viser seg å være preget av økt (seksuell) likestilling, individualisme og selvrealisering, samtidig som tradisjonelle kjønnsnormer fremdeles står sterkt. Det er tydelig at informantene er preget av diskusjonsrammen som ble presentert i kapittel 2 og 3. De refererer mye til det «andre» gjør og hvordan mediebildet fremstiller synet på kjærlighet og forhold i dagens samfunn. Giddens (1992) kom med en framtidsvisjon med hans tilnærming til plastisk seksualitet og rene forhold, noe som trolig står enda sterkere i dagens samfunn enn den gang. Med dominerende samfunnsnormer som oppfordrer til individualisering og selvrealisering, har informantene av begge kjønn en forståelse om at de skal ha eierskap over sin egen seksualitet (plastisk seksualitet) og at romantiske forhold skal bidra positivt til deres egen selvutfoldelse og emosjonelle velvære, i form av rene forhold. Disse idealene har overfladisk en god hensikt, men kommer også med en skyggeside. I tråd med digitalisering og globalisering av verden, utvikles og etableres normer og verdier over landegrensene i rekordfart, samtidig som det tilbys nye former for kommunikasjon, kommersialisering og selvpresentasjon. Informantene bruker for eksempel ord som «ick», «situationship» og «dealbreaker» i sitt daglige vokabular, ord som er hentet fra den amerikanske hookup-kulturen. Dette indikerer at sosiale medier har en sterk påvirkning på hvordan normer og begreper fra andre kulturer integreres i vår egen.

I en flytende verden, blir også kjærligheten flytende, og mellommenneskelige bånd blir konsumpreget (Bauman, 2013). De fleste informantene har et overordnet syn på romantiske forhold som mer flyktige og kortsiktige, og alle gruppene har en kollektiv oppfatning om at sex er det primære motivet for å bruke dating-apper blant unge. Dette reflekteres også i informantenes kollektive oppfatning om dagens dating-syklus, hvor de indikerer at syklusen gjerne opphører og starter på nytt med noen andre etter oppnådd seksuell tilfredsstillelse. De kvinnelige informantene har imidlertid en oppfatning om at menn i større grad er opptatt av kortsiktige forhold enn kvinner, noe som stemmer overens med tidligere forskning. En mulig forklaring på dette er hvordan den hegemoniske maskuliniteten fremdeles dominerer i henhold til å ha mange partnere, og at det kan ses som et tegn på maskulin suksess og status blant menn. Dette kan også være en form for å vise seksuell erobring, som et symbol på styrke og prestisje, noe som kan sies å henge sammen med det faktum at informantene fremdeles opplever at kvinner i større grad blir stigmatisert for seksuell atferd enn menn. Dette indikerer en dobbeltmoral i samfunnsnormene hvor man på den ene siden forventes å ha fri utfoldelse av egen seksualitet, men at dette er i større favør for menn enn for kvinner. Her spiller trolig den fremhevede feminiteten inn på samme måte som den hegemoniske maskuliniteten, hvor kvinner settes i en posisjon hvor deres verdier gjerne måles i forhold til deres overholdelse av idealene om skjønnhet, renhet og omsorg. Dersom kvinner avviker fra disse normene kan de bli sett på som mindreverdige eller «løs», noe som begrenser deres frihet til å uttrykke sin seksualitet uten frykt for en negativ sosial vurdering. På samme måte har noen av informantene forventninger om likestilling mellom kjønnene når det gjelder hvem som skal betale på daten. Samfunnets forventninger trumfer derimot disse forventningene, og oppfordrer til at menn skal opprettholde den hegemoniske maskuliniteten å være den økonomiske forsørgeren. Ut ifra dette virker det som at samfunnsnormene drar unge voksne i to motstridende retninger på samme tid.

Denne ambivalensen i samfunnsnormene ser ut til å prege unge voksne i form av usikkerhet og indre konflikter om å være tro til sine egne følelser og samtidig oppfylle eksterne forventninger. Denne konflikten utfolder seg i deres etablering og opprettholdelse av intime relasjoner og forhold. Økt tilgjengelighet gjennom sosiale medier tenderer å være en stor påvirkende faktor. Med uendelige valgmuligheter av potensielle partnere, virker informantene å praktisere en form for emosjonell kapitalisme ifølge Illouz (2007). Med kontinuerlig inputs fra sosiale medier om «perfekte» ideal om alt fra utseende til hvordan et romantisk forhold

skal se ut, øker unge voksne sine standarder for hva som skal til for å maksimere deres egen «vinning» i form av selvrealisering og relasjoner. Dette fører til en vedvarende usikkerhet om det man allerede har er «bra nok», noe som fører til en forlenget og i noen tilfeller mer komplisert prosess i å utvikle romantiske relasjoner. Mens det å være kjærester før i tiden ble ansett som en prøveperiode før ekteskap, praktiserer unge voksne nå også en prøveperiode *før* kjæresteforholdet, i det de beskriver som en eksklusiv relasjon. I denne fasen av forholdet er man forpliktet, men ikke bundet, og terskelen for å fremdeles utforske andre potensielle partnere er dermed lavere enn dersom man har definert relasjonen som faktisk *kjærester*. På én måte reflekterer dette tilnærmingen om rene forhold, da det bygger på gjensidig tilfredsstillelse og personlig vekst, men på den andre siden utfordrer dette fundamentet av hva et tradisjonelt forhold er forventet å være. Dette er en balansegang mellom frihet og forpliktelse som illustrerer den moderne kjærlighetens paradoks (Illouz, 2012). Mens det er en streben etter nærhet og varighet, er det samtidig et ønske om å opprettholde individuell autonomi og unngå forpliktelser som kan oppleves som begrensende. Den forlengede prosessen av etablering av romantiske forhold kan beskrives som en «frihet i forpliktelsen», og kan ses som en respons på den usikkerheten unge voksne preges av.

I et samfunn hvor ingenting virker sikkert, ser informantene på sosiale medier som både en pådriver, men også som et informativt verktøy for å begrense denne usikkerheten. Bauman (2013) beskriver hvordan mennesker handler gjennom moderne nettverk og virtuelle relasjoner i moderne samfunn. Gjennom kommunikasjonen i virtuelle relasjoner snakker informantene om det å «ghoste» noen, at man kutter en relasjon uten å forklare hvorfor til den andre parten. Denne praksisen med å ghoste kan forstås i lys av hvordan Bauman mener moderniteten skaper mer flytende og usikre forhold, hvor sosiale medier og digitale plattformer gir rom for rask og tilsynelatende uforpliktende kommunikasjon, samtidig som de også gir muligheter for unnvikelse og mangel på ansvarlighet i relasjoner. De mannlige informantene indikerer å se på ghosting som mer følelsesløst enn jentene, noe som samsvarer med Hochschilds (1983) tilnærming om kjønnsforskjeller i følelsesarbeid. Hochschild hevder at kvinner ofte påtar seg mer følelsesarbeid i relasjoner, noe som kan forklare hvorfor jentene ser på ghosting som en måte å beskytte seg selv følelsesmessig på. Dette gir også en mulig forklaring på hvorfor kvinner tenderer å delta mer i den offentlige diskusjonen om hookup-kultur som ble presentert i kapittel 2, da de tilsynelatende ser ut til å legge mer følelser i relasjoner. Dette kan lede til et større behov for å diskutere og adressere problemene som følger med uforpliktende relasjoner.

Mens sosiale medier i utforskningsfasen av potensielle partnere kan virke som et informasjonsverktøy for å potensielt gjøre det usikre med personen eller i relasjonen «sikrere», er det ikke gitt at denne usikkerheten forsvinner i det man stadfester et forpliktende romantisk forhold. Med den lette tilgjengeligheten som sosiale medier tilbyr, er det åpne kjønnsmarkedet som Holter (1981) beskriver i sin studie større enn noen gang, og andre fristelser vil dermed hele tiden være til stede. Noen av de mannlige og kvinnelige informantene har en oppfatning om at utroskap ser ut til å være mer utbredt i dagens forhold, kontra tidligere. Da det ikke finnes noen konkrete statistikker på dette, kan det imidlertid tenkes at denne oppfatningen kommer av at nye former for utroskap har blitt utviklet, og at det dermed har blitt mer synlig. Illouz (2012) argumenterer for at kjærlighet i moderne samfunn er preget av en konstant søken etter bekreftelse og anerkjennelse, forsterket av sosiale medier hvor individer kontinuerlig eksponeres for alternative partnere og idealiserte relasjoner. I lys av dette kan informantenes oppfatninger om økt utroskap forstås som en refleksjon av en bredere kulturell tendens til å søke emosjonell bekreftelse utenfor det primære forholdet. Sosiale medier gir lett tilgang til denne bekreftelsen, og grensen for hva som regnes som utroskap kan være uklar. Likes, kommentarer og private meldinger blir ikke bare midler til sosial interaksjon, men også verktøy for emosjonell regulering og selvvalidering. Det å motta oppmerksomhet og bekreftelse gjennom sosiale medier kan også ses som en form for kulturell kapital som styrker individets selvilde og sosiale status. Dette kan føre til at folk søker slike interaksjoner for å kompensere for mangler i det primære forholdet, uten nødvendigvis å erkjenne det som utroskap.

Funnene i analysen indikerer en tydelig kjønnsdimensjon i unge voksnes holdninger og tanker om kjærlighet. Denne kjønnsdimensjonen synes å være forankret i at informantene av begge kjønn internaliserer og handler i tråd med samfunnets normer og forventninger, reflekterende de kjønnsrollene de har blitt sosialisert inn i. Når den hegemoniske maskuliniteten fremmer hyppige, uforpliktende seksuelle møter, underordner jentene seg disse normene for å ikke avvike fra samfunnsnormene. Dette resulterer i at de balanserer mellom å opprettholde en form for emosjonell tilgjengelighet og samtidig oppfylle kravene til en seksuell frihet som ofte forbindes med maskuline idealer, slik tidligere studier også har indikert (Kincaid et al., 2022). Disse funnene indikerer at informantene relaterer seg til at det er etablert en hookup-kultur blant unge voksne i dagens norske samfunn, og at denne kulturen formes av normative kjønnsforventninger, som ikke bare former individuelle handlingsmønstre, men også

reproduserer og forsterker eksisterende kjønnsstrukturer i samfunnet. Da denne studien er begrenset av et lite utvalg av unge voksne, vil det være interessant for videre forskning å utforske om hookup-kultur er et mer omfattende fenomen i populasjonen. Videre forskning bør også inkludere perspektiver fra LHBT-miljøet for å forstå hvordan ulike seksuelle orienteringer og kjønnsidentiteter opplever kjærighet og relasjoner innenfor et samfunn som antyder å ha etablerte normer som fremmer en hookup-kultur.

Litteraturliste

- Abrahamsen, M. H.** (2023, 3. januar). Snapchat. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 3.05.2024 fra <https://snl.no/Snapchat>
- Alasuutari, P., Brannen, J., & Bickman, L.** (2008). The SAGE handbook of social research methods. *The SAGE Handbook of Social Research Methods*, 1-648.
- Ali, I.** (2023, 23. januar). «Situationships»: - Du skal liksom ikke ville ha noe seriøst. VG. <https://www.vg.no/forbruker/livsstil/i/bgLwev/situationships-du-skal-liksom-ikke-ville-ha-noe-serioest>
- Ambrose, A. M.** (2023, 11. april). *The Pros and Cons of Hookup Culture*. Human Opinions. Hentet 27.04.2024 fra <https://medium.com/human-opinions/a-couple-of-months-back-i-watched-one-of-my-favorite-youtubers-share-her-thoughts-about-some-f7a222511a94>
- Andrén, M.** (2008). *Det pedagogiska övervägandet: en uppmärksamhetsriktande studie i och genom humanvetenskaplig handlingsteori*. [Doktorgradsavhandling, Åbo Akademi University]. Åbo Akademi University Press: <https://www.doria.fi/handle/10024/36176>
- Austin, J. L.** (1975). *How to do things with words*. Harvard university press.
- Bauman, Z.** (2013). *Liquid love: On the frailty of human bonds*. John Wiley & Sons.
- Beck, U.** (2002). *Individualization: Institutionalized individualism and its social and political consequences* (Vol. 13). Sage.
- Beck, U. & Beck-Gernsheim, E.** (1995). *The Normal Chaos of Love*. Polity Press.
- Birkelund, G. E., & Goodman, L. A.** (1997). "Birds of a Feather Flock Together" – The Association Between Husband's and Wife's Occupations in Norwegian Two-Earner Families. I S. Grønmo & B. Henrichsen (Red.), *Society, University, and World Community* (s. 137-151). Scandinavian University Press.
- Bjerkholt, E., & Stokke, H. S.** (2017). Et forskende fellesskap-Forskningssirkler på tvers av læringsarenaene i lærerutdanningene. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 101(2), 157-168.
- Bjørklund, O.** (2005). Fokusgruppe–Noen metodiske betraktninger. *Økonomisk fiskeriforskning*, 15(5), 42-50.
- Blumer, H.** (1954). *What is Wrong with Social Theory?* *American Sociological Review*, 19(1), 3–10. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.2307/2088165>
- Bogen, S. E.** (2023, 24. september). Delte meninger om «hookup»-kulturen: - Det er helt greit. NRK. <https://www.nrk.no/rogaland/delte-meninger-om-hookup-kulturen--det-er-helt-greit-1.16561929>
- Braun, V., & Clarke, V.** (2012). Thematic analysis. I H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K. J. Sher (Red.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 2. Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (pp. 57–71). American Psychological Association.
- Butler, J.** (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. Routledge.
- Cambridge University Press.** (2023a). Ick. I *Cambridge Dictionary*. Hentet 14.05.2024 fra <https://dictionary.cambridge.org/no/ordbok/engelsk/ick>
- Cambridge University Press.** (2023b). Ghosting. I *Cambridge Dictionary*. Hentet 14.05.2024 fra <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/ghosting>
- Caputo, J. D.** (1997). *Deconstruction in a nutshell: A conversation with Jacques Derrida* (Vol. 53). Fordham University Press.
- Connell, R. W.** (2005). *Masculinities*. (2.utg.). Polity Press.
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W.** (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the concept. *Gender & society*, 19(6), 829-859.
- Currier, D. M.** (2013). Strategic ambiguity: Protecting emphasized femininity and hegemonic masculinity in the hookup culture. *Gender & society*, 27(5), 704-727.

- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH).** (2023). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. (5. utg.). ISBN for web-versjon: 978-82-7682-112-3.
- Double.** (2023). *Picture this double date*. <https://www.double.app>
- Duncanson, C.** (2015). Hegemonic masculinity and the possibility of change in gender relations. *Men and masculinities*, 18(2), 231-248.
- Eurostat.** (2023). *Marriage and divorce statistics*. Hentet 10.12.2023 fra [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Marriage and divorce statistics](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Marriage_and_divorce_statistics)
- Finkel, E. J., Eastwick, P. W., Karney, B. R., Reis, H. T., & Sprecher, S.** (2012). Online dating: A critical analysis from the perspective of psychological science. *Psychological Science in the Public Interest*, 13(1), 3-66. <https://doi.org/10.1177/1529100612436522>
- Freitas, D.** (2013). *The end of sex: How hookup culture is leaving a generation unhappy, sexually unfulfilled, and confused about intimacy*. Basic Books.
- Garcia, J. R., Reiber, C., Massey, S. G., & Merriwether, A. M.** (2012). Sexual hookup culture: A review. *Review of General Psychology*, 16(2), 161-176.
- Gardiner, D., & Goedhuys, M.** (2020). *Youth Aspirations and the Future of Work: A Review of the Literature and Evidence* (ILO Working Paper 8). International Labour Organization. <https://webapps.ilo.org/static/english/intserv/working-papers/wp008/index.html>
- Giddens, A.** (1992). *The Transformation of Intimacy: Sexuality, Love and Eroticism in Modern Societies*. Polity Press.
- Glaser, B. G. & Strauss, A. L.** (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for qualitative research*. Routledge.
- Goffman, E.** (2023). The presentation of self in everyday life. I *Social theory re-wired* (s. 450-459). Routledge.
- Grasmo, H.** (2023, 26. desember). LHBT. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 31.01.2024 fra <https://sml.snl.no/LHBT>
- Gravås, T. F.** (2002). *Kjærlighetens tvetydighet: en kvalitativ studie av kjærlighetens mentalitet i det moderne* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO vitnearkiv. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/15841>
- Hampton, J.** (1988). *Hobbes and the social contract tradition*. Cambridge University Press.
- Hanson, K. R.** (2022). Collective exclusion: How white heterosexual dating app norms reproduce status quo hookup culture. *Sociological Inquiry*, 92, 894-918.
- Heinskou, M. B.** (2013). Køn og samfund. I H. Andersen & L. B. Kaspersen (Red.), *Klassisk og moderne samfunds teori* (s. 727-750). Hans Reitzels Forlag.
- Henschke, E., & Sedlmeier, P.** (2021). What is self-love? Redefinition of a controversial construct. *The Humanistic Psychologist*.
- Her Campus.** (2023). *About Us*. <https://www.hercampus.com/about-us/>
- Hobbs, M., Owen, S., & Gerber, L.** (2017). Liquid love? Dating apps, sex, relationships and the digital transformation of intimacy. *Journal of Sociology*, 53(2), 271-284.
- Hochschild, A. R.** (1979). Emotion work, feeling rules, and social structure. *American journal of sociology*, 85(3), 551-575. <http://www.jstor.org/stable/2778583>
- Hochschild, A. R.** (1983). *The Managed Heart: Commercialization of Human Feeling*. University of California Press.
- Holter, Ø. G.** (1981). *Sjekking: kjærlighet og kjønnsmarked*. Pax.

- Husøy, S.** (2008, 20. oktober). *Damer har for høye krav*. NRK. <https://www.nrk.no/livsstil/--damer-har-for-hoye-krav-1.6271784>
- Ihlebak, J. & Lillebo, M. R.** (2005, 6. november). Vi er verdensmestre i tilfeldig sex. *Dagbladet*. <https://www.dagbladet.no/nyheter/vi-er-verdensmestre-i-tilfeldig-sex/66150580>
- Illouz, E.** (2012). *Why love hurts: A sociological explanation*. Polity.
- Jessen, R. S.** (2023, 2. mars). Hegemonisk maskulinitet. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 21.02.2024 fra https://snl.no/hegemonisk_maskulinitet
- Jiang, L. C., & Hancock, J. T.** (2013). Absence makes the communication grow fonder: Geographic separation, interpersonal media, and intimacy in dating relationships. *Journal of Communication*, 63(3), 556-577. <https://doi.org/10.1111/jcom.12029>
- Jonason, P. K., White, K. P., & Al-Shawaf, L.** (2020). Should I stay or should I go: Individual differences in response to romantic dealmakers and dealbreakers. *Personality and Individual Differences*, 164, 110120.
- Jørgensen, S.** (2023, 2. mars). Digitalisert dating dreper romansen: Nå om dagen kan en fremtidig partner være kun et sveip unna. Dette har ført til en såkalt "hookup-kultur" som flere nå velger å gå bort fra. *Journalen*. <https://journalen.oslomet.no/2023/03/digitalisert-dating-dreper-romansen>
- Kincaid, R., Sennott, C., & Kelly, B. C.** (2022). Doing and redoing emphasized femininity: How women use emotion work to manage competing expectations in college hookup culture. *Sex Roles*, 86(5), 305-319.
- Kitzinger, J., & Barbour, R.** (1999). *Developing focus group research: politics, theory and practice*. Sage.
- Kosalka, A. (Journalist). & Johannesen, B.** (2024, 14. februar). – Det er ingen dating-kultur, det er hook-up-kultur!: Det er godt over én million single i Norge. Vi har spurt single kristiansandere om hva de synes om å date i dag. *Fædrelandsvennen*. <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/EQ6Aea/det-er-ingen-datingkultur-det-er-hookup-kultur>
- Krajewski, L.** (2016, 1. oktober). *Hookup culture: The pros and cons*. Her Campus. Hentet 27.04.2024 fra <https://www.hercampus.com/school/bu/hookup-culture-pros-and-cons/>
- Kristiansen, M.** (2015, 17. juli). Over en halv million nordmenn bruker sjekkeapper: Her ekspertenes dom. NRK. <https://www.nrk.no/kultur/over-en-halv-million-nordmenn-bruker-sjekkeapper-her-ekspertenes-dom-1.12444057>
- Kvale, S. og Brinkmann, S.** (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg.). Gyldendal akademisk.
- Marelich, W. D., & Lundquist, J.** (2008). Motivations for Sexual Intimacy: Development of a Needs-Based Sexual Intimacy Scale. *International Journal of Sexual Health*, 20(3), 177–186. <https://doi.org/10.1080/19317610802240121>
- Martinsen, A.** (2019, 25. oktober). «Cuffing-season» er her – men vet du hva det vil si? *KK*. <https://www.kk.no/samliv/cuffing-season-er-her--men-vet-du-hva-det-vil-si/70258382>
- Mikalsen, C.** (2020). *Casanova og Cinderella En moderne kjærlighetshistorie? En kvalitativ studie av dating apper og deres påvirkning* [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]. BORA UiB. <https://bora.uib.no/bora-xmlui/handle/1956/23279>
- Mills, C. W.** (1967). *The Sociological Imagination*. Oxford University Press.
- Morgan, D. L.** (1997). *Focus groups as qualitative research*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781412984287>
- Munthe, P.** (2023, 22. Januar). Greshams lov. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 9.05.2024 fra https://snl.no/Greshams_lov
- Nadim, M.** (2015). Generalisering og bruken av analytiske kategorier i kvalitativ forskning. *Sosiologisk tidsskrift*, 23(3), 129-148.

- Neyt, B., Vandenbulcke, S., & Baert, S.** (2019). Are men intimidated by highly educated women? Undercover on Tinder. *Economics of Education Review*, 73, 101914.
- Omar, B., & Dequan, W.** (2020). Watch, share or create: The influence of personality traits and user motivation on TikTok mobile video usage.
- Pernokis, D.** (2018). Dating life experiences: An exploratory study of the interrelationships between personality, online dating and subjective well-being.
- Pevik, L.** (2021, 9. februar). NTNU-forsker avslører hvordan menn og kvinner bruker Tinder ulikt. *Trd, Adresseavisen*. <https://trdby.adressa.no/livsstil/i/dnJRzJ/ntnu-forskere-avslorer-hvordan-menn-og-kvinner-bruker-tinder-ulikt>
- Puchta, C., & Potter, J.** (2004). *Focus group practice*. Sage.
- Pyatt, L.** (2022, 21. september). Hookup culture: toxic, yet normalized. *Webster Journal*. <https://websterjournal.com/2022/09/21/hookup-culture-toxic-yet-normalized/>
- Shulman, S. & Connolly, J.** (2013). The challenge of romantic relationships in emerging adulthood: Reconceptualization of the field. *Emerging Adulthood*, 1(1), 27–39. doi:10.1177/2167696812467330
- Sikt.no.** (n.d.). Samtykke eller allmennhetens interesse. Hentet fra <https://sikt.no/tjenester/personverntjenester-forskning/personvernhandbok-forskning/samtykke-eller-allmennhetens-interesse>
- Silverman, D.** (2020). *Interpreting Qualitative Data* (6. utg.). Sage Publications.
- Skre, I. B.** (2019, 20. mai). Maskulinitet. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 21.03.2024 fra <https://snl.no/maskulinitet>
- Skre, I. B.** (2023, 10. mars). Femininitet. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 21.03.2024 fra <https://snl.no/femininitet>
- Smith, C.** (2024, 6. januar). *Tinder Statistics and User Count for 2024*. DMR. <https://expandedramblings.com/index.php/tinder-statistics/>
- Smithson, J.** (2000). Using and analysing focus groups: limitations and possibilities. *International journal of social research methodology*, 3(2), 103-119.
- Stampler, L.** (2014). Inside Tinder: Meet the guys who turned dating into an addiction. *Time*.
- Statistisk Sentralbyrå** (2023a). *Redkordlav fruktbarhet i 2022*. Hentet 10.12.2023 fra <https://www.ssb.no/befolkning/fodte-og-dode/statistikk/fodte/artikler/rekordlav-fruktbarhet-i-2022>
- Statistisk Sentralbyrå** (2023b). *Stadig flere dropper å gifte seg*. Hentet 9.12.2023 fra <https://www.ssb.no/befolkning/barn-familier-og-husholdninger/statistikk/samboere/artikler/stadig-flere-dropper-a-gifte-seg>
- Statistisk Sentralbyrå** (2023c). *Det er nå vanligere for kvinner enn for menn å ha høyere utdanning*. Hentet 10.12.2023 fra <https://www.ssb.no/utdanning/utdanningsniva/statistikk/befolkningens-utdanningsniva/artikler/det-er-na-vanligere-for-kvinner-enn-menn-a-ha-lang-utdanning>
- Sumter, S. R., & Vandenbosch, L.** (2019). Dating gone mobile: Demographic and personality-based correlates of using smartphone-based dating applications among emerging adults. *New media & society*, 21(3), 655-673.
- Sumter, S. R., Vandenbosch, L., & Ligtenberg, L.** (2017). Love me Tinder: Untangling emerging adults' motivations for using the dating application Tinder. *Telematics and informatics*, 34(1), 67-78.
- Sunde, H. F., Eftedal, N. H., Cheesman, R., Corfield, E. C., Kleppesto, T. H., Seierstad, A. C., Ystrom, E., Eilertsen, E. M., & Torvik, F. A.** (2024). Genetic similarity

- between relatives provides evidence on the presence and history of assortative mating. *Nature Communications*, 15(1), 2641.
- Swedberg, R.** (2020). Exploratory research. *The production of knowledge: Enhancing progress in social science*, 17-41.
- Sørøy, A.** (2022, 27. oktober). *Rekordmange single i Norge: – Flere og flere strever med å finne kjærligheten*. Psykologisk.no. <https://psykologisk.no/2021/11/rekordmange-single-i-norge-flere-og-flere-strever-med-a-finne-kjaerligheten/>
- Thagaard, T.** (2005). *Følelser og fornuft: kjærlighetens sosiologi*. Abstrakt.
- Thingsted, A. S.** (2022, 22. juli). Fra brisen til svingstang: Slik påvirker alkohol hjernen din. *Forskning.no*. <https://www.forskning.no/alkohol-og-narkotika-hjernen/fra-brisen-til-svingstang-slik-pavirker-alkohol-hjernen-din/2056396>
- TikTok.** (2024). Hentet 27.04.2024 fra <https://www.tiktok.com>
- Tjernshaugen, A.** (2023, 23. januar). Monogami. I *Store Norske Leksikon*. Hentet 19.09.2023 fra <https://snl.no/monogami>
- Vogt, K. C.** (2007). *Gutter i mannsdominerte yrkesfag: valg av utdanning og arbeid* [Masteroppgave, Universitetet i Bergen]. BORA UiB. <https://bora.uib.no/bora-xmli/handle/1956/3843>
- Westeng, K.** (2019, 26. november). Fungerer egentlig Tinder? Det har NTNU-forskere funnet svaret på. *Nettavisen*. <https://www.nettavisen.no/livsstil/fungerer-egentlig-tinder-det-har-ntnu-forskere-funnet-svaret-pa/s/12-95-3423882528>
- Wiik, K. A.** (2005). Førstemann ut har lav sosial bakgrunn. *Samfunnsspeilet*, 19(2), 25-29.
- Åbø, R., Viddal, K. R., Ness, O., & Langvik, E.** (2019). «Jeg føler meg som en utvidet organisme»—unge voksnes opplevelse av parforholdet som mulighet og begrensning.
- Aalen, I.** (2015). *Sosiale medier*. Vigmostad & Bjørke.
- Aalling, M.** (2018). *Mestring av forhandlinger på sjekkemarkedet* [Masteroppgave, Universitetet i Oslo]. DUO vitnearkiv. <https://www.duo.uio.no/handle/10852/65799?show=full>

Vedlegg

Vedlegg 1 – Informasjonsskriv

Invitasjon til deltakelse i forskningsprosjekt om «Unge voksnes syn på kjærlighet - varige relasjoner eller bruk og kast?»

Bakgrunn og formål av studien

Formålet med studien er å belyse hva som kjennetegnes som kjærlighet i dagens samfunn, samt undersøke hvilke holdninger unge kvinner og menn har til dette fenomenet. Studien vil ha en komparativ vinkling av informantene basert på kjønn, og vil baseres på 3-4 fokusgruppeintervjuer. Ideelt sett vil dette tilsvare ca. 20 informanter, fordelt på begge biologiske kjønn. Intervjuene vil bli brukt som datamateriale i en masteroppgave i sosiologi ved Universitetet i Bergen gjennomført i løpet av skoleåret 23/24.

Hva innebærer det for deg å delta i studien?

Å stille som deltaker i denne studien innebærer å være med i et fokusgruppeintervju i lag med tre-fem andre. Selve gruppesamtalen vil vare i ca. 1-1,5 time, men om lag 30 minutter ekstra må regnes med for tilrettelegging/avslutning både i forkant og etterkant av intervjuet. Under intervjuet vil formålet være å diskutere ulike spørsmål, påstander og eksempler knyttet til samfunnsrammene om forståelsen av kjærlighet i dag. Spørsmålene som stilles vil blant annet handle om forpliktelse, parforhold, sosiale medier og følelser.

Personvern - hvordan behandles informasjonen om deg?

Alt av personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt og i tråd med personvernregelverket. Dette innebærer at

- Ditt navn vil erstattes med et pseudonym, altså et fiktivt navn for å bevare din anonymitet. Pseudonymet vil bli brukt både i transkripsjonen av intervjuet og i masteroppgaven.

- Opptaket (lydfilen) av intervjuene vil kun være tilgjengelig for forskeren som gjennomførte intervjuet, men selve transkripsjonen av lydopptaket vil bli tilgjengeliggjort for Liv Syltevik som er prosjektansvarlig og veileder.
- Dersom ditt navn og/eller dine kontaktopplysninger blir oppgitt, vil disse bli lagret i en kryptert fil, adskilt fra andre øvrige data.

Lydopptaket av intervjuene blir slettet ved prosjektslutt, senest 30.06.2024.

Det er frivillig å delta

Det er viktig å presisere at det er helt frivillig å ta del i denne studien. Du kan når som helst underveis trekke ditt samtykke uten noen ytterligere forklaring.

Kontaktinformasjon til prosjektleder og prosjektansvarlig

Dersom du har spørsmål angående studien, eller om det er andre ting som er uklart så kan du kontakte oss her:

- Viktoria Aleksandra Øie Mek (masterstudent og prosjektleder) ved sosiologisk institutt, Universitetet i Bergen, Tlf.: +47 40140649. E-post: vme009@student.uib.no
- Liv Johanne Syltevik (studentveileder/prosjektansvarlig) ved Universitetet i Bergen. Tlf.: +47 55589169. E-post: liv.syltevik@uib.no

Hvis du har spørsmål om personvern, kan du kontakte personvernombudet ved Universitetet i Bergen

- Janecke Helene Veim (seniorrådgiver/personvernombud). Tlf.: +47 55582029. E-post: Janecke.Veim@uib.no

Med vennlig hilsen

Liv Johanne Syltevik

Viktoria Aleksandra Øie Mek

Vedlegg 2 – Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og er forstått med informasjonen om prosjektet *Unge voksnes syn på kjærlighet*, og har fått muligheten til å stille eventuelle spørsmål dersom noe var uklart. Jeg samtykker til:

& å delta i intervju

& at jeg blir tatt opp på lydopptak under intervju

Jeg samtykker til at opplysninger om meg blir behandlet frem til prosjektets slutt i utgangen av juni 2024

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 – Intervjuguide

Intervjuguide

Bli kjent

- Fortell kort om dere selv – navn, alder, og studie/jobb eller hva dere driver med ellers.
- Si en funfact om deg selv

Dating-apper

- Er dere kjent med dating-apper? Isåfall, hvilke?
- Hva tror dere er folks motiv for å bruke dating-apper?
- Tenker dere at gutter og jenter har ulike motiver for å bruke dating-apper?
- Snakker dere om dating-apper med venner? Hva/hvordan snakker dere om det?
- Hva tenker dere er viktig å vise når folk velger bilder til dating-apper?

Eventuelle oppfølgingsspørsmål – sosiale medier

- *Når man er interessert i noen, hvor vanlig tror dere det er å søke opp vedkommende på sosiale medier?*
 - *Det å søke opp personen man er interessert i vil jo motiveres av at man er interessert i å finne ut mer om vedkommende, men hvor går grensen fra å gjøre uskyldig «research» over til en mer avansert form for «stalking»?*
 - *Er det noen positive eller negative sider med såkalt «stalking»?*
 - *Kjenner dere noen eller har hørt om noen som har opplevd å bli såret av noe de fant ut av å «stalke» en person de var interessert i på sosiale medier?*
- *Har dere hørt om noen som har møtt andre i virkeligheten som de i utgangspunktet møtte via dating-app? (enten det er i formell setting eller romantisk)*
- *Når noen sletter en match på en dating-app, hvilke ulike årsaker tror dere dette kan skyldes?*
- *Tror dere sosiale medier gjør det lettere for folk å være utro? Hvorfor/hvorfor ikke?*

Kriterier til partner

- I et debattinnlegg i Aftenposten skriver psykologene Frode Thuen og Peder Kjørs følgende: «Hvis man aldri treffer noen som passer, kan noe av forklaringen være at det ikke er samsvar mellom hvordan man betrakter seg selv, og hvordan andre betrakter en. Mange har dessuten urimelig høye krav til hvordan en partner må være». Hvorfor tror dere at så mange stiller urimelige krav til en partner?
- Refleksjoner rundt denne videoen? (viser TikTok-video: <https://www.tiktok.com/@elinejwestrum/video/7245389638813224219>)

Eventuelle oppfølgingsspørsmål

- Hvordan kan man oppmuntre til realistiske forventinger når det gjelder å finne en partner, og unngå å bli for idealistiske?
- På hvilken måte tror dere at det dere ser av en person på sosiale medier påvirker hvordan dere vurderer vedkommende som en potensiell partner?
- Hva tenker dere om Andrew Tates holdninger til kvinner? (viser klipp fra YouTube: https://youtu.be/3Qb_0Vw4_t4?si=z2bdo7ktag1r4ohK)

Normer og regler for kjærlighet

- Finnes det noen kjærlighetsregler eller normer?
 - Hvor lenge skal man ha «holdt på» før man er eksklusive?
 - Er man kjæresten dersom man er eksklusive?
 - Etter hvor lang tid er det innafor å si «jeg elsker deg»?
 - Hvor lenge bør man ha vært sammen før man flytter ilag?

Relasjoner

- Hvordan vil dere beskrive syklusen av slik de fleste dater i dag?
- Hvorfor tror dere mange unge velger meningsløs sex fremfor et romantisk forhold i dagens samfunn?
- Kan en hook-up utvikle seg til et langsiktig og meningsfullt forhold? Hva må til for at det skal skje?
- Hva tror dere er de største utfordringene par står overfor idag for å opprettholde langvarige romantiske forhold?
- Reflekter rundt påstandene
 - «Generasjonene før oss slapp å møte tapere via dating-nettsider»

- «Moderne kjærlighet er for komplisert til å være ekte»
- «Gutter er mer konsumorientert i valget av seksuelle partnere, mens jenter oftere er ute etter en langsiktig relasjon»
- «Dess mindre man investerer i ett forhold, jo mindre vil man også være utsatt for fremtidige svingninger i forholdet»

Eventuelle oppfølgingsspørsmål

- Hva slags rolle spiller kommunikasjon i både «hookups» og tradisjonelle forhold?
- Hvordan kan man opprettholde sunne grenser og respekt i hookup-relasjoner?
- Tror dere slike relasjoner dannes i dag? (viser til artikkel om jernbryllup)
<https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/vGzOX/de-har-vaert-gift-i-70-aar>
- Hvordan tror dere teknologi og sosiale medier har påvirket måten vi bygger og vedlikeholder relasjoner på?
- Hvordan påvirker tidligere erfaringer i livet til en person måten man danner og opprettholder relasjoner på?

Følelser

- Når jeg sier følelser, hva tenker dere da?
- Når jeg sier forelskelse, hva tenker dere da?
 - Hvordan vet man at man er forelsket?
 - Tror dere på kjærlighet ved første blick?
 - Hvordan tror dere at en forelskelse påvirker beslutningstaking og adferd?
- Er sjalusi noe naturlig og unngåelig, eller er det en følelse vi kan unngå?

Eventuelle oppfølgingsspørsmål

- Er sjalusi alltid noe dårlig, eller kan det være bra å føle sjalusi?
- Diskuter påstandene:
 - «Sjalusi er ikke angsten for å miste, men angsten for å dele»
 - «Sjalusi er kunsten å såre seg selv mer enn man sårer andre»
- Hvordan kan vi støtte venner eller kjære som sliter med følelsesmessige utfordringer?
- Hvordan kan vi oppmuntre til mer åpenhet og ærlighet rundt følelser i samfunnet vårt?

Hookup-kultur

- Hookup-kultur går ut på tilfeldig sex uten forventinger om et videre forhold, og er veldig vanlig i dagens samfunn. Er det forskjell i oppfatningen av kjønn og likestilling i hookup-kulturen sammenlignet med tradisjonelle forhold? Hva tenker dere om dette?
- Tror dere at folk i deres aldersgruppe kan oppleve press fra samfunnet eller andre jevnaldrende når det gjelder deltakelse i hookup-kulturen?
- Er terskelen lav for tilfeldig sex?
- Det dukker stadig opp nye begreper i dagligtalen i tråd med dagens hookup-kultur. Eksempler på disse er red flag, dealbreaker, icks, situationship og ghosting. Hvis dere skulle reflektert rundt disse begrepene;
 - Hvem er det som bruker disse begrepene?
 - Hva har de til felles?
 - På hvilken måte tror dere disse begrepene påvirker oss? Både bevisst og ubevisst?

Eventuelle oppfølgingsspørsmål

- *Er det noen stereotype oppfatninger om kjærlighet, relasjoner og hookup-kultur som dere mener bør utfordres? Isåfall, hvilke?*
- *Hvilke misoppfatninger tror dere folk har om hookup-kultur, og hvordan kan disse misoppfatningene påvirke vårt syn på unge voksne som deltar i den?*
- *Hva mener dere er de største fordelene og ulempene med hookup-kultur?*
- *Forskning viser at stadig flere unge sliter med psykiske helseplager. Tror dere det er en sammenheng mellom dette og framveksten av hookup-kultur?*

«Toxic» oppførsel og relasjoner

- Har dere hørt om «love bombing»? At noen overøser deg med komplimenter, gaver, uttrykker sterke følelser for deg – når de egentlig ikke mener det. Hva tenker dere om slik oppførsel?
 - «lovebombing» er en form for manipulasjon, tror dere det er mer vanlig å bli utsatt for manipulasjon i dag enn for 50 år siden – hvorfor?
- Hva tenker dere om utroskap?

- Kan man være lykkelig i en relasjon som sårer andre? For eksempel ved utroskap.
 - Kan utroskap i noen tilfeller unnskyldes?
- **Case:** Er det innafor oppførsel av en gutt å snakke med flere jenter samtidig på en flørtende måte og jevnlig ha intim kontakt med hver av dem? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Ville det vært annerledes dersom det var en jente som gjorde det samme?
- Når er det greit å «ghoste» noen? Er det greit i det hele tatt?

Eventuelle oppfølgingsspørsmål

- *Hva tenker dere om slike videoer? Har dere kommet over slike på TikTok selv? (* Viser TikTok-video fra følgende lenke*:*
 - <https://www.tiktok.com/@francescapsychology/video/7190307918061866245?q=dark%20psychology%20trick&t=1695567674776> (dark psychology trick)
 - <https://www.tiktok.com/@jayoffline/video/7125419174054251822?q=stay%20toxic&t=1695567912592> (stay toxic)
 - <https://www.tiktok.com/@piersonpass/video/7287486169942658335?r=1&t=8gPwu2JCuqP> (unngå folk man har vært intim med)

Avslutning

- Hvordan vil dere beskrive det ideelle livet for en person på 40-50 år? Inkluderer det en partner, barn etc.?
- Er det noen tanker om temaet dere sitter igjen med som dere ønsker å ta opp/diskutere før vi avslutter?